

H R V A T S K I S A B O R
Odbor za europske poslove

Klasa: 022-03/17-03/84
Urbroj: 6521-31-17-01
Zagreb, 27. lipnja 2017.

ODBOR ZA GOSPODARSTVO
Predsjednik Darinko Kosor

Poštovani predsjedniče Odbora,

Odbor za europske poslove na temelju članka 154. stavka 1. Poslovnika Hrvatskoga sabora prosljeđuje Odboru za gospodarstvo stajalište o dokumentu Europske unije objavljenom u sklopu nove inicijative Europske komisije uključene u Radni program za razmatranje stajališta Republike Hrvatske za 2017. godinu:

**Stajalište Republike Hrvatske o
Prijedlogu direktive Europskog parlamenta i Vijeća o ovlašćivanju tijela država
članica nadležnih za tržišno natjecanje za učinkovitije provođenje pravila i
osiguravanje pravilnog funkcioniranja unutarnjeg tržišta
COM (2017) 142**

koje je Koordinacija za vanjsku i europsku politiku i ljudska prava Vlade Republike Hrvatske usvojila Zaključkom: Klasa: 022-03/17-07/245, Urbroj: 50301-23/22-17-1 na sjednici održanoj 16. svibnja 2017. godine.

Predmetni Prijedlog direktive Komisija je dostavila Hrvatskom saboru 30. ožujka 2017. u sklopu nove inicijative iz Programa rada Europske komisije za 2017. „Provedba strategije jedinstvenog tržišta“, te je u tijeku njezino donošenje u Europskom parlamentu i Vijeću Europske unije.

U skladu s člankom 154. stavkom 2. Poslovnika Hrvatskoga sabora, molim Vas da Odboru za europske poslove dostavite mišljenje o stajalištu Republike Hrvatske najkasnije do 14. srpnja 2017. godine.

S poštovanjem,

PREDSJEDNIK ODBORA
Domagoj Milečević

U prilogu: - Stajalište Republike Hrvatske o COM (2017) 142
- COM (2017) 142
Na znanje: - INFODOK služba

28-06-2017.

I. Rey

PRIJEDLOG OKVIRNOG STAJALIŠTA REPUBLIKE HRVATSKE

Naziv dokumenta (na hrvatskom i engleskom):

Directive of the European parliament and the Council to empower the competition authorities of the Member States to be more effective enforcers and to ensure proper functioning of the Internal Market

Direktiva Europskog parlamenta i Vijeća o ovlašćivanju tijela država članica nadležnih za tržišno natjecanje za učinkovitije provođenje pravila i osiguravanje pravilnog funkcioniranja unutarnjeg tržišta

Brojčana oznaka dokumenta: 2017/0063 (COD)

Nadležno tijelo za izradu prijedloga stajališta (nositelj izrade stajališta), organizacijska jedinica i djelatnik/ca:

Nadležno tijelo: Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja

Ustrojstvena jedinica: Odjel za međunarodnu i europsku suradnju

Nadležni službenik/ca: Mirta Kapural, samostalna savjetnica, mirta.kapural@aztn.hr ; Branimira Kovačević, voditeljica Odjela, branimira.kovacevic@aztn.hr

Druga tijela državne uprave, agencije i javne ustanove uključena u izradu Prijedloga stajališta:
Ministarstvo gospodarstva, poduzetništva i obrta, Ministarstvo financija, Ministarstvo uprave, Ministarstvo pravosuđa.

Nadležni djelatnik u MVEP (Sektor za koordinaciju europskih poslova): Maša Popović, voditeljica Odjela za unutarnje tržište, zapošljavanje i socijalnu politiku, zdravlje, zaštitu potrošača, obrazovanje, kulturu, sport i mlade, Služba za COREPER I

Nadležna radna skupina Vijeća EU: Radna skupina za tržišno natjecanje

Nadležni djelatnik u SPRH pri EU: Vedran Lalić, drugi tajnik (vedran.lalic@mvep.hr)

Osnovne sadržajne odredbe prijedloga Europske komisije:

Ovom Direktivom utvrđuju se određena pravila kako bi se osiguralo da nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje imaju potrebna jamstva neovisnosti i resurse te ovlasti za provedbu i utvrđivanje i izricanje kazni kako bi im se omogućilo da učinkovito primjenjuju članke 101 i 102. Ugovora o funkcioniranju EU (dalje: UFEU) tako da se tržišno natjecanje na unutarnjem tržištu

ne narušava, a potrošači i poduzetnici ne dovode u nepovoljan položaj nacionalnim zakonima i mjerama zbog kojih nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje ne mogu učinkovito provoditi pravila. Područje primjene ove Direktive obuhvaća primjenu članka 101. i 102. UFEU-a i odredbe nacionalnog prava tržišnog natjecanja koje se usporedno s člancima 101. i 102. UFEU-a primjenjuju na isti predmet.

Glavni je cilj ove zakonodavne inicijative osigurati ostvarenje cjelokupnog potencijala decentraliziranog sustava provedbe pravila EU-a o tržišnom natjecanju uvedenih Uredbom Vijeća (EZ) br. 1/2003 od 16. prosinca 2002. o provedbi pravila o tržišnom natjecanju koja su propisana člancima 81. i 82. Ugovora o EZ-u (sada članci 101. i 102. Ugovora o funkcioniranju EU, dalje: Uredba Vijeća (EZ) br. 1/2003) ovlastima koje nacionalnim tijelima nadležnima za tržišno natjecanje omogućuju učinkovitiju provedbu. Time će se povećati učinkovitost provedbe pravila EU-a o tržišnom natjecanju i poduprijeti bliska suradnja u Europskoj mreži za tržišno natjecanje. Ovim će se prijedlogom dopuniti Uredba Vijeća (EZ) br. 1/2003 jer će davanje ovlasti nacionalnim tijelima nadležnima za tržišno natjecanje za učinkovitu provedbu tržišnog natjecanja rezultirati ostvarenjem punog potencijala decentraliziranog sustava provedbe utvrđenog tim instrumentom. Stoga će ova Direktiva, čiji je cilj osigurati da nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje imaju potrebna jamstva neovisnosti i ovlasti za provedbu te utvrđivanje i izricanje kazni kako bi mogla učinkovito primjenjivati članke 101. i 102. UFEU-a, neizbježno utjecati na odredbe nacionalnog prava tržišnog natjecanja koje nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje primjenjuju usporedno.

Opći je cilj Direktive da se poboljša učinkovitost provedbe pravila EU-a o tržišnom natjecanju od strane nacionalnih tijela za tržišno natjecanje i funkcioniranje tržišta u Europi. Da bi se to ostvarilo, buduća Direktiva nastoji postići sljedeće konkretne ciljeve:

1. osigurati da sva nacionalna tijela za tržišno natjecanje imaju učinkovite instrumente za provođenje postupka (istrage) i donošenje odluka;
2. osigurati da se mogu izricati odvraćajuće kazne;
3. zajamčiti da sva nacionalna tijela za tržišno natjecanje imaju dobro osmišljene programe oslobađanja od kazne ili njezina umanjena čime se potiče podnošenje zahtjeva za oslobađanje od kazne ili njezino umanjeno u više jurisdikcija; i
4. osigurati da nacionalna tijela za tržišno natjecanje imaju dovoljno resursa i da mogu neovisno provoditi pravila EU-a o tržišnom natjecanju.

Razlozi za donošenje i pozadina dokumenta:

Cilj je ovog prijedloga direktive poboljšati učinkovitost nacionalnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje, a pritom ne nametati samo jedno rješenje namijenjeno svima, nego dopustiti uzimanje u obzir pravnih tradicija i institucionalnih specifičnosti država članica. U skladu s tim, Direktiva je najbolji način da se bez neprimjerenog miješanja u nacionalne specifičnosti i tradicije

nacionalnim tijelima nadležnima za tržišno natjecanje osiguraju jamstva koja su im potrebna da bi mogla učinkovitije provoditi propise o zaštiti tržišnog natjecanja.

Zakonodavni prijedlog usklađen je s Uredbom Vijeća (EZ) br. 1/2003 i s njom će ostvarivati snažne sinergije jer će nacionalnim tijelima nadležnima za tržišno natjecanje omogućiti ostvarivanje cjelokupnog potencijala decentraliziranog sustava provedbe pravila EU-a o tržišnom natjecanju predviđenih tom Uredbom. Postoji neiskorišten potencijal za učinkovitiju provedbu pravila EU-a o tržišnom natjecanju od strane nacionalnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje. Uredbom Vijeća (EZ) br. 1/2003 nisu regulirana sredstva i instrumenti s pomoću kojih nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje primjenjuju pravila EU-a o tržišnom natjecanju te mnoga od njih nemaju sva sredstva i instrumente koji su im potrebni za učinkovitu provedbu članaka 101. i 102. UFEU.

Status dokumenta: Prva rasprava nakon što je Europska komisija objavila prijedlog direktive održat će se 12.5., a bit će prisutni predstavnici barem 17 nacionalnih agencija za zaštitu tržišnog natjecanja. Europski parlament namjerava brzo djelovati i odobriti prijedlog početkom 2018. godine, a plan je Europske komisije da donošenje Direktive bude u ovom mandatu Europske komisije.

Stajalište RH – ključni elementi:

RH podržava Prijedlog direktive Europske komisije i predloženu zakonodavnu inicijativu uz određene napomene. Osiguranje učinkovitosti rada nacionalnih tijela za zaštitu tržišnog natjecanja neophodno je za provedbu zaštite tržišnog natjecanja i očuvanje konkurentnog gospodarstva Europe. Većina najznačajnijih instituta i instrumenata koje u svojim odredbama predviđa Prijedlog Direktive već postoji u važećem Zakonu o zaštiti tržišnog natjecanja Republike Hrvatske (Narodne novine, broj 79/09 i 80/13; dalje: ZZTN). Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja (dalje: AZTN) je pravna osoba s javnim ovlastima koja samostalno i neovisno obavlja poslove u okviru djelokruga i nadležnosti određenih ZZTN-om i Uredbom Vijeća (EZ) br. 1/2003 vezano uz primjenu članaka 101. i 102. UFEU-a te Uredbom Vijeća (EZ) broj 139/2004 o kontroli koncentracija između poduzetnika. U obavljanju tih poslova, AZTN surađuje s Europskom komisijom i nadležnim tijelima za zaštitu tržišnog natjecanja država članica Europske unije. Za obavljanje poslova iz svoje nadležnosti, AZTN odgovara izravno Hrvatskom saboru, kao svom osnivaču (članak 26. stavci 1.do 3. ZZTN-a). Nadalje, AZTN ima ovlast za provođenje nenajavljenih pretraga poslovnih i drugih prostorija, zemljišta i prijevoznih sredstava, kao i pečačenje te privremeno oduzimanje predmeta (članak 42. ZZTN-a), ovlast za izricanje privremenih mjera (članak 51. ZZTN-a), ovlast za utvrđivanje i izricanje upravno-kaznenih mjera (članak 52. te članci 60. do 64. ZZTN-a), mogućnost izricanja oslobođenja od plaćanja ili umanjenja plaćanja upravno-kaznene mjere za poduzetnike-pokajnike u cilju otkrivanja najtežih povreda ZZTN-a i povreda članka 101. Ugovora o funkcioniranju Europske unije koji se odnose na zabranjene sporazume poduzetnika – kartele (članak 65. ZZTN-a).

Sve navedene ovlasti Prijedlog Direktive navodi u Poglavlju IV (članci 6.-11.), Poglavlju V (članci 12.-15.), te u Poglavlju VI (članci 16.-20.)

Članak 21. Prijedloga Direktive detaljno propisuje skraćene zahtjeve za oslobođenje ili umanjnje kazne koji se podnose u svezi s tajnim kartelom Europskoj komisiji i nacionalnim tijelima nadležnima za tržišno natjecanje koje podnositelj zahtjeva smatra najprimjerenijima za rješavanje tog predmeta.

RH podržava nastojanje Europske komisije da se omogući u svim državama članicama uvođenje skraćenih zahtjeva za oslobođenje od kazne koje podnose pokajnici koji su sudionici kartelnih sporazuma, kako bi se time dodatno potaknulo korištenje ovog instituta od velike važnosti za otkrivanje kartela koji predstavljaju najteže povrede prava tržišnog natjecanja. U RH je područje oslobođenja ili umanjenja od upravno-kaznene mjere uređeno ZZTN-om i Uredbom o kriterijima za oslobođenje ili umanjenje upravno-kaznene mjere koji ne sadrže odredbe o skraćenim zahtjevima, te će u ovom dijelu biti potrebno unijeti dopune u tekst Uredbe.

Članak 25. Prijedloga Direktive uređuje zahtjeve za izvršenje odluka kojima se izriču novčane kazne ili periodični penali (plaćanje kazne u obrocima). **RH načelno podržava** namjeru Europske komisije da se omogući državama članicama da zatraže uzajamnu pomoć u pogledu obavješćivanja o odlukama i izvršenju odluka o izricanju kazni ili obročnih plaćanja kada predmetni poduzetnik nema pravnu prisutnost na njihovom državnom području. Time bi se osigurala učinkovita provedba članaka 101. i 102. UFEU-a i pridonijelo pravilnom funkcioniranju unutarnjeg tržišta. Budući da se protiv rješenja AZTN-a može podnijeti samo tužba nadležnom sudu (Visoki upravni sud) u smislu odredbi ZZTN-a i Zakona o upravnim sporovima, ali ne i žalba, u svrhu pravne preciznosti predlažemo da se u stavku 3. umjesto riječi „*protiv nje se više ne može podnijeti žalba redovnim pravnim sredstvima*“ zamijeni sa riječima: „*ne može se pobijati redovnim pravnim sredstvima*“.

Članak 29. Prijedloga Direktive propisuje ograničenja u pogledu upotrebe informacija. **RH podržava nastojanje** Europske komisije da se odrede ograničenja u korištenju informacija prikupljenih tijekom vođenja postupaka i samo u svrhu za koju su prikupljene. Iako su izjave pokajnika za oslobođenje ili umanjnje kazne kao i prijedlozi za nagodbe naznačeni u stavku 1. i 2. ovoga članka kao posebno osjetljivi te se propisuje kada se mogu i u koju svrhu u njih dati pristup, korisno bi u ovom članku bilo dodati da su ove dvije kategorije dokaza uvijek isključene iz kasnijih postupaka pred sudovima koji se vode zbog naknada štete zbog povreda prava tržišnog natjecanja. Ova posebna zaštita omogućena je odredbama Direktive 2014/104 Europskog parlamenta i Vijeća od 26. studenoga 2014. o određenim pravilima kojima se uređuju postupci za naknadu štete prema nacionalnom pravu za povredu odredaba prava tržišnog natjecanja država članica i Europske unije. Kako bi rečena odredba članka bila sukladna Direktivi 2014/104 predlaže se u članak 29. stavak 2. dodati: *Države članice osiguravaju da se izjave pokajnika za oslobođenje ili umanjnje kazne i prijedlozi za nagodbe ne mogu otkrivati u kasnijim sudskim postupcima naknade štete.*

Ujedno bi bilo korisno jasnije i jednostavnije formulirati stavak 4. c) ovoga članka. RH će također sukladno Zakonu o pravu na pristup informacijama (Narodne novine, broj 25/13, 85/15) zatražiti mišljenje Povjerenika za informiranje.

Sporna/otvorena pitanja za RH:

Članak 22. Prijedloga Direktive uređuje interakciju između programa oslobođenja od kazne ili njezina umanjenja i utvrđivanja i izricanja kazni fizičkim osobama. **RH načelno podržava** napore Europske komisije da omogući fizičkim osobama podnošenje zahtjeva za oslobođenje od kazne i dostavu vrijednih dokaza o djelovanju nekog kartela bez bojazni da će se protiv njih dalje voditi kazneni ili drugi postupak. Međutim, RH kao i dio drugih država članica u propisima za zaštitu tržišnog natjecanja propisuje sankcije samo za poduzetnike-pravne osobe, a ne i za fizičke osobe. Nadalje, u RH je u Kaznenom zakonu (članak 254.) kao kazneno djelo propisana „Zlouporaba u postupku javne nabave“ koju čini onaj tko u postupku javne nabave stavi ponudu utemeljenu na zabranjenom dogovoru između gospodarskih subjekata koji ima za cilj da naručitelj prihvati određenu ponudu, te je predviđena kazna zatvora od šest mjeseci do pet godina. U većini država članica se također kaznena odgovornost predviđa za ovu vrstu zabranjenog postupanja (*bid rigging*, engl.).

Problem u primjeni ove odredbe Direktive proizlazi iz obveze propisane Ustavom Republike Hrvatske i Kaznenim zakonom da upravna tijela o svakom kaznenom djelu obavještavaju državno odvjetništvo, koje je jedino ovlašteno davati garanciju zaštite od kaznenog postupka i kaznenih sankcija. Slijedom toga, valjalo bi razdvojiti upravne kazne za one država članice koje predviđaju kazne za fizičke osobe i kaznene sankcije. Stoga se predlaže nešto drugačiji izričaj ove odredbe:

Za one povrede koje su kaznenim zakonodavstvom propisane i u suradnji sa državnim odvjetništvom države članice osiguravaju da sadašnji i bivši zaposlenici i direktori poduzetnika koji tijelima za tržišno natjecanje podnose zahtjev za oslobađanje od kazni uživaju zaštitu od kaznenih sankcija zbog njihova sudjelovanja u tajnom kartelu na koji se zahtjev odnosi ako ti zaposlenici i direktori aktivno surađuju s predmetnim tijelima za tržišno natjecanje, a zahtjev za oslobađanje od kazni prethodi početku kaznenog postupka.

Države članice koje sukladno nacionalnim propisima predviđaju upravne kazne za fizičke osobe osiguravaju da sadašnji i bivši zaposlenici i direktori poduzetnika koji tijelima za tržišno natjecanje podnose zahtjev za oslobađanje od kazni uživaju zaštitu od upravnih kazni te kazni izrečenih u nekaznenim sudskim postupcima.

Polazeći od navedene činjenice da o odustajanju od kaznenog progona u RH odlučuje isključivo državni odvjetnik, RH će u vezi navedenog članka Direktive zatražiti mišljenje Državnog odvjetništva Republike Hrvatske.

Članak 28. Prijedloga Direktive utvrđuje ulogu nacionalnih upravnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje pred nacionalnim sudovima. **RH načelno podržava** uređenje odnosa tijela za zaštitu tržišnog natjecanja s nacionalnim sudovima, ali valja napomenuti da se ovaj članak odnosi prije svega na iznimku u EU državama članicama. Naime, u većini država članica kao i u RH tijela za zaštitu tržišnog natjecanja provode postupak, utvrđuju povredu te utvrđuju i izriču sankcije. Države članice koje imaju isti sustav provođenja postupka, utvrđivanja povrede i utvrđivanja te izricanja kazni kao RH su: Belgija, Bugarska, Cipar, Češka Republika, Grčka, Francuska, Italija, Litva, Latvija, Luxemburg, Malta, Mađarska, Nizozemska, Poljska, Portugal, Rumunjska, Slovačka, Španjolska i Ujedinjeno kraljevstvo. Samo nekoliko država članica imaju sustav uređen na način da tijela za zaštitu tržišnog natjecanja provode postupak ili istragu, ali ne donose odluku o povredi, a sudovi svojom odlukom utvrđuju povredu i određuju kazne. Primjerice, u Austriji, kartelni sud koji predstavlja posebni dio Prizivnog suda u Beču utvrđuje povredu i izriče kaznu, a austrijsko tijelo nadležno za tržišno natjecanje pred tim sudom sudjeluje kao stranka u postupku (tužitelj). Protiv odluke Kartelnog suda, dopuštena je žalba Vrhovnom sudu Austrije, čiji posebni dio predstavlja tzv. Prizivni Kartelni sud (*Oberster Gerichtshof als Kartellobergericht*). U Švedskoj, slično kao i u Austriji tijelo nadležno za tržišno natjecanje provodi postupak, a Okružni sud u Stockholmu svojom odlukom utvrđuje povredu i izriče sankciju, a pred tim sudom švedsko tijelo nadležno za tržišno natjecanje sudjeluje kao stranka u postupku (tužitelj), a protiv odluke Okružnog suda u Stockholmu (*Stockholm District Court*), dopuštena je žalba Trgovačkom sudu (*Market Court*). U Irskoj je povreda zakona kazneno djelo i predmet kaznenog postupka u kome sud svojom odlukom utvrđuje povredu i izriče kaznu. Irsko tijelo nadležno za tržišno natjecanje pred nadležnim parničnim ili kaznenim sudovima pokreće postupak i sudjeluje kao stranka u postupku (tužitelj), a protiv odluke parničnog ili kaznenog suda osigurano je pravo žalbe višem sudu, i u konačnici Vrhovnom sudu.

Međutim, valja istaknuti kako je u ovim državama u kojima postoji rečena podjela između tijela nadležnih za zaštitu tržišnog natjecanja i nacionalnih sudova na način da tijela nadležna za zaštitu tržišnog natjecanja vode postupak i tužbom pokreću postupak pred sudom koji onda utvrđuje povredu i izriče sankciju ili na način da tijela nadležna za zaštitu tržišnog natjecanja vode postupak i utvrđuju povredu, a sud donosi odluku o sankciji, ali ujedno isti sud odlučuje i o zakonitosti odluke tijela o povredi, riječ ili o upravnim, ili zasebnim sudovima specijaliziranim za područje prava tržišnog natjecanja ili o kaznenim sudovima. Niti u jednoj zemlji nije riječ o prekršajnim sudovima i sustavu kakav je nekad bio u RH prema kojem je Agencija vodila postupak, nadležni prekršajni sud izricao kazne, a upravni sud odlučivao o zakonitosti rješenja Agencije. Ovaj sustav u RH napušten je ZZTN-om iz 2009. budući da se izricanje sankcija od strane prekršajnih sudova pokazalo neučinkovitim jer prekršajni sudovi nisu ujedno odlučivali i o zakonitosti odluka tijela za zaštitu tržišnog natjecanja kao u navedenim izuzecima u državama članicama. Stoga bi navedenu odredbu valjalo preciznije definirati i naznačiti da je riječ samo o onim državama članicama koje imaju takva pravna rješenja, te eventualno naznačiti o kojim sudovima se radi (upravni, specijalizirani za područje tržišnog natjecanja ili kazneni sudovi).

Nadalje, u odnosu na stavak 2. ovoga članka koji propisuje mogućnost da nacionalna tijela za zaštitu tržišnog natjecanja u potpunosti ovlašteno sudjeluju u postupcima protiv odluka o izvršenju nacionalnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje o primjeni članka 101. ili članka 102. UFEU kao tužitelj ili tuženik te da uživaju ista prava kao i osobe javnog prava u tim postupcima. Navedenu odredbu stavka 2. je potrebno bolje pojasniti. Naime, tijela za zaštitu tržišnog natjecanja u pravilu uvijek sudjeluju u sudskim postupcima u svojstvu stranke ali kada je riječ o postupku protiv odluka nacionalnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje o primjeni članka 101. ili članka 102. UFEU, u takvoj situaciji je moguće isključivo sudjelovanje u svojstvu tuženika. U svojstvu tužitelja, nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje mogu sudjelovati u onim sustavima opisanim u stavku 1. gdje nacionalno tijelo nadležno za tržišno natjecanje nakon provedene istrage nastupa kao tužitelj pred sudom koji odlučuje o povredi i sankciji.

Stoga bi bilo korisno razlučiti ove situacije u različitim sudskim postupcima, te bi stavak 2. mogao glasiti:

Ako nacionalni sudovi djeluju u postupcima protiv odluka o izvršenju nacionalnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje o primjeni članka 101. ili članka 102. UFEU-a, države članice osiguravaju da je nacionalno upravno tijelo za tržišno natjecanje u potpunosti ovlašteno sudjelovati u tim postupcima kao tuženik. U drugim sudskim postupcima koji se vode u vezi utvrđivanja povrede članka 101. ili članka 102. UFEU-a države članice osiguravaju da je nacionalno upravno tijelo za tržišno natjecanje u potpunosti ovlašteno sudjelovati u svojstvu tužitelja, te da uživa ista prava kao i osobe javnog prava u svim navedenim postupcima.

Stav RH o spornim/otvorenim pitanjima:

Odnos između programa oslobođenja od kazne ili njezina umanjenja i izricanja kazni fizičkim osobama propisan člankom 22. Prijedloga Direktive- razdvojiti upravne kazne za one države članice koje predviđaju sankcioniranje fizičkih osoba i kaznene sankcije.

U svrhu što bolje provedbe odredbe te polazeći od činjenice da većina država članica EU ne predviđa kazne za fizičke osobe i da upravna tijela nadležna za zaštitu tržišnog natjecanja nemaju ovlasti davati garanciju zaštite od vođenja kaznenog postupka, odredbu valja preurediti i jasnije utvrditi ove pravne situacije isticanjem da pojedine države članice predviđaju sankcioniranje fizičkih osoba i suradnju s državnim odvjetništvom u vezi oslobođenja od kaznenih sankcija.

Uloga nacionalnih upravnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje pred nacionalnim sudovima-preciznije odrediti na koje se sudove odnosi pokretanje postupka od nacionalnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje, te razgraničiti sudske postupke u kojima tijela nadležna za tržišno natjecanje sudjeluju kao tužitelji od onih u kojima sudjeluju kao tuženici (postupak sudskog nadzora protiv njihovih odluka).

Preciznijim određivanjem pred kojim sudovima tijelo nadležno za tržišno natjecanje može pokrenuti postupak osigurat će se veća pravna sigurnost i rješenje sukladno postojećem uređenju u EU. Slično tome, neophodno je jasnije odrediti postupke u kojima nacionalna tijela nadležna za zaštitu tržišnog natjecanja mogu u postupcima pred sudovima u vezi primjene članka 101. i 102. UFEU sudjelovati u svojstvu tužitelja, a u kojima u svojstvu tuženika.

Stajališta država članica, EK i Predsjedništva EU:

U okviru sastanka Europske mreže tijela za tržišno natjecanja, održanog 3. svibnja u Bruxellesu, pojedine države članice iznijele svoje primjedbe na tekst prijedloga direktive. **Francuska** je primijetila nedosljednosti između uvodnih izjava (recitala) i samih članaka direktive (npr. uvodna izjava 10. i članak 16.; Europska komisija priznaje da članci trebaju biti jasniji oko toga što se smatra minimalnom harmonizacijom; zatim iznose kao sporan članak 29. stavak 1., uvodnu izjavu 22. i članak 6., te uvodnu izjavu 25. i članak 7.). **Italija** podržava neovisnost i osnaživanje agencija kao ciljeve direktive, te dio direktive koji se odnosi na neovisnost nacionalnih agencija smatra nedovoljno preciziranim. S druge strane, poglavlje o programu oslobođenja ili umanjenja kazne (eng. *leniency*) smatra previše preciznim i detaljnim, te predlaže da ga se izmijeni, uključujući odredbe o skraćenim prijavama, jer smatra da bi uz trenutno predloženi tekst moglo doći do gubitka nacionalne samostalnosti u ovim instrumentima. Članak 21. **Italija** smatra najspornijim i mišljenja je da će on biti poticaj svim poduzetnicima da podnose prijave samo u Bruxellesu, a ne na nacionalnoj razini. **Austrija** je poslala svoje komentare Europskoj komisiji, također ih brine uvodna izjava 10. i članak 6., te članak 29. Kao i **Italija**, očekivali su da će više biti rečeno o resursima nacionalnih agencija. **Njemačka** je najviše bila zabrinuta zbog izbjegavanja kazni kroz restrukturiranje poduzetnika. To su pitanje riješili kroz izmjene nacionalnog zakona, no nadali su se da će EU direktiva posvetiti više pozornosti tom pitanju. Slažu se s **Italijom** oko pitanja skraćene prijave, smatrajući da će doći do centralizacije prijave za *leniency*. S pitanjem neovisnosti nemaju problema, ali očekuju da će ostala nacionalna nadležna tijela istaknuti prigovore s obzirom na pravila o tajnosti podataka (dovode u pitanje demokratski poredak itd.), smatrajući da je izričaj prejak i da ga treba ublažiti. Dvojna pravna osnova za donošenje direktive bi mogla biti problematizirana u Vijeću. **Nizozemska** također ističe da su odredbe o *leniencyu* malo predetaljne. Članke 6 i 7. će problematizirati na vijeću, te očekuju problematiziranje prekograničnog izricanja kazni. **Danska** očekuje problematiziranje uvođenja administrativnih kazni, neke odredbe smatraju predetaljnima, te također izražavaju zabrinutost zbog članka 29. Agencija iz **Ujedinjenog kraljevstva** je ublažila stavove svojih nadležnih ministarstva, ali pitanje je koliko je ova direktiva relevantna za rad nadležne agencije s obzirom na očekivani izlazak iz EU u trenutku kad bi direktiva trebala biti implementirana. **Slovačka** se nadala da će biti više odredaba o neovisnosti, a manje o *leniencyu*. Problematičnim smatraju to što direktiva predviđa da se za traženje informacija zahtijeva donošenje odluke (a Europska komisija je pri tome imala na umu da to po potrebi može biti podloga za kažnjavanje). Očekuju da će imati problema s prekograničnim kažnjavanjem. **Rumunjska** će problematizirati članke 4. i 5., izražavajući želju da budu detaljniji, te ih također brine članak 29. prijedloga direktive.

Portugal podržava prijedlog direktive, ali također su se nadali da će biti više odredaba o neovisnosti; jednako tako i **Litva** i **Latvija**

Sporna/otvorena pitanja za DČ, EK i Predsjedništvo EU: Nepoznato

Postojeće zakonodavstvo RH i potreba njegove izmjene slijedom usvajanja dokumenta:

U RH veći dio instrumenata i ovlasti koje uređuje Prijedlog Direktive primjenjuju se kroz Zakon o zaštiti tržišnog natjecanja (ZZTN). U ovom trenutku nije moguće procijeniti potrebu izmjene zakonodavstva. Međutim, ukoliko Direktiva bude usvojena, za prijenos u nacionalno zakonodavstvo moguće su manje izmjene ZZTN-a.

Utjecaj provedbe dokumenta na proračun:

U ovom trenutku nije moguće procijeniti utjecaj provedbe predloženog europskog zakonodavnog akta na proračun.

Bruxelles, 22.3.2017.
COM(2017) 142 final

2017/0063 (COD)

Prijedlog

DIREKTIVE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA

**o ovlašćivanju tijela država članica nadležnih za tržišno natjecanje za učinkovitije
provođenje pravila i osiguravanje pravilnog funkcioniranja unutarnjeg tržišta**

(Tekst značajan za EGP)

{SWD(2017) 114 final}

{SWD(2017) 115 final}

{SWD(2017) 116 final}

OBRAZLOŽENJE

1. KONTEKST PRIJEDLOGA

Opći kontekst

Države članice EU-a ključni su partneri Europske komisije u provedbi pravila EU-a o tržišnom natjecanju. Na temelju Uredbe Vijeća (EZ) br. 1/2003¹ uz Komisiju od 2004. i nacionalna tijela država članica EU-a nadležna za tržišno natjecanje („nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje”) imaju ovlasti za primjenu pravila EU-a o tržišnom natjecanju. Nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje obvezna su primjenjivati pravila EU-a o tržišnom natjecanju na sporazume ili prakse koji mogu imati učinak na trgovinu među državama članicama. Komisija i nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje više od desetljeća provode pravila EU-a o tržišnom natjecanju blisko surađujući u okviru Europske mreže za tržišno natjecanje (ECN). ECN je uspostavljen 2004. upravo u tu svrhu.

Provedba pravila EU-a o tržišnom natjecanju od strane Komisije i nacionalnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje bitan je sastavni element za stvaranje otvorenog, konkurentnog i inovativnog unutarnjeg tržišta i od ključne je važnosti za stvaranje radnih mjesta i gospodarskog rasta u važnim sektorima gospodarstva, posebno u sektorima energetike, telekomunikacija, transporta i u digitalnom sektoru.

Pravila EU-a o tržišnom natjecanju jedna su od definirajućih značajki unutarnjeg tržišta: ako je tržišno natjecanje narušeno, unutarnje tržište ne može ostvariti svoj puni potencijal i stvoriti odgovarajuće uvjete za stabilan gospodarski rast. Ključni aspekt nastojanja da se unutarnje tržište učini snažnijim i pravednijim osiguravanje je učinkovite provedbe pravila EU-a o tržišnom natjecanju kako bi davala rezultate korisne građanima. Provedba pravila EU-a o tržišnom natjecanju sada se odvija u razmjerima koje Komisija sama nikada ne bi mogla postići. Od 2004. Komisija i nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje donijeli su više od 1000 provedbenih odluka, a za 85 % njih bila su odgovorna nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje. Djelovanje velikog broja provedbenih tijela mnogo je jače, učinkovitije i bolje sredstvo odvratanja poduzeća koja bi mogla doći u iskušenje kršiti pravila EU-a o tržišnom natjecanju. Komisija obično istražuje protutržišne prakse ili sporazume koji imaju učinke na tržišno natjecanje u najmanje tri države članice ili u slučajevima kada je korisno stvoriti presedan na europskoj razini. Djelovanje nacionalnog tijela nadležnog za tržišno natjecanje obično je primjereno u slučajevima kada je tržišno natjecanje narušeno na državnom području te države članice. Nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje posjeduju stručna znanja o funkcioniranju tržišta u svojim državama članicama. Ta su znanja vrlo vrijedna pri provedbi pravila o tržišnom natjecanju. Djelovanje na nacionalnoj razini potiče podršku društva u cjelini provedbi pravila o tržišnom natjecanju.

Razlozi i ciljevi prijedloga

Postoji neiskorišten potencijal za učinkovitiju provedbu pravila EU-a o tržišnom natjecanju od strane nacionalnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje. Uredbom (EZ) br. 1/2003 nisu regulirana sredstva i instrumenti s pomoću kojih nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje primjenjuju pravila EU-a o tržišnom natjecanju te mnoga od njih nemaju sva sredstva i instrumente koji su im potrebni za učinkovitu provedbu članaka 101. i 102. UFEU-a.

¹ Uredba Vijeća (EZ) br. 1/2003 od 16. prosinca 2002. o provedbi pravila o tržišnom natjecanju koja su propisana člancima 81. i 82. Ugovora o EZ-u (SL 2003, L 1, str. 1.).

1. Neka nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje nemaju izvršiva jamstva da mogu samostalno primjenjivati pravila EU-a o tržišnom natjecanju bez dobivanja uputa od javnih ili privatnih entiteta. Niz tijela bori se s nedovoljnim ljudskim i financijskim resursima. To može utjecati na njihovu sposobnost učinkovite provedbe. Neka nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje primjerice ne mogu provoditi istovremene inspekcije kod svih članova navodnog kartela, što ostalima daje dragocjeno vrijeme da unište dokaze i izbjegnu otkrivanje. Druga nemaju prikladne forenzičke informatičke alate za pronalaženje dokaza o povredama.

2. Mnoga nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje nemaju sve instrumente koji su im potrebni za učinkovito otkrivanje i suzbijanje povreda prava tržišnog natjecanja. Neka nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje nemaju ključne istražne ovlasti kao npr. ovlast prikupljanja dokaza pohranjenih u mobilnim telefonima, prijenosnim računalima, tabletima itd. što je u digitalno doba presudan nedostatak. Njihove istražne ovlasti često nemaju snagu jer nisu popraćene učinkovitim sankcijama za poduzeća koja ih se ne pridržavaju.

3. Neka nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje ne mogu izricati učinkovite kazne: U nekim državama članicama nacionalno pravo onemogućuje nacionalnim tijelima nadležnima za tržišno natjecanje izricanje učinkovitih kazni za kršenje prava tržišnog natjecanja EU-a, npr. u nekim državama članicama poduzeća se mogu restrukturirati kako bi izbjegla plaćanje kazni. U nekim državama članicama kazne za kršenje članaka 101. i 102. ne postoje ili su premalene. Visina predviđenih kazni uvelike se razlikuje od države do države: kazna za jednu te istu povredu može biti mnogo viša u jednoj državi članici nego u drugoj, a da ta razlika nije opravdane objektivnim okolnostima.

4. Programi oslobađanja od kazne ili njezina smanjenja ključni su instrument za otkrivanje kartela. Njima se poduzeća potiče na davanje vrijednih informacija o kartelima u kojima su sudjelovala, za što zauzvrat dobivaju potpuno ili djelomično oslobađanje od kazne. Poduzeća koja razmatraju podnošenje zahtjeva za oslobađanje od kazne ili njezino smanjenje trebaju imati dovoljnu razinu pravne sigurnosti, što bi im bio poticaj za suradnju s nadležnim tijelima. To je slučaj posebno kada poduzeća podnose zahtjeve za oslobađanje od kazne ili njezino smanjenje u različitim državama članicama jer kartel djeluje na području više jurisdikcija. Međutim razlike među programima oslobađanja od kazne ili njezina smanjenja u različitim dijelovima Europe odvrću poduzeća od priznavanja tih protutržišnih praksi i pružanja dokaza o njima.

5. Praznine i ograničenja u instrumentima i jamstvima koji su na raspolaganju nacionalnim tijelima nadležnima za tržišno natjecanje također potkopavaju sustav paralelnih nadležnosti za provedbu članaka 101. i 102. UFEU-a na temelju bliske suradnje u okviru ECN-a. Taj sustav ovisi o tome mogu li nadležna tijela računati jedna na druga da u njihovo ime provede postupak utvrđivanja činjenica. To međutim ne funkcionira dobro ako i dalje postoje nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje koja nemaju adekvatne instrumente za utvrđivanje činjenica. Drugi nedostaci u mogućnostima nacionalnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje da si pružaju uzajamnu pomoć također ugrožavaju europski sustav provedbe tržišnog natjecanja koji je osmišljen tako da funkcionira kao koherentna cjelina. Primjerice upravna nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje ne mogu zahtijevati prekograničnu provedbu njihovih kazni ako prekršitelj nema pravnu prisutnost na njihovu državnom području. U digitalno doba mnoga poduzeća vrše prodaju putem Interneta u potencijalno velikom broju zemalja, ali mogu imati pravnu prisutnost u

primjerice samo jednoj državi članici. Takva poduzeća trenutačno su zaštićena od plaćanja kazne.

Ti nedostaci i ograničenja u instrumentima i jamstvima kojima raspolažu nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje znače da poduzeća koja narušavaju tržišno natjecanje mogu biti suočena s vrlo različitim ishodima postupaka ovisno o tome u kojim državama članicama djeluju: mogu biti potpuno pošteđena provedbe članka 101. ili 102. UFEU-a ili podložna neučinkovitoj provedbi, primjerice zato što se dokazi o protutržišnim praksama ne mogu prikupiti ili zato što poduzeća mogu izbjeći odgovornost za plaćanje kazni. Neujednačena provedba pravila EU-a o tržišnom natjecanju narušava tržišno natjecanje na unutarnjem tržištu i potkopava sustav decentralizirane provedbe koji je utvrđen Uredbom br. 1/2003.

Stoga je potreban zakonodavni prijedlog kako bi se nacionalnim tijelima nadležnima za tržišno natjecanje dale ovlasti za učinkovitiju provedbu pravila EU-a o tržišnom natjecanju, osigurala potrebna jamstva neovisnosti i resursi te ovlasti za provedbu i izricanje kazni. Uklanjanje nacionalnih prepreka koje onemogućuju nacionalnim tijelima nadležnima za tržišno natjecanje učinkovitu provedbu pomoći će da se ukloni narušavanje tržišnog natjecanja na unutarnjem tržištu i spriječiti dovođenje potrošača i poslovnih subjekata, uključujući MSP-ove, u nepovoljan položaj gdje trpe štetu zbog takvih praksi. Štoviše, omogućavanjem nacionalnim tijelima nadležnima za tržišno natjecanje da si pružaju uzajamnu pomoć osigurat će se ravnopravniji uvjeti za sve i očuvati bliska suradnja unutar ECN-a.

Prijedlog je dio programa rada Komisije za 2017.² i temelji se na provedbenim iskustvima u okviru ECN-a od 2004.

Dosljednost s postojećim odredbama politike u tom području politike

Ovim će se prijedlogom dopuniti Uredba (EZ) br. 1/2003 jer će davanje ovlasti nacionalnim tijelima nadležnima za tržišno natjecanje kako bi mogla učinkovito provoditi tržišno natjecanje rezultirati ostvarenjem punog potencijala decentraliziranog sustava provedbe utvrđenog tim instrumentom. Konkretno, time će se učvrstiti zahtjev iz članka 35. Uredbe (EZ) br. 1/2003 da bi države članice trebale odrediti tijela nadležna za tržišno natjecanje na način kojim će se osigurati učinkovito poštovanje odredaba te Uredbe. Osiguravanje da nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje imaju ovlasti za učinkovit postupak donošenja odluka i izricanje kazni značit će potpuno poštovanje i detaljniju razradu zahtjeva iz članka 5. Uredbe (EZ) br. 1/2003 (kojim je utvrđeno da tijela država članica nadležna za tržišno natjecanje u svrhu provedbe članka 101. i 102. UFEU-a imaju ovlasti donositi odluke i izricati kazne). Davanjem ovlasti nacionalnim tijelima nadležnima za tržišno natjecanje za učinkovito prikupljanje činjenica u potpunosti će se primijeniti obveza iz članka 22. Uredbe (EZ) br. 1/2003 kojim je utvrđeno da nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje mogu provoditi takve mjere u ime i za račun drugih članova ECN-a. U komunikaciji objavljenoj 2016. „Pravo EU-a: boljom primjenom do boljih rezultata”³, Komisija naglašava važnost čvrstog, učinkovitog i djelotvornog sustava provedbe kako bi se osiguralo da države članice u potpunosti primjenjuju, provode i izvršavaju pravo EU-a. Komisija naglašava da provedba prava EU-a ostaje izazov i poziva na snažnije fokusiranje na provedbu, što će služiti općem interesu.

² COM(2016) 710 *final*.

³ Komunikacija Komisije – Pravo EU-a: boljom primjenom do boljih rezultata, C/2016/8600, (SL 18. C 2017, str. 10.).

Usklađenost s drugim politikama Unije

Ovaj je prijedlog potpuno dosljedan i usklađen s postojećim politikama Unije u drugim područjima, osobito onima kojima se nacionalnim tijelima nadležnima za tržišno natjecanje ili ECN-u daje konkretna uloga u pogledu savjetodavnog djelovanja, suradnje, monitoringa, izvješćivanja i donošenja odluka⁴.

2. PRAVNA OSNOVA, SUPSIDIJARNOST I PROPORCIONALNOST

Pravna osnova

Ovaj se prijedlog temelji na člancima 103. i 114. UFEU-a jer se njime nastoji ostvariti niz međusobno povezanih ciljeva, konkretno: 1. primijeniti načela utvrđena člancima 101. i 102. UFEU-a davanjem ovlasti nacionalnim tijelima nadležnima za tržišno natjecanje kako bi mogla učinkovitije provoditi tržišno natjecanje; 2. osigurati da se tržišno natjecanje na unutarnjem tržištu ne narušava i da se potrošači i poduzeća ne dovode u nepovoljan položaj nacionalnim zakonima i mjerama koje sprečavaju nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje da učinkovito provode tržišno natjecanje; 3. osigurati da su ista jamstva i instrumenti na snazi i za nacionalno pravo tržišnog natjecanja kada se ono primjenjuje paralelno s člancima 101. i 102. UFEU-a, kako bi se osigurala pravna sigurnost i jednaki uvjeti za sve; i 4. uspostaviti učinkovita pravila o pružanju uzajamne pomoći kako bi se očuvalo neometano funkcioniranje unutarnjeg tržišta i sustava bliske suradnje unutar ECN-a.

Osiguravanje da nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje imaju sredstva i instrumente za učinkovitiju provedbu članaka 101 i 102. UFEU-a nalazi se unutar područja primjene članka 103. stavka 1. UFEU-a jer pogoduje osiguravanju pune učinkovitosti pravila o tržišnom natjecanju. Člankom 103. stavkom 1. Vijeću se daju ovlasti za utvrđivanje uredbi ili direktiva „za primjenu načela određenih člancima 101. i 102.” Konkretno, takve mjere mogu biti donesene u skladu sa člankom 103. stavkom 2. UFEU-a kako bi se „utvrdio odnos između nacionalnih prava i odredaba iz ovog odjeljka ili odredaba donesenih na temelju ovog članka” i u skladu s člankom 103. stavkom 2. točkom (a) kako bi se „osiguralo poštovanje zabrana utvrđenih člankom 101. stavkom 1. i člankom 102. predviđanjem novčanih kazni i periodičnih penala”.

Međutim ta pravna osnova sama po sebi nije dovoljna jer i cilj i sadržaj predložene direktive tu pravnu osnovu nadilaze. Predloženom direktivom želi se poduprijeti funkcioniranje unutarnjeg tržišta i to: 1. rješavanjem problema nacionalnih pravila koja onemogućuju nacionalnim tijelima nadležnima za tržišno natjecanje učinkovitu provedbu tržišnog

⁴ Direktiva 2002/21/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 7. ožujka 2002. o zajedničkom regulatornom okviru za elektroničke komunikacijske mreže i usluge (SL 2002, L 108, str. 33.) Direktiva 2009/72/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište električne energije i stavljanju izvan snage Direktive 2003/54/EZ (SL 2009, L 211, str. 55.); Uredba (EZ) br. 1211/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2009. o osnivanju Tijela europskih regulatora za elektroničke komunikacije (BEREC) i Ureda (SL L 2009, L 337, str. 1.); Uredba (EU) br. 1227/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2011. o cjelovitosti i transparentnosti veleprodajnog tržišta energije (SL L 2011, L 326, str. 1.); Direktiva 2012/34/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 21. studenoga 2012. o uspostavi jedinstvenog Europskog željezničkog prostora (SL L 2012, L 343, str. 32.); Uredba (EU) br. 1308/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o uspostavljanju zajedničke organizacije tržišta poljoprivrednih proizvoda i stavljanju izvan snage uredbi Vijeća (EEZ) br. 922/72, (EEZ) br. 234/79, (EZ) br. 1037/2001 i (EZ) br. 1234/2007 (SL 2013, L347, str. 671.); Uredba (EU) br. 537/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. travnja 2014. o posebnim zahtjevima u vezi zakonske revizije subjekata od javnog interesa i stavljanju izvan snage Odluke Komisije 2005/909/EZ (SL 2014, L 158, str. 77.).

natjecanja, čime će se stvoriti jednaka zaštita za poduzeća i potrošače u Europi; 2. osiguravanjem da su na snazi ista jamstva i instrumenti za nacionalno pravo tržišnog natjecanja kad se primjenjuje paralelno s člancima 101. i 102. UFEU-a kako bi se osigurala pravna sigurnost i jednaki uvjeti za sve; i 3. uspostavom učinkovitih pravila o uzajamnom pružanju pomoći kako bi se očuvalo neometano funkcioniranje unutarnjeg tržišta i sustava bliske suradnje unutar ECN-a.

U nekim državama članicama nacionalni zakoni sprečavaju nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje da poduzećima izriču učinkovite kazne za kršenje pravila EU-a o tržišnom natjecanju. Poduzeća koja povređuju pravila EU-a o tržišnom natjecanju prisutna u državama članicama gdje nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje nemaju ovlasti izricati učinkovite kazne time su zaštićena od sankcija i imaju slabu motivaciju za ponašanje u skladu s pravilima EU-a o tržišnom natjecanju. Time se pojačava narušavanje tržišta u cijeloj Europi i potkopava unutarnje tržište. Štoviše, razlike među državama članicama u osnovnim načelima programa oslobađanja od kazne ili njezina smanjenja znače da postupanje prema poduzećima može biti različito ovisno o tome koje tijelo djeluje. Samo djelovanjem na razini EU-a može se osigurati postojanje zajedničkih osnovnih načela za dodjeljivanje oslobađanja od kazne ili njezina smanjenja, čime bi se stvorili ravnopravniji uvjeti za sve poslovne subjekte.

Slično tome, ograničenja ili nedostaci u nacionalnim propisima mogu sprečavati nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje da učinkovito prikupljaju dokaze. Mjere poduzete u cilju potkopavanja neovisnosti nacionalnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje ili ograničavanja njihovih resursa nužno potječu od samih država članica. Primjerice ograničavanje neovisnosti može biti motivirano željom da se ostvari veća kontrola nad donošenjem odluka tijela. Sposobnost vlade da utječe ili vrši pritisak na nacionalno tijelo nadležno za tržišno natjecanje može rezultirati prevladavanjem političkih interesa nad dobrom provedbom pravila o tržišnom natjecanju na temelju pravnih i ekonomskih argumenata, na štetu poduzeća koja posluju na unutarnjem tržištu.

Ti nedostaci i ograničenja u instrumentima i jamstvima nacionalnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje znače da poduzeća koja sudjeluju u protutržišnim praksama mogu biti potpuno pošteđena mjera provedbe članaka 101. ili 102. UFEU-a ili podložna neučinkovitim mjerama provedbe, primjerice zato što se dokazi o protutržišnim praksama ne mogu prikupiti ili zato što poduzeća mogu izbjeći odgovornost za plaćanje kazni. Poduzeća se ne mogu natjecati na temelju svojih kvaliteta ako postoje sigurna utočišta za sudionike u protutržišnim praksama. Zato poduzeća nisu motivirana za ulazak na ta tržišta i ostvarivanje svojih prava poslovnog nastana te pružanje robe i usluga na tim tržištima. Potrošači u državama članicama u kojima je provedba slabija ne uživaju koristi od učinkovite provedbe tržišnog natjecanja protiv protutržišnih praksi kojima se cijene robe i usluga drže umjetno visokima. Neujednačenom provedbom članaka 101. i 102. UFEU -a diljem Europe narušava se tržišno natjecanje na unutarnjem tržištu i ugrožava njegovo pravilno funkcioniranje.

Predloženom direktivom nacionalna zakonodavstva približavaju se i zbog njezina područja primjene koje obuhvaća primjenu nacionalnih pravila o tržišnom natjecanju. U praksi većina nacionalnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje u jednom te istom predmetu paralelno primjenjuje nacionalne propise o tržišnom natjecanju i članke 101. i 102. UFEU-a. Predložena direktiva neizbježno će utjecati na nacionalne propise o tržišnom natjecanju koje nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje paralelno primjenjuju. Štoviše kad nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje poduzimaju istražne mjere u ranoj fazi nekog predmeta, često je teško znati postoji li učinak na trgovinu koji pokreće primjenu prava tržišnog natjecanja EU-a. Prema tome, nacionalno tijelo nadležno za tržišno natjecanje mora pretpostaviti da i

jedno i drugo može biti primjenjivo. To znači da kada bi nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje na temelju ovlasti predviđenih predloženom direktivom prikupljala digitalne dokaze, ona bi to činila potencijalno za provedbu i prava EU-a i nacionalnog prava. Stoga je teško, ako ne i nemoguće, razdvojiti takvu paralelnu primjenu nacionalnog prava i članaka 101. i 102. UFEU-a. Kad na snazi ne bi bila ista jamstva i instrumenti za nacionalno pravo kad se ono primjenjuje paralelno s člancima 101. i 102. UFEU-a, time bi se stvorila pravna nesigurnost i riskiralo potkopavanje jednakih uvjeta za sve; Nadalje, kako bi zaštita dokumentacije o oslobađanju od kazni i nagodbi imala smisla, mora se primjenjivati ne samo dok traju postupci pred nacionalnim tijelima nadležnima za tržišno natjecanje pokrenuti u svrhu primjene članaka 101. i 102. UFEU-a, nego i oni pokrenuti u svrhu samostalne primjene ekvivalentnih odredaba nacionalnih zakona.

Nedostaci i ograničenja u mogućnostima nacionalnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje da jedna drugima pružaju uzajamnu pomoć također ugrožavaju europski sustav provođenja tržišnog natjecanja koji je osmišljen tako da funkcionira kao koherentna cjelina. Primjerice većina nacionalnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje ne može obavješćivati o ključnim provedbenim mjerama ili zahtijevati prekograničnu provedbu njihovih kazni ako prekršitelj nema pravnu prisutnost na njihovu državnom području. Takva poduzeća trenutačno su zaštićena od plaćanja kazne. Posljedičnom neučinkovitošću provedbe narušava se tržišno natjecanje poduzetnikâ koji posluju u skladu sa zakonom te potkopava povjerenje potrošača u unutarnje tržište, osobito u digitalnom okruženju. Uklanjanje tih razlika uspostavom sustava prekograničnog obavješćivanja o preliminarno utvrđenim činjenicama o navodnim povredama članaka 101. i 102. UFEU-a i odlukama o primjeni tih članaka, kao i prekogranične provedbe odluka o novčanim kaznama koje je izreklo nacionalno tijelo nadležno za tržišno natjecanje, ključni je aspekt osiguravanja jednakih uvjeta za sve u Europi i sprečavanja narušavanja tržišnog natjecanja. Slično tome, kako bi se očuvalo neometano funkcioniranje sustava paralelnih nadležnosti unutar ECN-a, nacionalna pravila o rokovima zastare trebalo bi suspendirati tijekom trajanja postupka pred nacionalnim tijelom nadležnim za tržišno natjecanje druge države članice ili Komisijom.

Približavanje nacionalnih zakona s tim konkretnim ciljevima, koji se u potpunosti odražavaju u predloženom tekstu direktive, nadilazi primjenu članaka 101. i 102. UFEU-a i prije je usmjereno na pravilno funkcioniranje unutarnjeg tržišta.

Zaključno, ovim prijedlogom direktive, i po cilju i po sadržaju, slijedi se dvostruka politika čiji se jedan aspekt odnosi na učinkovitu provedbu politike tržišnog natjecanja u EU-u, a drugi na pravilno funkcioniranje unutarnjeg tržišta. Te su komponente neodvojivo povezane: osiguravanje da nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje imaju ovlasti za učinkovitu provedbu nužno znači donošenje propisa s ciljem uklanjanja prepreka u nacionalnim zakonima koje rezultiraju neujednačenom provedbom, čime se narušava tržišno natjecanje na unutarnjem tržištu. Potrošači i poslovni subjekti neće biti dovođeni u nepovoljan položaj nacionalnim zakonima i mjerama zbog kojih nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje ne mogu učinkovito provoditi tržišno natjecanje. Ista jamstva i instrumenti za nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje moraju biti na snazi za primjenu nacionalnih propisa o tržišnom natjecanju kad se primjenjuju paralelno s člancima 101. i 102. UFEU-a, jer potrebno je osigurati pravnu sigurnost i jednake uvjete za sve. Naposljetku, utvrđivanje učinkovitih prekograničnih mehanizama uzajamne pomoći nužno je kako bi se osigurali ravnopravniji uvjeti za sve i očuvao sustav paralelnih nadležnosti unutar ECN-a. Ti međusobno ovisni iako zasebni ciljevi ne mogu se slijediti odvojeno donošenjem dva različita instrumenta. Na primjer, nije izvedivo podijeliti predloženu direktivu na dva instrumenta, prvi na temelju članka 103. UFEU-a, kojim se za nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje osiguravaju

sredstva i instrumenti potrebni za provedbu članaka 101. i 102. UFEU-a, i drugi, na temelju članka 114. UFEU-a, kojim se od država članica zahtijeva da osiguraju ista pravila za primjenu nacionalnog prava tržišnog natjecanja kad se ono primjenjuje paralelno s pravilima EU-a o tržišnom natjecanju. Zbog tih razloga prijedlog se temelji i na članku 114. UFEU-a.

Supsidijarnost

Uredbom (EZ) br. 1/2003 utvrđen je decentraliziran sustav provedbe tržišnog natjecanja, ali puni potencijal tog sustava još nije ostvaren. Predloženom direktivom osiguralo bi se da se provedbom tržišnog natjecanja učinkovito ostvaruju rezultati na nacionalnoj razini davanjem nacionalnim tijelima nadležnima za tržišno natjecanje jamstava i instrumenata koji su im potrebni za učinkovito provođenje tržišnog natjecanja.

Nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje primjenjuju pravila koja imaju prekograničnu dimenziju

U cilju rješavanja uočenih problema trebalo bi poduzeti mjere na razini EU-a jer nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje provode pravila EU-a koja imaju prekograničnu dimenziju. Provedbeno djelovanje nacionalnog tijela nadležnog za tržišno natjecanje jedne države članice može imati utjecaj na tržišno natjecanje, poslovne subjekte i potrošače u drugim državama članicama, npr. kartel koji djeluje na nacionalnoj razini obično isključuje konkurente iz drugih država članica. Ako nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje nemaju potrebna sredstva i instrumente za provedbu (to jest ako im nedostaju resursi), to može imati izravne negativne posljedice na potrošače i poslovne subjekte ne samo u državi članici tog nacionalnog tijela nadležnog za tržišno natjecanje, nego i u drugim državama članicama, kao i na mogućnost nacionalnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje iz čitave Europe da surađuju. Država članica Y ne može riješiti problem nedostatka sredstava i instrumenata nacionalnog tijela nadležnog za tržišno natjecanje u državi članici X, pa se taj problem može riješiti samo djelovanjem na razini EU-a.

Osiguravanje učinkovitog funkcioniranja prekogranične suradnje

Samo se djelovanjem na razini EU-a može osigurati dovoljno funkcioniranje sustava suradnje utvrđenog Uredbom (EZ) br. 1/2003. Jedan je od glavnih elemenata Uredbe (EZ) br. 1/2003 to što utvrđuje mehanizme suradnje koji omogućuju nacionalnim tijelima nadležnima za tržišno natjecanje istragu navodnih povreda i preko granica njihovih država članica. Jedno nacionalno tijelo nadležno za tržišno natjecanje može zatražiti od drugog nacionalnog tijela nadležnog za tržišno natjecanje da u njegovo ime provede istražne mjere i prikupi dokaze koji se nalaze izvan njegovog područja nadležnosti. Kao što je prethodno navedeno, taj mehanizam ne funkcionira dobro ako nemaju sva nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje izvršne ovlasti za provođenje inspekcija ili zahtijevanje informacija. Opet, taj je problem teško riješiti na nacionalnoj razini. Primjerice ako je nacionalnom tijelu nadležnom za tržišno natjecanje u državi članici A potrebno da nacionalno tijelo nadležno za tržišno natjecanje u državi članici B prikupi dokaze od poduzeća koja su locirana na njezinom državnom području, ali nacionalno tijelo nadležno za tržišno natjecanje države članice B nema izvršne ovlasti za prikupljanje tih dokaza, država članica A ne može mnogo učiniti u vezi s tim.

Međusobna povezanost između programâ oslobađanja od kazne ili njezina smanjenja tijela nadležnih za tržišno natjecanje u Europi.

Programi oslobađanja od kazne ili njezina smanjenja međusobno su povezani jer poduzeća redovito podnose zahtjeve u više država članica EU-a i potrebna su im jamstva prekogranične pravne sigurnosti. Iskustva iz prošlog desetljeća pokazala su da države članice pojedinačno ne mogu u dovoljnoj mjeri postići takvu prekograničnu pravnu sigurnost. Razlike između programa oslobađanja od kazne ili njezina smanjenja još uvijek dovode do različitih ishoda za podnositelje zahtjeva za oslobađanje od kazne ili njezino smanjenje u pogledu toga može li im uopće biti dodijeljeno oslobađanje od kazne ili čak njezino smanjenje. Poduzeća koja razmatraju mogućnost prijavljivanja kartelnog ponašanja nizu jurisdikcija kako bi zauzvrat dobili povlašteniji tretman nemaju potrebnu sigurnost o tome hoće li i uolikoj mjeri imati koristi od toga. Kako bi se osiguralo da sustav oslobađanja od kazne ili njezina smanjenja postoji i na sličan način se primjenjuje u svim državama članicama potrebno je djelovanje na razini EU-a.

Nacionalni zakoni mogu sprečavati nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje da ga učinkovitije provode

Kao što je prethodno objašnjeno u odjeljku o pravnoj osnovi, nacionalni zakon može biti razlog zbog kojeg nacionalno tijelo nadležno za tržišno natjecanje nije dovoljno neovisno i nema učinkovite instrumente za otkrivanje povredâ i izricanje učinkovitih kazni poduzetima za povredu pravila EU-a o tržišnom natjecanju. Kako bi se taj problem riješio, mjere treba poduzeti na razini EU-a.

Iskustvo pokazuje da bez EU zakonodavstva nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje vjerojatno neće dobiti sve potrebne instrumente

„Meke mjere” već se uvelike koriste kako bi se potaklo dobrovoljno djelovanje na nacionalnoj razini, međutim nekoliko nacionalnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje još uvijek nema jamstva i instrumente potrebne za učinkovitu provedbu tržišnog natjecanja. Nakon više od desetljeća, nije vjerojatno da će se dogoditi promjene potrebne da bi decentralizirani sustav provedbe iz Uredbe (EZ) br. 1/2003 bolje funkcionirao i nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje dobila ovlasti potrebne za učinkovitiju provedbu tržišnog natjecanja. To znači da će mnogim nacionalnim tijelima nadležnima za tržišno natjecanje i dalje nedostajati neki ključni instrumenti za otkrivanje i sankcioniranje povreda ili dovoljni resursi, na štetu pravilnog funkcioniranja decentraliziranog sustava utvrđenog Uredbom (EZ) br. 1/2003.

Sveukupno gledano, postojeći nacionalni okviri za tržišno natjecanje neće sami od sebe dopustiti nacionalnim tijelima nadležnima za tržišno natjecanje da učinkovitije provode pravila EU-a o tržišnom natjecanju u cijelom EU-u. Štoviše, Komisija ne može provoditi zahtjeve EU-a u pogledu instrumenata za istragu i sankcioniranje, resursâ te institucionalne strukture nacionalnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje pri provedbi pravila EU-a o tržišnom natjecanju jer takvi zahtjevi ne postoje. Dakle, samo inicijativom na razini EU-a mogu se ojačati nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje kako bi mogla učinkovitije provoditi, tako što će se osigurati da imaju učinkovitija sredstva i instrumente za primjenu pravila EU-a o tržišnom natjecanju.

Proporcionalnost

Za većinu aspekata prijedlogom će se utvrditi minimalni standardi kako bi se ojačala nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje da bi mogla učinkovitije provoditi pravila EU-a o tržišnom natjecanju. Time će se osigurati ravnoteža između postizanja općenitih i posebnih ciljeva prijedloga, bez neopravdanog miješanja u nacionalne tradicije. Države članice i dalje će moći određivati više standarde i prilagođavati svoja pravila nacionalnim

specifičnostima. Primjerice države članice i dalje će imati slobodu osmišljavanja, organiziranja i financiranja svojih nacionalnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje kako smatraju primjerenim, uz uvjet da osiguraju njihovu učinkovitost. Štoviše predloženom direktivom također se osigurava potpuno poštovanje odabira onih država članica koje su se odlučile za pravosudni model provedbe tržišnog natjecanja.

Samo su u području uvjeta za dodjelu oslobađanja od kazne ili njezina smanjenja za tajne kartele potrebna detaljnija pravila kako bi se postigla dodana vrijednost u pogledu provedbe tržišnog natjecanja. Poduzeća će priznati sudjelovanje u tajnim kartelima samo ako imaju dovoljnu pravnu sigurnost da će im biti dodijeljeno oslobađanje od kazne ili njezino smanjenje. Znatne razlike među programima oslobađanja od kazne ili njezina smanjenja koji se primjenjuju u državama članicama rezultiraju pravnom nesigurnošću za potencijalne podnositelje zahtjeva za oslobađanje od kazne ili njezino smanjenje, što može oslabiti njihovu motivaciju da ga podnesu. Kada bi države članice mogle primjenjivati manje ili više restriktivna pravila o oslobađanju od kazne ili njezinu smanjenju u području obuhvaćenom ovom Direktivom to bi bilo ne samo suprotno cilju zadržavanja poticaja za potencijalne podnositelje kako bi se provedba tržišnog natjecanja u Uniji učinila što učinkovitijom, nego bi i ugrozilo jednakost uvjeta za sve poduzetnike koja posluju na unutarnjem tržištu.

Tim se pristupom, odabranim u ovom prijedlogu, maksimalno povećava učinkovitost nacionalnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje uz minimalno miješanje u nacionalne specifičnosti tako što se najdetaljnija pravila primjenjuju samo tamo gdje je to doista nužno za osnaživanje učinkovite provedbe.

Takav uravnotežen pristup neće biti radikalno napuštanje općeg zahtjeva zakonodavstva EU-a da su se države članice dužne pobrinuti za učinkovite postupke i sankcije u cilju provedbe pravila EU-a, nego njegova logična evolucija. Prema sudskoj praksi Suda Europske unije, puna učinkovitost prava tržišnog natjecanja EU-a mora se osigurati nacionalnim zakonodavstvom⁵. Sud je presudio i da detaljna nacionalna postupovna pravila za funkcioniranje nacionalnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje ne smiju ugrožavati postizanje cilja Uredbe (EZ) br.1/2003, a to je osiguravanje učinkovite primjene članaka 101. i 102. UFEU-a od strane tih tijela⁶.

Odabir instrumenta

Cilj je ovog prijedloga direktive poboljšati učinkovitost nacionalnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje, a pritom ne nametati samo jedno rješenje namijenjeno svima, nego dopustiti uzimanje u obzir pravnih tradicija i institucionalnih specifičnosti država članica. U skladu s tim, direktiva je najbolji način da se bez neprimjerenog miješanja u nacionalne specifičnosti i tradicije nacionalnim tijelima nadležnima za tržišno natjecanje osiguraju jamstva koja su im potrebna da bi mogla učinkovitije provoditi tržišno natjecanje. Za razliku od uredbe, direktiva ostavlja državama članicama mogućnost odabira najprikladnijih sredstava za provedbu mjera iz direktive. Štoviše, direktiva je fleksibilan instrument da se nacionalnim tijelima nadležnima za tržišno natjecanje osiguraju potrebna jamstva neovisnosti i potrebni resursi te provedbene ovlasti i ovlast za izricanje kazni, pri čemu se državama članicama ostavlja prostor da poduzmu i dodatne korake, ako to žele.

⁵ Predmet C-557/12, *Kone AG v. ÖBB-Infrastruktur AG*, EU:C:2014:1317, točka 32.

⁶ Predmet C-439/08, *Vlaamse federatie van verenigingen van Brood- en Banketbakkers, Ijsbereiders en Chocoladebewerkers (VEBIC) VZW*, EU:C:2010:739, točke 56. i 57.

3. REZULTATI *EX POST* EVALUACIJA, SAVJETOVANJA S DIONICIMA I PROCJENE UČINAKA

Ex post evaluacije / provjere primjerenosti postojećeg zakonodavstva

U 2013./2014. Komisija je provela procjenu funkcioniranja Uredbe Vijeća (EZ) br. 1/2003. Na temelju rezultata te analize, u Komunikaciji Komisije o deset godina primjene Uredbe 1/2003 utvrđeno je da ima prostora za poboljšanje učinkovitosti nacionalnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje u provedbi i naveden niz područja djelovanja kako bi se pojačala učinkovita provedba od strane nacionalnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje; konkretno, potrebno je osigurati da nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje: 1. imaju odgovarajuće resurse te da su dovoljno neovisna; 2. imaju učinkovite instrumente; 3. mogu izricati učinkovite kazne; i 4. imaju učinkovite programe oslobađanja od kazne ili njezina smanjenja⁷.

Komunikacija iz 2014. nadovezuje se na Izvješće o petogodišnjem funkcioniranju Uredbe 1/2003 u kojem je utvrđeno da je davanje ovlasti nacionalnim tijelima nadležnima za tržišno natjecanje kako bi i ona provodila pravila EU-a o tržišnom natjecanju pozitivno doprinijelo jačoj provedbi⁸. Zaključak je izvješća međutim da ima prostora za napredak, osobito u pogledu osiguravanja da nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje imaju ovlasti za učinkovitu provedbu i instrumente za izricanje kazni.

Savjetovanja s dionicima

Od 4. studenoga 2015. do 12. veljače 2016. Komisija je održala javno savjetovanje u obliku ankete na razini EU-a koja je bila podijeljena u dva dijela: prvi, s općenitim pitanjima, kojim se tražio doprinos nespecijaliziranih dionika i drugi, za dionike s dubljim znanjem i iskustvom u pogledu pitanja tržišnog natjecanja.

To je savjetovanje uslijedilo nakon Komunikacije Komisije o deset godina Uredbe 1/2003 u kojoj je naveden niz područja djelovanja kako bi se ojačale ovlasti nacionalnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje za provedbu pravila EU-a o tržišnom natjecanju. U skladu s tim, u drugom dijelu savjetovanja obrađena su četiri ključna pitanja: i. resursi i neovisnost nacionalnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje; ii. instrumenti za provedbu koji su na raspolaganju nacionalnim tijelima nadležnima za tržišno natjecanje; iii. ovlasti nacionalnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje da izriču kazne poduzetnicima; te iv. programi oslobađanja od kazne ili njezina smanjenja.

Stigao je 181 odgovor od raznih dionika, od pojedinaca, odvjetničkih ureda i konzultantskih tvrtki, poduzeća i sektorskih udruženja, udruga potrošača, sveučilišnih profesora, nevladinih organizacija, skupinâ za strateško promišljanje i sindikata, do javnih tijela, uključujući i niz ministarstava i nacionalnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje, iz EU-a i izvan njega.

⁷ Komunikacija Komisije Europskom parlamentu i Vijeću, Deset godina zaštite tržišnog natjecanja na temelju Uredbe 1/2003: Rezultati i buduće perspektive COM(2014)0453 i popratni radni dokumenti osoblja: „Deset godina zaštite tržišnog natjecanja na temelju Uredbe 1/2003”, SWD(2014) 230 i „Poboljšanje provedbe tržišnog natjecanja od strane tijela država članica nadležnih za tržišno natjecanje: institucijska i postupovna pitanja”, SWD(2014) 231, <http://ec.europa.eu/competition/antitrust/legislation/regulations.html>.

⁸ Komunikacija Komisije Europskom parlamentu i Vijeću, Izvješće o funkcioniranju Uredbe 1/2003 COM(2009) 206 *final* i prateći Radni dokument službi SEC(2009) 574 *final*, <http://ec.europa.eu/competition/antitrust/legislation/regulations.html>

76 % ispitanika smatra da bi nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje mogla činiti više u cilju provedbe pravila EU-a o tržišnom natjecanju nego što trenutačno čine. Štoviše, 80 % njih podupire stav da bi trebalo poduzeti mjere kako bi se pojačala provedba od strane nacionalnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje. Po kategorijama ispitanika: 100 % akademskih ustanova, udruga potrošača, sindikata i nacionalnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje koji su sudjelovali u javnom savjetovanju podupire stav da bi trebalo poduzeti mjere; 86 % nevladinih organizacija; 84 % konzultantskih tvrtki / odvjetničkih ureda; 77 % poduzeća / MSP-ova / mikropoduzeća / trgovaca pojedinaca; 67 % skupina za strateško promišljanje i 61 % sektorskih udruženja. 64 % dionika koji su sudjelovali u javnom savjetovanju podupire stav da bi to poduzimanje mjera po mogućnosti trebalo biti kombinacija djelovanja država članica i djelovanja na razini EU-a, a od preostalih ispitanika 19 % njih je za djelovanje samo na razini EU-a, a 8 % za djelovanje samo na razini država članica⁹.

Osim javnog savjetovanja, Odbor za ekonomsku i monetarnu politiku (ECON) Europskog parlamenta organizirao je u suradnji s Komisijom javno saslušanje kako bi se stručnjacima i dionicima dala još jedna prilika da razmijene mišljenja o javnom savjetovanju. Nakon saslušanja uslijedile su dvije panel-rasprave na četiri teme obuhvaćene javnim savjetovanjem. Sudionici u tim raspravama, uključujući oko 150 dionika iz akademske zajednice, poslovnih subjekata (velikih i malih), konzultantskih tvrtki, sektorskih udruženja, odvjetničkih ureda, medija, javnih tijela te pojedinaca, uglavnom se složilo sa ciljevima inicijative i poduprlo ih.

Naposljetku su održana dva sastanka s relevantnim ministarstvima kako bi se od njih dobile preliminarne povratne informacije. Ministarstva su 12. lipnja 2015. informirana o glavnim pitanjima koja je utvrdila Komisija. Dana 14. travnja 2016. održan je drugi sastanak s ministarstvima i nacionalnim tijelima nadležnima za tržišno natjecanje na kojem su informirani o rezultatima javnog savjetovanja.

Rezultati javnog savjetovanja, javnog saslušanja i sastanaka s ministarstvima uzeti su u obzir pri izradi ovog prijedloga.

Prikupljanje i primjena stručnih znanja

Komisija je u suradnji s nacionalnim tijelima nadležnima za tržišno natjecanje provela opsežno prikupljanje podataka u cilju dobivanja detaljne slike postojećeg stanja.

Procjena učinka

Izvješće o procjeni učinka koje je izradila Komisija obuhvaća sve glavne aspekte povezane s ovim prijedlogom. Ispitane su četiri opcije politike. Opcija kojoj se daje prednost, koja je preuzeta u ovom prijedlogu, zakonodavna je mjera na razini EU-a kojom se za nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje osiguravaju minimalna sredstva i instrumenti kako bi učinkovito provodila tržišno natjecanje, dopunjena „mekim mjerama” i detaljnim pravilima gdje je to primjereno.

Kad je riječ o preostale tri opcije politike koje su ispitane u izvješću o procjeni učinka: i. Osnovni scenarij, nepoduzimanje mjera na razini EU-a: nije u skladu s očekivanjima dionika i vrlo je malo vjerojatno da bi se tako postigli ciljevi politike; ii. Opcijom poduzimanja isključivo „mekih mjera” ne bi se postigla čvrsta pravna osnova kojom bi se osiguralo da sva nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje imaju potrebna sredstva i instrumente za

⁹ Preostalih 8 % odabralo je odgovor: „Ne znam / Nije primjenjivo”.

učinkovitu provedbu tržišnog natjecanja. Osim toga, „meke mjere” primjenjuju se već niz godina, ali time nije postignut cilj potpunog ostvarenja potencijala decentraliziranog sustava provedbe koji je utvrđen Uredbom (EZ) br. 1/2003; iii. Osiguravanje detaljnih i ujednačenih sredstava i instrumenata za sva nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje zakonodavnim djelovanjem na razini EU-a donijelo bi ograničene dodatne koristi u odnosu na opciju kojoj se daje prednost, ali istovremeno bi podrazumijevalo veće uplitanje u nacionalne pravne sustave i tradicije.

Procjena koristi od opcije kojoj se daje prednost, i u kvalitativnom i u kvantitativnom smislu, (npr. pozitivan učinak na rast ukupne faktorske produktivnosti, ključnu sastavnicu BDP-a)¹⁰ pokazuje da će koristi uvelike nadmašiti troškove provedbe.

Odbor Komisije za regulatorni nadzor dao je primjedbe na nacrt procjene učinka u rujnu 2016. i, u svom pozitivnom mišljenju, u prosincu 2016., koje su propisno uzete u obzir¹¹. S obzirom na te primjedbe, konačna procjena učinka sadržava: sve dostupne empirijske podatke kao ilustraciju uzrokâ problema, više detalja o razmotrenim opcijama politike te detaljnu analizu troškova i koristi koji proizlaze iz opcije kojoj se daje prednost, koja pokazuje da bi koristi od trenutnog prijedloga bile znatno veće od s njim povezanih troškova. Štoviše, u konačnoj procjeni učinka objašnjena su ograničenja i nesigurnosti kvantitativnih procjena, jasno su prikazana mišljenja dionikâ izražena tijekom javnog savjetovanja i pokazana spojivost razmotrenih opcija s načelima supsidijarnosti i proporcionalnosti.

Na koga će i kako utjecati

Jačanje nacionalnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje kako bi mogla učinkovito provoditi tržišno natjecanje koristit će svim potrošačima te velikim i malim poduzećima uključujući i MSP-ove, jer će se time pojačati učinkovita provedba tržišnog natjecanja i stvoriti ravnopravniji uvjeti za sve. Nije dakle potrebno osigurati diferencirano područje primjene, npr. uključiti izuzeća ili primijeniti blaži režim u pogledu mjerâ prema MSP-ovima.

Nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje

Ova će inicijativa koristiti u prvom redu nacionalnim tijelima nadležnima za tržišno natjecanje, a na njih će, kao i na poslovne subjekte, i najizravnije utjecati. Nakon što se predložena direktiva provede, svim nacionalnim tijelima nadležnima za tržišno natjecanje bit će na raspolaganju učinkovita sredstva i instrumenti za prikupljanje dokaza o povredama, za izricanje kazni poduzećima koja krše zakon, za neovisno djelovanje pri provedbi pravila EU-a o tržišnom natjecanju, resursi potrebni za obavljanje njihovih zadaća te učinkovitiji programi oslobađanja od kazne ili njezina smanjenja. Time će se nacionalnim tijelima nadležnima za tržišno natjecanje omogućiti poduzimanje učinkovitih provedbenih mjera i bolja suradnja s drugim tijelima nadležnima za tržišno natjecanje u EU-u što će rezultirati većim tržišnim natjecanjem na tržištima. Konkretnije, time će se osigurati učinkovito funkcioniranje sustava prekograničnog prikupljanja i razmjene podataka utvrđen Uredbom (EZ) br. 1/2003. To bi moglo stvoriti dodatne troškove za neka javna tijela, primjerice ako bude potrebno nabaviti

¹⁰ Vidi odjeljak 6.3 izvješća o procjeni učinka dostupan na adresi: <http://ec.europa.eu/transparency/regdoc/?fuseaction=ia>.

¹¹ Vidi mišljenja od 28. rujna 2016. i 9. prosinca 2016. dostupna na adresi: <http://ec.europa.eu/transparency/regdoc/?fuseaction=ia>. vidi također Prilog I. Izvješću o procjeni učinka.

nove informatičke alate, ali očekuje se da će ti troškovi biti zanemarivi. To neće jednako utjecati na sva nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje jer će potrebne promjene ovisiti o točnom terminu početka pojedinog nacionalnog pravnog okvira.

Poslovni subjekti

Inicijativa će znatno utjecati i na poslovne subjekte. Prvo, kao i potrošači, poslovni subjekti trpe zbog posljedica nedovoljne učinkovitosti provedbe tržišnog natjecanja i suočavaju se s negativnim učincima viših cijena njihovih dobavljača i nižih razina inovacija i izbora, kao i pokušajâ konkurenata da ih, kršeći pravila o tržišnom natjecanju, isključe s tržišta. Na temelju predložene direktive nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje u Europi moći će bolje provoditi tržišno natjecanje i stvorit će se ravnopravniji uvjeti za sve dionike gdje će prevladavati kultura tržišnog natjecanja, od čega će koristiti imati sva poduzeća, i velika i mala, jer će im to omogućiti da se poštenije natječu na temelju svojih kvaliteta i rastu na cijelom unutarnjem tržištu. To će biti i poticaj poslovnim subjektima da razvijaju inovacije i ponude veći izbor i kvalitetnije proizvode i usluga koji zadovoljavaju očekivanja potrošača.

Drugo, predložena će direktiva u određenoj mjeri koristiti i poslovnim subjektima koji su podvrgnuti istragama zbog navodnih povreda pravila EU-a o tržišnom natjecanju. Uvođenjem temeljnih učinkovitih sredstava i instrumenata za nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje smanjit će se razlike među ishodima za poduzeća, što će primjenu pravila EU-a o tržišnom natjecanju učiniti predvidljivijom i povećati pravnu sigurnost u cijelom EU-u. Poslovni subjekti mogu imati koristi i od većih postupovnih prava, osobito u onim jurisdikcijama u kojima ima prostora za poboljšanja, kao i od veće pravne sigurnosti u slučaju podnošenja zahtjeva za oslobađanje od kazne ili njezino smanjenje. Poslovni subjekti bi u početku mogli biti suočeni s troškovima prilagodbe u smislu upoznavanja s novim postupovnim pravilima. Međutim, sveukupno gledano, za poslovne subjekte uključene u prekogranične aktivnosti na unutarnjem tržištu troškovi prilagodbe različitim pravnim okvirima vjerojatno će se smanjiti.

S druge strane, poslovnim subjektima koji u nekim jurisdikcijama krše zakon bit će teže prikriti dokaze, ili izbjeći kazne, ili profitirati od niskih kazni.

Potrošači

Potrošači će imati koristi od prednosti koje jače tržišno natjecanje donosi tržištu, u smislu većeg izbora i boljih proizvoda. Nedostatak sredstava i instrumenata i kapaciteta nacionalnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje za oslobađanje njihovog punog potencijala u provedbi pravila EU-a o tržišnom natjecanju za potrošače znači da ne uživaju prednosti provedbe tržišnog natjecanja. Prijedlogom će se osigurati ekvivalentna razina zaštite za sve potrošače diljem Europe od poslovnih praksi kojima se cijene robe i usluga drže umjetno visokima i povećati izbor inovativnih roba i usluga po prihvatljivim cijenama.

Temeljna prava

Predloženom direktivom osigurava se zaštita temeljnih prava poduzećâ koja su podvrgnuta postupcima tržišnog natjecanja, konkretno (ali ne samo) prava na vođenje poslovne djelatnosti, prava na vlasništvo, prava na dobru upravu i prava na djelotvoran pravni lijek pred sudom (članci 16., 17., 41. i 47. Povelje Europske unije o temeljnim pravima). Njime će se nacionalnim tijelima nadležnima za tržišno natjecanje dati učinkovite ovlasti provedbe pravila EU-a o tržišnom natjecanju samo u onoj mjeri u kojoj je to nužno i razmjerno. Obvezat će se države članice da osiguraju odgovarajuće zaštitne mjere za izvršavanje tih ovlasti koje barem

ispunjavaju standarde iz Povelje Europske unije o temeljnim pravima i u skladu su s općim načelima zakonodavstva EU-a, uključujući i dužno poštovanje prava fizičkih osoba na zaštitu podataka. Konkretno, tim bi zaštitnim mjerama trebalo osigurati poštovanje prava poduzeća koja su predmet postupaka za provedbu članaka 101 i 102. UFEU-a na obranu, čija je bitna komponenta pravo na saslušanje. To uključuje pravo na službeno obavijest nacionalnog tijela nadležnog za tržišno natjecanje o utvrđenim činjenicama u skladu sa pravom tržišnog natjecanja EU-a i učinkovito pravo pristupa dokumentaciji predmeta, kako bi poduzeća mogla pripremiti svoju obranu. Nadalje, adresati konačnih odluka nacionalnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje u okviru primjene članaka 101. i 102. UFEU-a trebali bi imati pravo na djelotvoran pravni lijek pred sudom kako bi mogli osporiti te odluke.

U prijedlog su uključene i posebne zaštitne mjere za poštovanje temeljnih prava. Primjerice za provođenje inspekcija u prostorima koji nisu poslovni bit će potrebno prethodno odobrenje sudbenog tijela. Jamstva temeljnih prava također su ugrađena u nekoliko odredbi. Primjerice, kazne, strukturne mjere i mjere praćenja poslovanja koje izriču nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje moraju biti „proporcionalne”. Nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje će moći provoditi inspekcije i izdavati zahtjeve za pružanje informacija samo ako je zadovoljen kriterij „nužnosti”.

4. UTJECAJ NA PRORAČUN

Za učinkovitu i djelotvornu suradnju i razmjenu informacija među državama članicama potrebna je sigurna infrastruktura. Funkcioniranje ECN-a ovisi o interoperabilnosti. U aktualnom višegodišnjem financijskom okviru (VFO) te se aktivnosti uglavnom financiraju u okviru programa ISA²¹², podložno dostupnosti resursa u okviru programa, kriterijima prihvatljivosti i kriterijima za određivanje prioriteta. Modaliteti utjecaja prijedloga na proračun nakon 2020. podlijegat će prijedlozima Komisije o sljedećem VFO-u i konačnom ishodu pregovora o VFO-u za razdoblje nakon 2020. Previđa se da bi okvirni iznos od 1 milijun EUR godišnje bio potreban za održavanje, razvoj, smještaj, rad i podršku za središnji informacijski centar (Sustav europske mreže za tržišno natjecanje) u skladu s relevantnom povjerljivošću i standardima zaštite podataka. Drugi administrativni troškovi nastali u vezi s funkcioniranjem ECN-a, npr. organizacija sastanaka, razvoj i realizacija programa osposobljavanja, izdavanje smjernica i zajedničkih načela, procjenjuju se na 500 000 EUR godišnje.

Kad je riječ o osoblju, zakonodavni prijedlog nema utjecaja na proračun i ne zahtijeva dodatne ljudske resurse. Detalji su objašnjeni u zakonodavnom financijskom izvještaju u prilogu ovom prijedlogu.

5. OSTALI ELEMENTI

Planovi provedbe i mehanizmi praćenja, evaluacije i izvješćivanja

Komisija je pripremila plan provedbe u kojem su utvrđeni glavni izazovi s kojima će se države članice vjerojatno suočiti tijekom donošenja i provedbe direktive i predložen niz aktivnosti za njihovo rješavanje.

¹² Odluka (EU) 2015/2240 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2015. o uspostavi programa interoperabilnih rješenja i zajedničkih okvira za europske javne uprave, poduzetnike i građane (program ISA2) kao sredstva modernizacije javnog sektora (SL 2015, L 318, str. 1.).

Plan provedbe uključuje: i. jedinstvenu kontaktnu točku za komunikaciju s Komisijom preko funkcionalnog poštanskog pretinca kojim se države članice mogu koristiti za sva pitanja povezana s predloženom direktivom te ii. niz mjera koje Komisija i države članice trebaju poduzeti kako bi se uhvatili u koštac s glavnim izazovima u pogledu provedbe: (a) provedba unutar određenog vremenskog okvira, (b) organiziranje podrške za nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje i osposobljavanja za njihove zaposlenike i (c) osiguravanje adekvatnih informacija za poslovnu zajednicu.

Komisija će pratiti prijenos i provedbu direktive, i tijekom razdoblja do datuma prenošenja i nakon prenošenja.

Ex-post evaluacija direktive provest će se 5 godina nakon datuma njezina prenošenja.

Dokumenti s obrazloženjima

Predloženom direktivom utvrđene su konkretne mjere kako bi se osiguralo sljedeće: 1. da nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje imaju učinkovita jamstva neovisnosti i resurse te ovlasti za provedbu i izricanje kazni; 2. da su na snazi ista jamstva i instrumenti kada nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje primjenjuju nacionalno pravo paralelno sa člancima 101. i 102. UFEU-a. i 3. da nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje mogu jedna drugima pružati učinkovitu uzajamnu pomoć kako bi se očuvao sustav bliske suradnje unutar ECN-a. Iz predložene direktive proizlazi nekoliko pravnih obveza. Stoga će za njezino učinkovito prenošenje biti potrebne specifične i ciljane izmjene odgovarajućih nacionalnih propisa. Kako bi Komisija mogla pratiti pravilno prenošenje nije dakle dovoljno da države članice prenesu tekst provedbenih odredbi, jer može biti potrebna ukupna procjena proizašlog režima u okviru nacionalnog prava. Zato bi države članice trebale prenijeti Komisiji i dokumente s obrazloženjima u kojima su navedene postojeće ili nove odredbe u okviru nacionalnog prava kojima se provode pojedine mjere utvrđene predloženom direktivom.

Detaljno obrazloženje posebnih odredbi prijedloga

Prijedlog se sastoji od deset poglavlja i obuhvaća trideset i četiri članka.

Poglavlje I. – Predmet, područje primjene i definicije

U tom poglavlju utvrđeno je područje primjene i definirani glavni pojmovi upotrijebljeni u prijedlogu. Upotrijebljene definicije uglavnom odgovaraju onima iz Uredbe (EZ) br. 1/2003 i Direktive 2014/104/EU o naknadi štete za povrede pravila o tržišnom natjecanju¹³.

Poglavlje II. – Temeljna prava

Prijedlogom će se osigurati da države članice donesu odgovarajuće zaštitne mjere kojima će podlijevati izvršavanje ovlasti predviđenih ovim prijedlogom. Te zaštitne mjere morat će barem zadovoljavati standarde iz Povelje Europske unije o temeljnim pravima i općim načelima zakonodavstva Unije¹⁴. Tijekom postupka javnog savjetovanja odvjetnici, poslovni

¹³ SL L 349, 5.12.2014., str. 1.

¹⁴ U skladu s ustaljenom sudskom praksom Suda Europske unije, „zahtjevi koji proizlaze iz zaštite temeljnih prava u pravnom poretku EU-a obvezujući su i za države članice kad provode propise EU-a”, presuda u predmetu *Karlsson and Others*, Predmet C-292/97 ECLI: EU:C:2000:202, točka 37. Vidi također predmet *Eturas* Predmet C-74/14, ECLI:EU:C:2016:42, točka 38. u kojem je Opći sud podsjetio da pretpostavka o nevinosti predstavlja opće načelo zakonodavstva EU-a koje je sada sadržano u članku 48. stavku 1. Povelje Europske unije o temeljnim pravima (vidi u tom smislu presudu u predmetu *E.ON Energie v Commission*, C 89/11 P, ECLI:EU:C:2012:738, točka 72.), koje su države

subjekti i poslovna udruženja jasno su izrazili zahtjev za osiguravanje da protuteža ovlastima nacionalnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje za učinkovitu provedbu budu pojačana postupovna jamstva.

Poglavlje III. – Neovisnost i resursi

Tim je poglavljem utvrđeno da nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje uživaju nužna jamstva neovisnosti. Njime se posebno uvode jamstva u cilju zaštite osoblja i uprava nacionalnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje od vanjskih utjecaja pri provedbi propisa EU-a o tržišnom natjecanju i to: i. osiguravanjem da mogu obavljati svoje zadaće i izvršavati svoje ovlasti neovisno od političkog i bilo kakvog drugog vanjskog utjecaja; ii. izričitim isključivanjem mogućnosti uputa od bilo koje vlade ili drugog javnog ili privatnog entiteta; iii. osiguravanjem da će se suzdržavati od bilo kojeg djelovanja koje je nespojivo s izvršavanjem njihovih zadaća i ovlasti; iv. zabranom otpuštanja njihovih uprava zbog razloga povezanih s postupcima donošenja odluka u konkretnim predmetima; v. osiguravanjem da imaju ovlasti određivati prioritete u pojedinačnim predmetima uključujući i ovlast odbijanja pritužbi zbog razloga povezanih s prioritetima. U pogledu tog zadnjeg aspekta, predloženom se direktivom ne upliće u nadležnost država članica da određuju opće ciljeve politike. Većina dionika je tijekom postupka javnog savjetovanja podržala djelovanje kojim bi bili obuhvaćeni svi ti aspekti. Posebno su poslovni subjekti izrazili stajalište da se nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje zbog nemogućnosti potpunog određivanja svojih prioriteta ne mogu usredotočiti na povrede koje nanose najviše štete tržišnom natjecanju.

Osim toga, u tom poglavlju utvrđen je izričit zahtjev da su države članice dužne osigurati da nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje imaju ljudske, financijske i tehničke resurse koji su potrebni za obavljanje njihovih glavnih zadaća u skladu s člancima 101. i 102. UFEU-a. Relevantna odredba ostavlja državama članicama prostora za prilagodbu gospodarskim fluktuacijama bez riskiranja učinkovitosti nacionalnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje.

Poglavlje IV. – Ovlasti

Ovlasti i postupci provođenja istraga i donošenja odluka glavni su radni instrumenti nacionalnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje. Međutim trenutačno postoji šarenilo ovlasti diljem Europe, pri čemu mnoga nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje nemaju sve ovlasti koje su im potrebne. Područje primjene ovlasti nacionalnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje za provođenje istrage i donošenje odluka znatno se razlikuje od zemlje do zemlje, što može rezultirati znatnim razlikama u njihovoj učinkovitosti.

Kako bi se riješilo to pitanje, predloženom direktivom predviđa se jedan osnovni minimum izvršnih ovlasti za provođenje istrage (ovlast provođenja inspekcije poslovnih prostora i prostora koji nisu poslovni, ovlast izdavanja zahtjeva za pružanje informacija) i ovlast donošenja odluka (ovlast donošenja odluka o zabranama, uključujući ovlast izricanja strukturnih mjera i mjera praćenja poslovanja, odluka o prihvaćanju obveza i odluka o privremenim mjerama). Poduzimanje mjera kako bi se osiguralo da nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje imaju tako učinkovite instrumente dobilo je široku potporu sudionika javnog savjetovanja. Na primjer, dionici, osobito poslovni subjekti, naglasili su da je

članice dužne poštovati kad provode pravo tržišnog natjecanja EU-a. U tom smislu vidi također presudu u predmetu *VEBIC*, C439/08, ECLI:EU:C:2010:739, točka 63.

nemogućnost nacionalnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje da izriču strukturne mjere osobito problematična za poduzeća koja su pretrpjela štetu zbog protutržišnog ponašanja počinitelja povrede.

Predloženom direktivom također će se osigurati da ti instrumenti imaju dovoljnu snagu tako što će se utvrditi učinkovite sankcije za nepridržavanje. Da bi imale smisla, bit će izračunate razmjerno ukupnom prometu predmetnog poduzetnika, ali države članice moći će samostalno odrediti način provedbe (npr. nisu utvrđeni konkretni postoci za razinu kazne).

Poglavlje V. – Kazne i periodični penali

Mogućnost da tijela nadležna za tržišno natjecanje izriču kazne poduzećima koja krše pravo tržišnog natjecanja ključni je provedbeni instrument. Svrha je kazni kažnjavanje poduzeća koja su povrijedila pravila o tržišnom natjecanju i odvracanje tih ili drugih poduzetnika od ilegalnog ponašanja ili nastavljanja ilegalnog ponašanja. Sud Europske unije presudio je 2009. da „*učinkovitost kazni izrečenih od strane nacionalnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje ili Komisije preduvjet je za koherentnu primjenu propisa EU-a o tržišnom natjecanju*”¹⁵. Postoji međutim niz pitanja koja utječu na razinu provedbe članaka 101. i 102. UFEU-a i zbog kojih se se poduzećima ponekad izriču vrlo male ili nikakve kazne, ovisno o tome koje tijelo djeluje, što potkopava odvracanje i ravnopravne uvjete za sve dionike.

Prvo, priroda kazni za kršenje pravila EU-a o tržišnom natjecanju koje izriču nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje razlikuje se od države članice do države članice. Kazne se mogu izricati ili u administrativnim postupcima (izriču ih nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje), u nekaznenim sudskim postupcima (izriču ih sudovi) ili u kaznenim ili kvazi-kaznenim postupcima (izriču ih uglavnom sudovi ili, u nekim slučajevima, nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje, ali na temelju kvazi-kaznenih (prekršajnih) postupaka). U većini država članica kazne su administrativne prirode. Građanske kazne¹⁶ izriču se u tri države članice. U pet država članica kazne se izriču u kaznenim odnosno kvazi-kaznenim postupcima. U većini država članica u kojima se kazne izriču u prvom redu u kaznenim odnosno kvazi-kaznenim postupcima, pravo tržišnog natjecanja EU-a nedovoljno se provodi ili, čak i ako se provodi, kazne su u razdoblju 2004. – 2013. rijetko izricane. Većina dionika izjavila je tijekom javnog savjetovanja da su kazneni sustavi manje prikladni za učinkovitu provedbu pravila EU-a o tržišnom natjecanju. Da bi se riješili problemi „nedovoljne provedbe”, a pritom zadržala fleksibilnost država članica, predloženom direktivom želi se osigurati da u onim državama članicama gdje upravna nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje danas ne mogu izricati odluke o novčanim kaznama ili nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje dobiju ovlasti za izravno donošenje takvih odluka ili da takve odluke može donositi sud u nekaznenim sudskim postupcima. Tako će potrebne izmjene biti svedene na minimum.

Drugo, postoje razlike u metodologijama za izračun kazni, što može znatno utjecati na visinu kazni koje izriču nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje. To su razlike uglavnom u pogledu: 1. maksimalne kazne koja može biti izrečena (pravni maksimum) i 2. parametara za izračun kazne. Te razlike djelomično objašnjavaju zašto kazne danas mogu varirati u rasponu od do 2500 %, ovisno o tome koje iz tijelo izriče. Vrlo niske kazne mogu biti izrečene za jednu te istu povredu, što znači da se odvracajući učinak kazni u raznim dijelovima Europe

¹⁵ Presuda u predmetu *Inspecteur van de Belastingdienst v X BV*, C-429/07, ECLI:C:2009:359, točke 36. – 39.

¹⁶ Pojam „građanska kazna“ upotrebljava se za kaznu koja se izriče u nekaznenom sudskom postupku.

uvelike razlikuje, što je problem koji je naglašen tijekom javnog savjetovanja. Moguće je da izrečena kazna ne odražava štetu za tržišno natjecanje prouzročenu protutržišnim ponašanjem. Kako bi se osiguralo da nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje mogu izricati kazne s odvraćajućim učinkom na temelju zajedničkog skupa osnovnih parametara: prvo, trebalo bi utvrditi zajednički pravni maksimum od najmanje 10 % godišnjeg prometa poduzeća na svjetskoj razini i drugo, pri određivanju kazne, nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje trebala bi uzimati u obzir ključne čimbenike težine i trajanja povrede.

Treći aspekt odnosi se na ograničenja u pogledu pitanja koga se može smatrati odgovornim za plaćanje kazne. U pravu tržišnog natjecanja EU-a koncept „poduzetnik” utvrđen je sudskom praksom Suda EU-a. To znači da se različite pravne entitete koji pripadaju jednom „poduzetniku” može smatrati solidarno odgovornima za bilo koju kaznu izrečenu takvom „poduzetniku”¹⁷. Time se šalje jasna poruka čitavoj skupini koja čini jednog poduzetnika da nepostojanje dobrog korporativnog upravljanja i usklađenosti s pravom tržišnog natjecanja neće ostati nekažnjeno. Time se također omogućuje da kazna odražava ukupnu snagu skupine koja čini jednog poduzetnika, a ne samo snagu društva kćeri, što kaznu čini smislenijom i povećava njezin odvraćajući učinak. Međutim nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje nekoliko država članica trenutačno ne mogu proglasiti matično društvo odgovornim za povrede koje počini društvo kći kojim matično društvo upravlja. Nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje nekoliko država članica ne mogu proglasiti odgovornim za kaznu pravnog ili ekonomskog slijednika prekršitelja, ili u pogledu toga postoji pravna nesigurnost, usprkos dugogodišnjoj sudskoj praksi Suda EU-a. To znači da poduzeća mogu jednostavno izbjeći kazne spajanjem s drugim poduzećima ili restrukturiranjem. Kako bi se to riješilo prijedlogom se predviđa da se pojam „poduzetnik” primjenjuje u svrhu izricanja kazni matičnim društvima te pravnim i ekonomskim sljednicima poduzeća.

Poglavlje VI. – Oslobođanje od kazne ili njezino smanjenje

Poduzeća će priznati sudjelovanje u tajnim kartelima samo ako imaju dovoljnu pravnu sigurnost da će biti oslobođena od kazni. Ovim poglavljem želi se povećati pravna sigurnost za poduzeća koja žele podnijeti zahtjev za oslobođanje od kazne ili njezino smanjenje i tako zadržati poticaje za ta poduzeća da surađuju s Komisijom i nacionalnim tijelima nadležnima za tržišno natjecanje s pomoću smanjenja postojećih razlika među programima oslobođanja od kazne ili njezinog smanjenja koji se primjenjuju u državama članicama. Kako bi se to postiglo glavna načela ECN-ova oglednog programa oslobođanja od kazne ili njezinog smanjenja prijedlogom se prenose u zakonodavstvo, čime se osigurava da sva nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje mogu dodijeliti oslobođanje od kazni i smanjenje kazni te prihvatiti skraćene zahtjeve pod istim uvjetima. Tijekom javnog savjetovanja 61 % dionika navelo je da nedostatna provedba ECN-ova oglednog programa oslobođanja od kazne ili njezinog smanjenja od strane država članica predstavlja problem.

Nadalje, ovim poglavljem osigurava se da će podnositelji zahtjeva imati pet radnih dana za podnošenje skraćenih zahtjeva i pojašnjava da, dok Komisija vodi istragu o predmetu, oni ne trebaju biti suočeni s istovremenim zahtjevima nacionalnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje za koje su potrebni znatni resursi. U njemu je i pojašnjeno da bi, nakon što je Komisija odlučila da u pogledu određenog predmeta neće djelovati, podnositelji skraćenog

¹⁷ Presuda u predmetu *AkzoNobel NV v Commission*, C-97/08 P, ECLI:EU:C:2009:536. Mora se dokazati da matično društvo ima odlučujući utjecaj na društvo kći koje je počinitelj povrede.

zahtjeva trebali imati mogućnost podnošenja potpunog zahtjeva za oslobađanje od kazne ili njezino smanjenje odgovarajućim nacionalnim tijelima nadležnima za tržišno natjecanje.

Naposljetku, ovim se poglavljem osigurava da su zaposlenici i direktori poduzeća koji zatraže oslobađanje od kazne zaštićeni od pojedinačnih kazni, ako one postoje, pod uvjetom da surađuju s nadležnim tijelima. To je važno kako bi se zadržali poticaji za poduzeća da podnesu zahtjev za oslobađanje od kazne ili njezino smanjenje jer njihovi zahtjevi za oslobađanje od kazne ili njezino smanjenje često ovise o punoj suradnji njihovih zaposlenika, pri čemu oni ne bi smjeli strahovati da će im se izreći kazne.

Slično tome, osobama koje imaju saznanja o postojanju ili funkcioniranju kartela ili druge vrste povreda protumonopolskih propisa trebalo bi poticati da te informacije dostave, primjerice, među ostalim, uspostavom pouzdanih i povjerljivih kanala izvješćivanja. U tu svrhu mnoga nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje raspolažu učinkovitim sredstvima za zaštitu osoba koje prijave ili otkriju informacije o povredama prava tržišnog natjecanja EU-a od odmazde, primjerice disciplinskih mjera od strane njihovih poslodavaca, ili razmatraju mogućnost njihova uvođenja. Na primjer, Komisija je 16. ožujka 2017.¹⁸ za predmete iz područja tržišnog natjecanja uvela instrument za anonimne zviždače. Ona je naglasila važnost zaštite zviždača te istražuje mogućnost horizontalnih ili dodatnih sektorskih mjera na razini EU-a¹⁹.

Poglavlje VII. – Uzajamna pomoć

Ovim poglavljem osigurava se da ako jedno nacionalno tijelo nadležno za tržišno natjecanje zatraži od drugog takvog nacionalnog tijela da provede istražne mjere u njegovo ime radi prikupljanja dokaza u drugoj jurisdikciji, dužnosnici iz nacionalnog tijela podnositelja zahtjeva imaju pravo prisustvovati toj inspekciji i u njoj aktivno sudjelovati. Time će se osigurati veća učinkovitost i djelotvornost tih istraga.

Nadalje, ovim poglavljem osigurava se da postoje aranžmani kojima se nacionalnim tijelima nadležnima za tržišno natjecanje omogućuje traženje i pružanje uzajamne pomoći u pogledu obavješćivanja o odlukama i provedbe kazni u slučajevima kada poduzeća nemaju pravnu prisutnost na državnom području nacionalnog tijela nadležnog za tržišno natjecanje podnositelja zahtjeva ili ne raspolažu imovinom koja bi bila dovoljna za izvršenje kazne na tom državnom području. Takva uzajamna pomoć osmišljena je kako bi se miješanje u nacionalno pravo svelo na najmanju moguću mjeru i obuhvaćala bi sljedeće glavne zaštitne mjere: i. obavješćivanje i provedba obavljat će se u skladu sa zakonima države članice od koje je zatražena pomoć; ii. odluke o izricanju kazni mogu se provesti samo kada su konačne i kada se protiv njih više ne mogu podnijeti redovna pravna sredstva; iii. rokovi zastare regulirat će se pravom države članice koja je zatražila pomoć; iv. tijelo primatelj zahtjeva nije obvezno izvršiti odluke o kazni ako je to u očitoj suprotnosti s javnim poretkom te države članice i v. sporovi o zakonitosti mjere bit će u nadležnosti države članice koja je zatražila pomoć, dok će sporovi o obavješćivanju i mjerama provedbe koje su poduzete u državi članici od koje je zatražena pomoć biti u nadležnosti države članice od koje je zatražena pomoć.

Uzajamna pomoć temeljni je aspekt ovog prijedloga jer je neophodna za blisku suradnju u okviru ECN-a, a time i za uspjeh decentraliziranog sustava o kojem ovisi učinkovita primjena prava tržišnog natjecanja EU-a. Bez učinkovite uzajamne pomoći ne mogu se osigurati

¹⁸ <http://ec.europa.eu/competition/cartels/whistleblower/index.html>.

¹⁹ http://ec.europa.eu/newsroom/just/item-detail.cfm?item_id=54254.

ravnopravni uvjeti za poduzeća koja posluju u više država članica, a time se narušava i pravilno funkcioniranje unutarnjeg tržišta.

Poglavlje VIII. – Rokovi zastare

Ovim poglavljem osigurava se da se, ako su u tijeku postupci pred nacionalnim tijelima nadležnima za tržišno natjecanje ili Komisijom, rokovi zastare koji se primjenjuju za druga nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje koja mogu pokrenuti postupak u pogledu istog sporazuma, odluke udruženja poduzetnika ili usklađenog djelovanja suspendiraju tijekom trajanja tih postupaka. Time će se osigurati da sustav paralelnih nadležnosti unutar ECN-a učinkovito funkcionira i da se ne sprečava naknadno djelovanje drugih nacionalnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje zbog zastare njihovih postupaka. Države članice mogu i dalje slobodno odrediti trajanje rokova zastare u svojem sustavu ili uvesti apsolutna ograničenja, pod uvjetom da ona ne čine učinkovitu provedbu prava tržišnog natjecanja EU-a praktički nemogućom ili pretjerano teškom.

Poglavlje IX. – Opće odredbe

Ovim poglavljem osigurava se da se upravna nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje, koja su u najboljem položaju da obrazlože svoje odluke, imaju sama po sebi ovlast pokrenuti postupak i/ili braniti svoje predmete pred sudovima²⁰. Na taj će se način spriječiti udvostručivanje troškova i napora do kojeg bi došlo ako bi drugo tijelo trebalo braniti te predmete.

Ovim poglavljem utvrđuje se i glavna zaštitna mjera prema kojoj se informacije prikupljene na temelju predložene direktive mogu upotrebljavati samo u svrhu za koju su prikupljene te se ne mogu upotrebljavati za izricanje kazni fizičkim osobama.

Naposljetku, ovim se poglavljem osigurava su dokazi dopušteni neovisno o mediju na kojem su relevantne informacije pohranjene, kako bi se osiguralo da su odgovarajuća postupovna pravila primjenjiva i digitalnom okruženju.

²⁰

Sud je presudio da članak 35. Uredbe br. 1/2003 treba tumačiti na način da se protiv nacionalnim pravilima koja ne dopuštaju nacionalnom tijelu nadležnom za tržišno natjecanje da kao tuženik sudjeluje u sudskim postupcima pokrenutima protiv odluke koju je to tijelo donijelo, VEBIC, predmet C-439/08, ECLI:EU:C:2010:739, točka 64.

Prijedlog

DIREKTIVE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA**o ovlašćivanju tijela država članica nadležnih za tržišno natjecanje za učinkovitije provođenje pravila i osiguravanje pravilnog funkcioniranja unutarnjeg tržišta**

(Tekst značajan za EGP)

EUROPSKI PARLAMENT I VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegove članke 103. i 114.,

uzimajući u obzir prijedlog Europske komisije,

nakon prosljeđivanja nacrtu zakonodavnog akta nacionalnim parlamentima,

uzimajući u obzir mišljenje Europskoga gospodarskog i socijalnog odbora¹

djelujući u skladu s redovnim zakonodavnim postupkom,

budući da:

- (1) Članci 101. i 102. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU) pitanje su javnog poretka te bi se trebali učinkovito primjenjivati širom Unije kako bi se osiguralo nenarušavanje tržišnog natjecanja na unutarnjem tržištu. Učinkovita provedba članaka 101. i 102. UFEU-a potrebna je kako bi se osigurala otvorenija konkurentna tržišta u Europi, na kojima se poduzeća više natječu na temelju svojih zasluga i bez prepreka pristupanju tržištu koje su postavila poduzeća, čime im se omogućuje da generiraju bogatstvo i otvaraju nova radna mjesta. Njome se potrošače štiti od poslovnih praksi kojima se cijene robe i usluga drže umjetno visokima te povećava izbor inovativnih roba i usluga.
- (2) Javnu provedbu članaka 101. i 102. UFEU-a obavljaju nacionalna tijela država članica nadležna za tržišno natjecanje usporedno s Komisijom u skladu s Uredbom Vijeća (EZ) br. 1/2003⁽²⁾. Nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje i Komisija zajedno čine mrežu javnih tijela koja blisko surađuju i primjenjuju pravila EU-a o tržišnom natjecanju (Europska mreža za tržišno natjecanje).
- (3) Člankom 3. stavkom 1. Uredbe (EZ) br. 1/2003 nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje i nacionalni sudovi obvezuju se na primjenu članaka 101. i 102. UFEU-a u pogledu sporazuma ili postupanja koji mogu utjecati na trgovinu među državama članicama. U praksi, nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje usporedno s člancima 101. i 102. UFEU-a primjenjuju odredbe nacionalnog prava tržišnog natjecanja. Stoga će ova Direktiva, čiji je cilj osigurati da nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje imaju potrebna jamstva neovisnosti i ovlasti za provedbu i izricanje

¹ SL C , , str. .² Uredba Vijeća (EZ) br. 1/2003 od 16. prosinca 2002. o provedbi pravila o tržišnom natjecanju koja su propisana člancima 81. i 82. Ugovora o EZ-u (SL L 1, 4.1.2003., str. 1.).

kazni kako bi mogla učinkovito primjenjivati članke 101. i 102. UFEU-a, neizbježno utjecati na odredbe nacionalnog prava tržišnog natjecanja koje nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje primjenjuju usporedno.

- (4) Osim toga, i davanje ovlasti nacionalnim tijelima nadležnima za tržišno natjecanje da prikupe sve informacije koje se odnose na poduzetnika koji je predmet istrage u digitalnom obliku, bez obzira na medij na kojem su pohranjene, trebalo bi utjecati na opseg ovlasti nacionalnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje u slučajevima u kojima ona u ranim fazama postupka poduzmu odgovarajuću istražnu mjeru također na temelju odredbi nacionalnog prava tržišnog natjecanja koje se primjenjuju usporedno s člancima 101. i 102. UFEU-a. Davanjem nacionalnim tijelima nadležnima za tržišno natjecanje inspekcijskih ovlasti različitog opsega, ovisno o tome hoće li ona u konačnici primijeniti samo odredbe nacionalnog prava tržišnog natjecanja ili usporedno i članke 101. i 102. UFEU-a, narušila bi se učinkovitost provedbe prava tržišnog natjecanja na unutarnjem tržištu. U skladu s tim, područje primjene ove Direktive trebalo bi obuhvatiti primjenu članka 101. i 102. UFEU-a na samostalnoj osnovi i usporednu primjenu nacionalnog prava tržišnog natjecanja na isti predmet. Iznimka je tome zaštita izjava za oslobađanje ili smanjenje kazne i prijedloga za nagodbu, koja se odnosi i na nacionalno pravo tržišnog natjecanja primijenjeno na samostalnoj osnovi.
- (5) Za mnoga nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje nacionalnim pravom ne predviđaju se potrebna jamstva neovisnosti i ovlasti za provedbu i izricanje kazni kako bi ona mogla učinkovito primjenjivati ta pravila. Time se narušava njihova sposobnost učinkovite primjene članka 101. i 102. UFEU-a i prema potrebi, usporedno s člancima 101. i 102. UFEU-a, odredbi nacionalnog prava tržišnog natjecanja. Na primjer, u okviru nacionalnog prava mnoga nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje nemaju učinkovite instrumente za otkrivanje povreda članka 101. i 102. UFEU-a, izricanje kazni poduzećima koja povređuju propise ili nemaju resurse koji su im potrebni za učinkovitu primjenu članka 101. i 102. UFEU-a. To može prouzročiti potpuni izostanak djelovanja tih tijela ili ograničiti njihove mjere provedbe. Budući da mnoga nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje nemaju dovoljno operativnih instrumenata i jamstava kako bi učinkovito provodila članke 101. i 102. UFEU-a, ishodi postupaka u pogledu poduzetnika koja primjenjuju protutržišne prakse mogu biti vrlo različiti ovisno o državi članici u kojoj oni posluju: oni mogu biti potpuno pošteđeni mjera provedbe članka 101. ili 102. UFEU-a ili podložni neučinkovitim mjerama provedbe. Primjerice, u nekim državama članicama poduzetnici mogu s pomoću restrukturiranja izbjeći obvezu plaćanja kazni. Zbog neujednačene provedbe članka 101. i 102. UFEU-a i primjene odredbi nacionalnog prava tržišnog natjecanja usporedno s člancima 101. i 102. UFEU-a propuštaju se prilike uklanjanja prepreka pristupanju tržištu i uspostave otvorenijih konkurentnih tržišta širom Europske unije na kojima se poduzetnici natječu na temelju svojih zasluga. Posljedice trpe posebno poduzetnici i potrošači u onim državama članicama u kojima su nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje slabije opremljena za učinkovitu provedbu pravila. Poduzetnici se ne mogu natjecati na temelju svojih zasluga ako postoje sigurna utočišta za protutržišne prakse, na primjer, zato što nije moguće prikupiti dokaze o protutržišnim praksama ili zato što poduzetnici mogu izbjeći obvezu plaćanja kazni. Njih se stoga odvraća od ulaska na ta tržišta i ostvarivanja svojih prava poslovnog nastana te pružanja robe i usluga na tim tržištima. Potrošači u državama članicama u kojima je provedba slabija ne ostvaruju koristi učinkovite provedbe tržišnog natjecanja. Stoga se neujednačenom provedbom članka 101. i 102. UFEU-a i primjenom odredbi nacionalnog prava tržišnog natjecanja usporedno s

člancima 101. i 102. UFEU-a diljem Europe narušava tržišno natjecanje na unutarnjem tržištu i njegovo pravilno funkcioniranje.

- (6) Nedostaci i ograničenja u instrumentima i jamstvima nacionalnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje narušavaju sustav paralelnih nadležnosti za provedbu članaka 101. i 102. UFEU-a, koji je osmišljen tako da funkcionira kao povezana cjelina na temelju bliske suradnje u okviru Europske mreže za tržišno natjecanje. Taj sustav ovisi o tome može li se jedno nadležno tijelo osloniti na drugo da u njegovo ime provede mjere utvrđivanja činjeničnog stanja. Međutim, to ne funkcionira dobro ako određena nacionalna tijela još uvijek nemaju primjerene instrumente za utvrđivanje činjeničnog stanja. U drugim ključnim aspektima nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje ne mogu si pružati uzajamnu pomoć. Na primjer, u većini država članica poduzetnici koji posluju prekogranično mogu izbjeći plaćanje kazni ako nemaju pravnu prisutnost na nekim državnim područjima država članica u kojima posluju. Time se smanjuju poticaji da se poštuju članci 101. i 102. UFEU-a. Posljedičnom neučinkovitošću provedbe narušava se tržišno natjecanje poduzetnika koji posluju u skladu sa zakonom te potkopava povjerenje potrošača u unutarnje tržište, posebno u digitalnom okruženju.
- (7) U cilju postizanja istinski zajedničkog područja provedbe tržišnog natjecanja u Europi, na kojemu se za poduzetnike koji posluju na unutarnjem tržištu osiguravaju ravnopravniji uvjeti, a za potrošače smanjuju nejednaki uvjeti, postoji potreba da se uspostave minimalna jamstva neovisnosti i sredstva te ključne ovlasti za provedbu i izricanje kazni pri primjeni članaka 101. i 102. UFEU-a i usporedno s člancima 101. i 102. UFEU-a odredbi nacionalnog prava tržišnog natjecanja kako bi nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje mogla biti potpuno učinkovita.
- (8) Primjereno je utemeljiti ovu Direktivu na dvojnoj pravnoj osnovi članaka 103. i 114. UFEU-a. To je zato što se ovom Direktivom ne obuhvaća samo primjena članaka 101. i 102. UFEU-a i usporedno s tim člancima primjena odredbi nacionalnog prava tržišnog natjecanja, nego i nedostaci i ograničenja u instrumentima i jamstvima nacionalnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje u pogledu primjene članaka 101. i 102. UFEU-a, koji negativno utječu i na tržišno natjecanje i na pravilno funkcioniranje unutarnjeg tržišta.
- (9) Uspostavom minimalnih jamstava kako bi se osiguralo da nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje učinkovito primjenjuju članke 101. i 102. UFEU-a ne dovodi se u pitanje sposobnost država članica da zadrže ili uvedu opsežnija jamstva neovisnosti i sredstva za nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje te detaljnija pravila o ovlastima za provedbu i izricanje kazni tih tijela. Posebno, države članice mogu nacionalnim tijelima nadležnima za tržišno natjecanje, uz temeljni niz ovlasti utvrđen ovom Direktivom, dodijeliti dodatne ovlasti kako bi se dodatno poboljšala njihova učinkovitost.
- (10) S druge strane, potrebna su detaljna pravila u području uvjeta za dodjelu oslobođanja od kazne ili njezino smanjenje za tajne kartele. Poduzeća će priznati sudjelovanje u tajnim kartelima samo ako imaju dovoljnu pravnu sigurnost da će biti oslobođena od kazni. Znatne razlike među programima oslobođanja od kazne ili njezinog smanjenja koji se primjenjuju u državama članicama dovode do pravne nesigurnosti za potencijalne podnositelje zahtjeva za oslobođanje od kazne ili njezino smanjenje, što može oslabiti njihove poticaje za podnošenje tih zahtjeva. Kada bi države članice mogle primjenjivati manje restriktivna ili restriktivnija pravila o oslobođanju od kazne ili njezinom smanjenju u području obuhvaćenom ovom Direktivom, to bi bilo ne samo

suprotno cilju zadržavanja poticaja za podnositelje kako bi se provedba tržišnog natjecanja u Uniji učinila što učinkovitijom, nego bi i ugrozilo jednakost uvjeta za sve poduzetnike koji posluju na unutarnjem tržištu. Time se države članice ne sprečava da primjenjuju programe oslobađanja od kazne ili njezina smanjenja koji ne obuhvaćaju samo tajne kartele, nego i druge povrede članka 101. i 102. UFEU-a i jednakovrijednih nacionalnih odredbi.

- (11) Ova se Direktiva ne primjenjuje na nacionalne zakone u mjeri u kojoj se njima predviđa izricanje kazne za kazneno djelo fizičkim osobama, osim u pogledu pravila kojima se uređuje interakcija između programâ oslobađanja od kazne ili njezinog smanjenja i izricanja kazni fizičkim osobama.
- (12) Izvršavanje ovlasti dodijeljenih nacionalnim tijelima nadležnima za tržišno natjecanje trebalo bi podlijegati odgovarajućim zaštitnim mjerama koje barem ispunjavaju standarde općih načela zakonodavstva Unije i Povelje Europske unije o temeljnim pravima. Te zaštitne mjere uključuju pravo na dobru upravu i poštovanje prava poduzetnika na obranu, čija je bitna sastavnica pravo na saslušanje. Posebno, nacionalna tijela za tržišno natjecanje trebala bi obavijestiti stranke iz istražnog postupka o preliminarno utvrđenim činjenicama protiv njih u skladu s člankom 101. ili člankom 102. UFEU-a prije donošenja odluke koja negativno utječe na njihove interese, a te bi stranke trebale imati mogućnost učinkovitog iznošenja svojih stajališta o tim činjenicama prije donošenja te odluke. Stranke koje su obaviještene o preliminarno utvrđenim činjenicama o navodnoj povredi članka 101. ili članka 102. UFEU-a trebale bi imati pravo na uvid u relevantni spis predmeta nacionalnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje kako bi mogle učinkovito ostvariti svoja prava na obranu. Pri tome se mora uvažavati legitimni interes poduzetnika u pogledu zaštite njihovih poslovnih tajni te se pravo na uvid ne odnosi na povjerljive podatke i interne dokumente i korespondenciju između nacionalnih tijela za tržišno natjecanje i Komisije. Osim toga, poduzetnici adresati konačnih odluka nacionalnih tijela za zaštitu tržišnog natjecanja u okviru primjene članka 101. ili članka 102. UFEU-a trebali bi imati pravo na učinkovit pravni lijek pred sudom u skladu s člankom 47. Povelje Europske unije o temeljnim pravima. Te konačne odluke nacionalnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje trebale bi biti obrazložene kako bi se omogućilo da njihovi adresati mogu utvrditi razloge za tu odluku i ostvariti svoje pravo na učinkovit pravni lijek. Zaštitne mjere trebalo bi oblikovati tako da se postigne ravnoteža između poštovanja temeljnih prava poduzetnika i obveze osiguranja učinkovite provedbe članka 101. i 102. UFEU-a.
- (13) Ovlašćivanje nacionalnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje da članke 101. i 102. UFEU-a primjenjuju nepristrano i u zajedničkom interesu učinkovite provedbe europskih pravila o tržišnom natjecanju ključna je sastavnica učinkovite i ujednačene primjene tih pravila.
- (14) Trebalo bi ojačati neovisnost nacionalnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje kako bi se osigurala učinkovita i ujednačena primjena članka 101. i 102. UFEU-a. U tu bi svrhu trebalo u nacionalnom pravu donijeti izričitu odredbu kako bi se osiguralo da su u primjeni članka 101. i 102. UFEU-a nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje zaštićena od vanjske intervencije ili političkog pritiska koji mogu ugroziti njihovu neovisnu procjenu predmeta koji im se podnose. Zato bi unaprijed trebalo utvrditi pravila u pogledu razloga za razrješenje članova tijela nadležnog za donošenje odluka nacionalnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje kako bi se otklonila bilo kakva osnovana sumnja u nepristranost tog tijela i njegovu neovisnost od utjecaja vanjskih čimbenika.

- (15) Kako bi se zajamčila neovisnost nacionalnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje, njihovo osoblje i članovi tijela nadležnog za donošenje odluka trebali bi se ponašati pošteno i suzdržavati od svake radnje koja nije u skladu s obavljanjem njihovih dužnosti. Potreba da se spriječi ugrožavanje nezavisne procjene osoblja ili članova tijela nadležnog za donošenje odluka podrazumijeva i da bi se oni, tijekom njihova zaposlenja i mandata te tijekom razumnog razdoblja nakon toga, trebali suzdržati od svake djelatnosti koja nije u skladu s njihovom funkcijom, bez obzira na to donosi li dobit ili ne. Nadalje, to podrazumijeva i da tijekom njihova zaposlenja i mandata, oni ne bi smjeli imati interese u poslovnim subjektima ili organizacijama koji posluju s nacionalnim tijelom nadležnim za zaštitu tržišnog natjecanja ako to može ugroziti njihovu neovisnost. Osoblje i članovi tijela nadležnog za donošenje odluka trebali bi prijaviti svaki interes ili imovinu zbog koje bi se pri obavljanju svojih dužnosti mogli naći u sukobu interesa. Oni bi trebali biti obvezni obavijestiti tijelo nadležno za donošenje odluka, njegove ostale članove ili, u slučaju nacionalnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje u kojima ovlast za donošenje odluka ima samo jedna osoba, njihovo tijelo za imenovanje, ako su u obavljanju svojih dužnosti pozvani da odluče o predmetu u kojem imaju interes koji bi mogao narušiti njihovu nepristranost.
- (16) Neovisnost nacionalnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje ne isključuje ni sudski nadzor ni parlamentarni nadzor u skladu s pravom država članica. Zahtjevima u pogledu odgovornosti isto se tako pridonosi osiguravanju vjerodostojnosti i legitimnosti djelovanja nacionalnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje. Razmjerni zahtjevi u pogledu odgovornosti uključuju i objavu periodičnih izvješća o aktivnostima nacionalnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje koja ona podnose državnom ili parlamentarnom tijelu. Nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje mogu podlijegati i kontroli ili nadzoru njihovih financijskih izdataka, pod uvjetom da to ne utječe na njihovu neovisnost.
- (17) Nacionalna upravna tijela nadležna za tržišno natjecanje trebala bi moći odrediti prioritete svojih postupaka za provedbu članaka 101. i 102. UFEU-a kako bi učinkovito upotrebljavala svoje resurse i kako bi se mogla usredotočiti na sprečavanje i otklanjanje protutržišnog ponašanja kojim se narušava tržišno natjecanje na unutarnjem tržištu. Ona bi u tu svrhu trebala moći odbaciti pritužbe iz razloga da nisu prioritetne. Time se ne bi trebala dovoditi u pitanje ovlast nacionalnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje da odbace pritužbe iz drugih razloga, kao što je nenadležnost, ili da odluče da ne postoji temelj za njihovo djelovanje. Ovlast nacionalnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje da odrede prioritete svojih postupaka provedbe ne dovodi u pitanje pravo vlade države članice da za nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje donese smjernice u pogledu opće politike ili prioriteta koje nisu povezane s posebnim postupcima za provedbu članaka 101. i 102. UFEU-a.
- (18) Nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje trebala bi imati potrebne resurse, u smislu osoblja, stručnosti, financijskih sredstava i tehničke opreme, kako bi se osiguralo da ona mogu učinkovito obavljati svoje zadaće u primjeni članaka 101. i 102. UFEU-a. U slučaju da se njihove dužnosti i ovlasti na temelju nacionalnog prava prošire, resursi koji su potrebni za obavljanje tih zadaća i dalje trebaju biti dovoljni.
- (19) Nacionalnima tijelima nadležnima za tržišno natjecanje potreban je minimalni skup zajedničkih istražnih ovlasti i ovlasti donošenja odluka kako bi mogla učinkovito provoditi članke 101. i 102. UFEU-a.
- (20) Nacionalna upravna tijela nadležna za tržišno natjecanje trebala bi imati učinkovitu istražnu ovlast za otkrivanje sporazuma, odluke ili usklađenog djelovanja koji su

zabranjeni člankom 101. UFEU-a ili zlouporabe vladajućeg položaja koja je zabranjena člankom 102. UFEU-a u bilo kojoj fazi postupaka koji se vode pred njima.

- (21) Istražne ovlasti nacionalnih upravnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje trebaju biti primjerene kako bi se s pomoću njih odgovorilo na izazove provedbe u digitalnom okruženju te nacionalnim tijelima nadležnima za tržišno natjecanje omogućilo da prikupi sve informacije u digitalnom obliku, uključujući podatke dobivene forenzički, koje su povezane s poduzetnikom ili udruženjem poduzetnika koji je predmet istražne mjere, bez obzira na medij (kao što su prijenosna računala, mobilni telefoni i drugi mobilni uređaji) na kojem su pohranjene.
- (22) Nacionalna upravna tijela nadležna za tržišno natjecanje trebala bi imati ovlasti za inspekciju prostora poduzetnika i udruženja poduzetnika koji su predmet postupaka u pogledu primjene članaka 101. i 102. UFEU-a, kao i drugih sudionika na tržištu koji bi mogli posjedovati informacije koje su relevantne za te postupke. Nacionalna upravna tijela nadležna za tržišno natjecanje trebala bi moći obavljati te inspekcije ako postoje barem opravdani razlozi za sumnju na povredu članka 101. ili članka 102. UFEU-a.
- (23) Kako bi ovlast nacionalnih upravnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje da provode inspekcije bila učinkovita njome bi im se trebao omogućiti pristup informacijama koje su dostupne poduzetniku ili udruženju poduzetnika ili osobi koja podliježe inspekciji i koje se odnose na poduzetnika iz istražnog postupka.
- (24) Kako bi se u najvećoj mogućoj mjeri smanjilo nepotrebno produljenje inspekcija, nacionalna upravna tijela nadležna za tržišno natjecanje trebala bi imati ovlast nastaviti pregledavati primjerke ili izvratke iz poslovnih knjiga i poslovne dokumentacije povezane s poslovanjem poduzetnika ili udruženja poduzetnika koji su predmet inspekcije u prostorima nadležnog tijela ili u drugim za to određenim prostorima.
- (25) Iskustvo pokazuje da se poslovna dokumentacija ponekad čuva u domovima direktora ili drugih osoba koje rade za poduzetnika, posebno zbog sve većeg korištenja fleksibilnim radnim aranžmanima. Kako bi se osigurala učinkovitost inspekcija, nacionalna upravna tijela nadležna za tržišno natjecanje trebala bi imati ovlast pristupa svim prostorima, uključujući i privatnim domovima, ako postoji opravdana sumnja da se ondje čuva poslovna dokumentacija koja može biti bitan dokaz ozbiljne povrede članka 101. ili članka 102. UFEU-a. Za izvršavanje te ovlasti trebalo bi prethodno dobiti odobrenje sudskog tijela. Time se države članice ne sprečava da u slučajevima iznimne žurnosti zadaće nacionalnog sudskog tijela povjere nacionalnom upravnom tijelu nadležnom za tržišno natjecanje koje djeluje kao sudsko tijelo.
- (26) Nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje trebala bi imati ovlasti zatražiti dostavljanje informacija koje su neophodne za otkrivanje sporazuma, odluke ili usklađenog djelovanja koji su zabranjeni člankom 101. UFEU-a ili zlouporabe koja je zabranjena člankom 102. UFEU-a. To bi trebalo uključivati pravo da se informacije zatraže bez obzira na to gdje su one pohranjene, pod uvjetom da su dostupne primatelju zahtjeva za informacije. Iskustvo pokazuje da i informacije koje su dobrovoljno dostavile treće osobe, kao što su natjecatelji, kupci i potrošači na tržištu, mogu biti vrijedan izvor informacija za strogu i informiranu provedbu te bi nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje trebala poticati takve doprinose.
- (27) Nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje trebala bi imati učinkovita sredstva za ponovnu uspostavu tržišnog natjecanja na tržištu s pomoću uvođenja proporcionalnih strukturnih mjera i mjera praćenja poslovanja.

- (28) Ako poduzetnici ili udruženja poduzetnika tijekom postupka kojim se u konačnici određeni sporazum ili usklađeno djelovanje ocijeni zabranjenim, nacionalnim tijelima nadležnima za tržišno natjecanje ponude obveze kojima se otklanja njihova zabrinutost, tim bi nadležnim tijelima trebalo omogućiti da donesu odluke kojima navedene obveze postaju obvezujuće za predmetne poduzetnike i provedive protiv njih. U tim odlukama o prihvaćanju obveza poduzetnika potrebno je utvrditi da više nema osnove za daljnje djelovanje nacionalnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje i to bez donošenja zaključka o postojanju povrede članka 101. ili članka 102. UFEU-a. Odluke o prihvaćanju obveza ne dovode u pitanje ovlasti tijela nadležnog za tržišno natjecanje i sudova država članica da utvrde povredu i donesu odluku u predmetu.
- (29) Kako bi se osigurala učinkovita i ujednačena provedba članaka 101. i 102. UFEU-a, nacionalna upravna tijela nadležna za tržišno natjecanje trebala bi imati ovlast da sama u upravnom postupku izravno izriču učinkovite, proporcionalne i odvraćajuće kazne poduzetnicima i udruženjima poduzetnika za povrede članka 101. ili članka 102. UFEU-a ili da traže izricanje kazni u nekaznenom sudskom postupku. Time se ne dovode u pitanje nacionalni zakoni država članica kojima se predviđa izricanje kazni od strane sudova u kaznenom postupku zbog povrede članaka 101. i 102. UFEU-a.
- (30) Kako bi se osiguralo da poduzetnici i udruženja poduzetnika poštuju istražne ovlasti i ovlasti donošenja odluka nacionalnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje, nacionalna upravna tijela nadležna za tržišno natjecanje moraju moći sama u upravnom postupku izravno izricati učinkovite kazne za nepoštovanje ovlasti i periodične penale kako bi se navelo na poštovanje tih ovlasti ili tražiti izricanje kazni u nekaznenom sudskom postupku. Time se ne dovode u pitanje nacionalni zakoni država članica kojima se predviđa izricanje tih kazni od strane sudova u kaznenom sudskom postupku. Nadalje, ova Direktiva ne utječe ni na nacionalna pravila o standardu dokazivanja ni na obveze nacionalnih regulatornih tijela da utvrde činjenično stanje u odgovarajućem predmetu, pod uvjetom da su ta pravila i obveze u skladu općim načelima prava Unije. Kazne i periodične penale trebalo bi utvrditi u odnosu na ukupni prihod predmetnog poduzetnika i udruženja poduzetnika.
- (31) Kako bi se osigurala učinkovita i ujednačena primjena članaka 101. i 102. UFEU-a, pojam poduzetnika iz članaka 101. i 102. UFEU-a trebao bi se primjenjivati u skladu sa sudskom praksom Suda Europske unije kao pojam kojim se označava gospodarska jedinica, čak i ako se ta gospodarska jedinica sastoji od nekoliko pravnih ili fizičkih osoba. U skladu s time, nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje trebala bi moći upotrebljavati pojam za utvrđivanje odgovornosti matičnog društva i izricanje kazne tom društvu zbog postupanja jednog od njegovih društava kćeri ako to matično društvo i njegovo društvo kći čine jednu gospodarsku jedinicu. Kako bi se izbjeglo da poduzetnici s pomoću pravnih ili organizacijskih promjena izbjegnju obvezu plaćanja kazni za povrede članaka 101. i 102. UFEU-a, nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje trebala bi moći utvrditi pravne ili ekonomske sljednike odgovornog poduzetnika i izreći im kazne za povrede članaka 101. i 102. UFEU-a u skladu sa sudskom praksom Suda Europske unije.
- (32) Kako bi se osiguralo da se kaznama izrečenima za povrede članaka 101. i 102. UFEU-a odražava ekonomska važnost povrede, nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje trebala bi uzeti u obzir težinu povrede. Nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje trebala bi isto tako moći odrediti kazne koje su proporcionalne trajanju povrede. Te bi elemente trebalo ocijeniti u skladu sa sudskom praksom Suda Europske unije. Posebno, u pogledu ocjene težine povrede Sud Europske unije utvrdio je da se u obzir moraju uzeti okolnosti slučaja, kontekst u kojem je došlo do povrede i

odvraćajući učinak kazni. Elementi koje je moguće uključiti u tu ocjenu jesu prihod koji se odnosi na robu i usluge u pogledu kojih je došlo do povrede te veličina i gospodarska moć poduzetnika, zato što se njima odražava utjecaj koji je poduzetnik imao na tržištu. K tome, ponavljanje povreda od strane istog počinitelja pokazuje sklonost takvim povredama i zato je vrlo značajan pokazatelj težine predmetnog postupanja, a time i potrebe povećanja razine kazne u cilju učinkovitog odvraćanja. Pri određivanju iznosa kazne koju će izreći, nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje trebala bi uzeti u obzir vrijednost poduzetnikove prodaje robe i usluga na koje se povreda izravno ili neizravno odnosi. Slično tome, nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje trebala bi imati pravo povećati iznos kazne koju će izreći poduzetniku ili udruženju poduzetnika koje nastavi s istom povredom ili počini sličnu povredu, nakon što je Komisija ili nacionalno tijelo nadležno za tržišno natjecanje donijelo odluku kojom se utvrđuje da je isti poduzetnik ili isto udruženje poduzetnika povrijedilo članak 101. ili 102. UFEU-a.

- (33) Iskustvo je pokazalo da udruženja poduzetnika redovito sudjeluju u povredama prava tržišnog natjecanja te bi nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje trebala moći izricati učinkovite kazne tim udruženjima. Pri ocjenjivanju težine povrede, kako bi se odredio iznos kazne u postupku protiv udruženja poduzetnika u kojem se povreda odnosi na poslovanje njezinih članova, trebalo bi uzeti u obzir zbroj prodaje robe i usluga na koje se povreda izravno ili neizravno odnosi, a koju su ostvarili poduzetnici koji su članovi tog udruženja. Kako bi naplata kazni koje su izrečene udruženjima poduzetnika za povrede koje su počinili bila i učinkovita, neophodno je propisati uvjete pod kojima nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje mogu naplaćivati kazne od članova udruženja, ako ono nije solventno. Pri tome nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje trebaju uzeti u obzir relativnu veličinu poduzetnika koji pripadaju udruženju, te posebno status malih i srednjih poduzetnika. Plaćanje kazne od strane jednog ili nekoliko članova udruženja poduzetnika ne dovodi u pitanje nacionalne propise kojima se osigurava naknada iznosa kazne koju su platili drugi članovi udruženja.
- (34) Velike su razlike u odvraćajućem učinku kazni u Europi i u nekim je državama članicama najveći iznos kazne koji se može izreći vrlo nizak. Kako bi se osigurao odvraćajući učinak kazne, nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje trebala bi najveći iznos kazne utvrditi na razini koja nije manja od 10 % ukupnih globalnih prihoda predmetnog poduzetnika. Time se države članice ne bi trebalo spriječiti da zadrže ili uvedu viši najveći iznos kazne.
- (35) Programi oslobađanja od kazne ili njezina smanjenja ključni su instrument za otkrivanje kartela i njima se stoga pridonosi učinkovitom progonu najtežih povreda prava tržišnog natjecanja te izricanju kazni za takve povrede. Međutim, trenutačno postoje izražene razlike među programima oslobađanja od kazne ili njezinog smanjenja koji se primjenjuju u državama članicama. Te su razlike za poduzetnike koji povređuju pravila prouzročile pravnu nesigurnost u pogledu uvjeta pod kojima mogu podnijeti zahtjev za oslobađanje od kazne ili njezino smanjenje i u pogledu njihova statusa oslobođenja od kazne na temelju odgovarajućeg programa za oslobađanje od kazne ili njezino smanjenje. Ta bi nesigurnost mogla oslabiti poticaje za potencijalne podnositelje zahtjeva za oslobađanje od kazne ili njezino smanjenje da taj zahtjev podnesu, a to bi pak moglo dovesti do manje učinkovite provedbe tržišnog natjecanja u Uniji jer bi se otkrilo manje tajnih kartela.
- (36) Razlike među programima oslobađanja od kazne ili njezinog smanjenja na razini država članica dovode u pitanje i postojanje ravnopravnih uvjeta za poduzetnike koji

posluju na unutarnjem tržištu. Stoga je radi povećanja pravne sigurnosti primjereno smanjiti te razlike.

- (37) Tijela nadležna za tržišno natjecanje trebala bi poduzetnicima dodijeliti oslobađanje od kazne ako se zadovolje određeni uvjeti. Trebalo bi se smatrati da su poduzetnici nacionalnom tijelu nadležnom za tržišno natjecanje dostavili dokaze u pogledu tajnog kartela kojima se omogućuje utvrđivanje povrede članka 101. UFEU-a ako to nacionalno tijelo nadležno za tržišno natjecanje u trenutku kada je poduzetnik podnio te dokaze nije imalo dovoljno dokaza za utvrđivanje povrede članka 101. UFEU-a u pogledu tog kartela.
- (38) Podnositelji zahtjeva trebali bi moći podnijeti zahtjev za oslobađanje od kazne ili njezino smanjenje u pisanom obliku ili, prema potrebi, u drugim oblicima koji ne dovode do izrade dokumenata, informacija ili drugih materijala koje oni posjeduju, čuvaju ili nadziru. U tu svrhu nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje trebala bi raspolagati sustavom s pomoću kojeg mogu primiti izjave za oslobađanje ili smanjenje kazne dostavljene usmeno ili na drugi način, uključujući u digitalnom obliku.
- (39) Podnositelji zahtjeva koji su zahtjev za oslobađanje od kazne ili njezino smanjenje podnijeli Europskoj komisiji u pogledu navodnog tajnog kartela trebali bi moći podnijeti skraćene zahtjeve u pogledu tog istog kartela nacionalnim tijelima nadležnima za tržišno natjecanje koje smatraju primjerenima. Nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje trebala bi prihvatiti skraćene zahtjeve koji sadržavaju minimalni skup informacija u pogledu navodnog kartela i ne bi trebala tražiti dodatne informacije povrh tog minimalnog skupa prije nego što odluče djelovati u tom predmetu. Međutim, ako se promijeni opseg zahtjeva za oslobađanje od kazne ili njezino smanjenje koji su podnositelji zahtjeva podnijeli Komisiji, njihova je dužnost o tome obavijestiti nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje kojima su podnijeli skraćene zahtjeve. Nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje trebala bi podnositeljima zahtjeva dostaviti potvrdu u kojoj se navodi datum i vrijeme primitka te ih informirati o tome jesu li već primili prethodni skraćeni zahtjev ili zahtjev za oslobađanje od kazne ili njezino smanjenje u pogledu istog kartela. Nakon što Komisija odluči da u pogledu određenog predmeta u cijelosti ili djelomično neće djelovati, podnositelji zahtjeva trebali bi moći podnijeti potpune zahtjeve za oslobađanje od kazne ili njezino smanjenje nacionalnim tijelima nadležnima za tržišno natjecanje kojima su podnijeli skraćene zahtjeve.
- (40) Pravna nesigurnost u pogledu zaštićenosti zaposlenika poduzetnika od pojedinačnih kazni može spriječiti potencijalne podnositelje zahtjeva da podnesu zahtjev za oslobađanje od kazne ili njezino smanjenje. Stoga bi sadašnji i bivši zaposlenici i direktori poduzetnikâ koji podnesu zahtjev za oslobađanje od kazne ili njezino smanjenje trebali biti zaštićeni od svih kazni koje odrede javna tijela zbog njihova sudjelovanja u tajnom kartelu koji je obuhvaćen zahtjevom. Ta bi se zaštita trebala dati pod uvjetom da ti zaposlenici i direktori aktivno surađuju s predmetnim nacionalnim tijelima nadležnima za tržišno natjecanje i da datum podnošenja zahtjeva za oslobađanje od kazne ili njezino smanjenje prethodi pokretanju kaznenog postupka.
- (41) U sustavu paralelnih nadležnosti za provedbu članaka 101. i 102. UFEU-a potrebna je bliska suradnja među nacionalnim tijelima nadležnima za tržišno natjecanje. Posebno kada nacionalno tijelo nadležno za tržišno natjecanje provodi inspekciju u ime drugog nacionalnog tijela nadležnog za tržišno natjecanje u skladu s člankom 22. stavkom 1. Uredbe Vijeća (EZ) br. 1/2003, trebalo bi omogućiti nazočnost i pomoć dužnosnika iz

nacionalnog tijela podnositelja zahtjeva kako bi se povećala učinkovitost tih inspekcija s pomoću pružanja dodatnih resursa, znanja i tehničke stručnosti.

- (42) Slično tome, trebalo bi uspostaviti mehanizme kojima se nacionalnim tijelima za tržišno natjecanje omogućuje da zatraže uzajamnu pomoć u pogledu obavješćivanja o preliminarno utvrđenim činjenicama te odlukama i izvršenja odluka o izricanju kazni ili periodičnih penala kada predmetni poduzetnik nema pravnu prisutnost na njihovom državnom području. Time bi se osigurala učinkovita provedba članaka 101. i 102. UFEU-a i pridonijelo pravilnom funkcioniranju unutarnjeg tržišta.
- (43) Kako bi osiguralo da nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje učinkovito provode članke 101. i 102. UFEU-a potrebno je utvrditi realistična pravila o obustavi rokova zastare. Posebno, u sustavu paralelnih nadležnosti, nacionalne rokove zastare trebalo bi suspendirati tijekom trajanja postupka pred nacionalnim tijelom druge države članice nadležnim za tržišno natjecanje ili Komisijom. Time se ne sprečava države članice da zadrže ili uvedu apsolutne rokove zastare, pod uvjetom da zbog trajanja tih apsolutnih vremenskih rokova učinkovita provedba članaka 101. i 102. UFEU-a ne postane praktički nemoguća ili preteška.
- (44) Kako bi se osiguralo da se u okviru Europske mreže za tržišno natjecanje predmeti učinkovito i djelotvorno rješavaju, u onim državama članicama u kojima je nacionalno upravno tijelo nadležno za tržišno natjecanje zaduženo za istraživanje povreda članka 101. ili 102. UFEU-a, a nacionalno sudsko tijelo nadležno za tržišno natjecanje zaduženo za donošenje odluke kojom se utvrđuje povreda i/ili odluke o izricanju kazne, nacionalna upravna tijela nadležna za tržišno natjecanje trebala bi moći pokrenuti postupak izravno pred nacionalnim sudskim tijelom nadležnim za tržišno natjecanje. K tome, ako nacionalni sudovi djeluju kao žalbeni sudovi u postupcima pokrenutima protiv provedbenih odluka nacionalnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje koja primjenjuju članak 102. ili 101., nacionalna upravna tijela nadležna za tržišno natjecanje trebala bi sama po sebi imati puno pravo da sudjeluju kao tužitelji ili tuženici u tim postupcima i uživaju ista prava koja te stranke imaju u navedenim postupcima.
- (45) Rizik otkrivanja samooptužujućeg materijala izvan konteksta istrage za čije je potrebe dostavljen može za potencijalne podnositelje zahtjeva za oslobađanje od kazne ili njezino smanjenje oslabiti poticaje na suradnju s tijelima nadležnima za tržišno natjecanje. Kao posljedica toga, bez obzira na oblik u kojem su podnesene izjave za oslobađanje ili smanjenje kazne, informacije u izjavama za oslobađanje ili smanjenje kazne dobivene uvidom u spis trebale bi se upotrebljavati samo ako su one potrebne za ostvarivanje prava na obranu u postupcima pred sudovima država članica u određenim vrlo ograničenim slučajevima koji su izravno povezani s predmetom u kojem je odobren pristup. Time se tijela nadležna za tržišno natjecanje ne bi trebalo spriječiti da svoje odluke objave u skladu s primjenjivim pravom Unije ili nacionalnim pravom.
- (46) Dokazi su važan element u provedbi članaka 101. i 102. UFEU-a. Nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje trebala bi moći razmotriti relevantne dokaze, bez obzira na to jesu li u pisanom, usmenom ili snimljenom obliku, uključujući tajne snimke koje su izradile pravne ili fizičke osobe, pod uvjetom da to nije jedini izvor dokaza. Time se ne dovodi u pitanje pravo na saslušanje.
- (47) Kako bi se poduprla bliska suradnja u Europskoj mreži za tržišno natjecanje, Komisija bi trebala održavati, razvijati, smjestiti, upotrebljavati i podupirati središnji informatički sustav (sustav Europske mreže za tržišno natjecanje) u skladu s mjerodavnim standardima povjerljivosti, zaštite i sigurnosti podataka. Učinkovito i

djelotvorno funkcioniranje Europske mreže za tržišno natjecanje oslanja se na interoperabilnost. Opći proračun Unije trebao bi snositi troškove održavanja, razvoja, smještaja, pružanja korisničke podrške i rada središnjeg informacijskog sustava, kao i drugih administrativnih troškova nastalih u vezi s funkcioniranjem Europske mreže za tržišno natjecanje, posebno troškove povezane s organizacijom sastanaka. Predviđeno je da će do 2020. troškovi za Europsku mrežu za tržišno natjecanje biti pokriveni programom interoperabilnih rješenja i zajedničkih okvira za europske javne uprave (program ISA²), podložno raspoloživim resursima programa, kriterijima prihvatljivosti i kriterijima za određivanje prioriteta.

- (48) S obzirom na to da države članice same ne mogu dostatno ostvariti ciljeve ove Direktive, to jest osigurati da nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje imaju potrebna jamstva neovisnosti i resurse te ovlasti za provedbu i izricanje kazni kako bi mogla učinkovito primjenjivati članke 101 i 102. UFEU-a i usporedno s člancima 101. i 102. UFEU-a nacionalno pravo tržišnog natjecanja te osigurati pravilno funkcioniranje unutarnjeg tržišta i Europske mreže za tržišno natjecanje, i da te ciljeve zbog potrebne učinkovitosti i ujednačenosti u primjeni članaka 101. i 102. UFEU-a može na bolji način ostvariti sama Unija, posebno uzimajući u obzir njezino teritorijalno područje primjene, Unija može donijeti mjere u skladu s načelom supsidijarnosti iz članka 5. Ugovora o Europskoj uniji. U skladu s načelom proporcionalnosti utvrđenim u tom članku, ovom se Direktivom ne prelazi ono što je potrebno za ostvarivanje tog cilja.
- (49) U skladu sa Zajedničkom političkom izjavom od 28. rujna 2011. država članica i Komisije o dokumentima s objašnjenjima³ države članice odlučile su u opravdanim slučajevima uz obavijest o svojim mjerama prenošenja priložiti jedan ili više dokumenata u kojima se pojašnjava veza između sastavnica direktive i odgovarajućih dijelova nacionalnih instrumenata za prenošenje. U pogledu ove Direktive zakonodavac prijenos takvih dokumenata smatra opravdanim.

DONIJELI SU OVU DIREKTIVU:

POGLAVLJE I.

PREDMET, PODRUČJE PRIMJENE I DEFINICIJE

Članak 1.

Predmet i područje primjene

1. Ovom Direktivom utvrđuju se određena pravila kako bi se osiguralo da nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje imaju potrebna jamstva neovisnosti i resurse te ovlasti za provedbu i izricanje kazni kako bi im se omogućilo da učinkovito primjenjuju članke 101 i 102. UFEU-a tako da se tržišno natjecanje na unutarnjem tržištu ne narušava, a potrošači i poduzeća ne dovode u nepovoljan položaj nacionalnim zakonima i mjerama zbog kojih nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje ne mogu učinkovito provoditi pravila. Područje primjene ove Direktive obuhvaća primjenu članaka 101. i 102. UFEU-a i odredbe nacionalnog prava tržišnog

³ SL C 369, 17.12.2011., str. 14.

natjecanja koje se usporedno s člancima 101. i 102. UFEU-a primjenjuju na isti predmet, osim članka 29. stavka 2., koji se odnosi i na isključivu primjenu nacionalnog prava tržišnog natjecanja.

2. Ovom Direktivom utvrđuju se određena pravila o uzajamnoj pomoći kako bi se očuvalo neometano funkcioniranje unutarnjeg tržišta i sustava bliske suradnje unutar Europske mreže za tržišno natjecanje.

Članak 2.

Definicije

Za potrebe ove Direktive primjenjuju se sljedeće definicije:

- (1) „nacionalno tijelo nadležno za tržišno natjecanje” znači tijelo koje je država članica odredila u skladu s člankom 35. Uredbe (EZ) br. 1/2003 kao nadležno za primjenu članka 101. i 102. UFEU-a. Države članice mogu za obavljanje tih funkcija odrediti jedno ili više upravnih nadležnih tijela (nacionalna upravna tijela nadležna za tržišno natjecanje), a i sudskih tijela (nacionalna sudska tijela nadležna za tržišno natjecanje);
- (2) „tijelo nadležno za tržišno natjecanje” znači nacionalno tijelo nadležno za tržišno natjecanje ili Komisija, ili oboje, ovisno o kontekstu;
- (3) „Europska mreža za tržišno natjecanje” znači mreža javnih tijela koju čine nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje i Komisija i koja služi kao forum za raspravu i suradnju u području primjene i provedbe članka 101. i 102. UFEU-a;
- (4) „odredbe nacionalnog prava tržišnog natjecanja” znači odredbe nacionalnog prava koje se pretežno bave istim ciljem kao članci 101. i 102. UFEU-a te koje se primjenjuju na isti predmet i usporedno s protumonopolskim pravom Unije u skladu s člankom 3. stavkom 1. Uredbe (EZ) br. 1/2003, osim upotrebe informacija dobivenih iz izjava za oslobađanje ili smanjenje kazne i prijedloga za nagodbu iz članka 29. stavka 2. i ne uključujući odredbe nacionalnog prava kojima se predviđa izricanje kazne za kazneno djelo fizičkim osobama.
- (5) „nacionalni sud” znači nacionalni sud u smislu članka 267. UFEU-a;
- (6) „žalbeni sud” znači nacionalni sud koji je redovnim pravnim sredstvima ovlašten za preispitivanje odluka nacionalnog tijela nadležnog za tržišno natjecanje ili za preispitivanje presuda koje se odnose na te odluke, bez obzira na to je li taj sud ovlašten za utvrđivanje povrede prava tržišnog natjecanja;
- (7) „postupak” znači postupak pred nacionalnim tijelom nadležnim za tržišno natjecanje u pogledu primjene članka 101. ili članka 102. UFEU-a, dok navedeno tijelo taj postupak ne zaključi donošenjem odluke iz članka 9. ili članka 11. ili dok ne zaključi da nema osnove za njegovo daljnje djelovanje, ili u slučaju Komisije, znači postupak pred njom u pogledu primjene članka 101. ili članka 102. UFEU-a dok ona taj postupak ne zatvori donošenjem odluke u skladu s člancima 7., 9. ili 10. Uredbe (EZ) br. 1/2003 ili dok ne zaključi da nema osnove za njezino daljnje djelovanje;
- (8) „poduzetnik” kako je navedeno u člancima 101. i 102. UFEU-a, znači svaki subjekt koji se bavi gospodarskom djelatnošću, bez obzira na njegov pravni status ili način na koji se financira u skladu sa sudskom praksom Suda Europske unije;

- (9) „tajni kartel” znači sporazum i/ili usklađeno djelovanje između dvaju ili više tržišnih natjecatelja, s ciljem usklađivanja njihovog natjecateljskog ponašanja na tržištu i/ili utjecaja na mjerodavne parametre tržišnog natjecanja s pomoću djelovanja kao što su određivanje nabavnih ili prodajnih cijena ili drugih tržišnih uvjeta, dodjeljivanje proizvodnih ili prodajnih kvota, podjela tržišta, uključujući manipulaciju s ponudama na javnom natječaju, ograničenje uvoza ili izvoza i/ili protutržišna ponašanja u odnosu na druge tržišne natjecatelje, koja nisu djelomično ili u cijelosti poznata nikome osim sudionicima;
- (10) „oslobađanje od kazni” znači da se poduzetniku ne izriče kazna za njegovo sudjelovanje u tajnom kartelu kao nagrada za suradnju s tijelom nadležnim za tržišno natjecanje u okviru programa oslobađanja od kazne ili njezina smanjenja;
- (11) „smanjenje kazne” znači da se izriče kazna koja je u odnosu na kaznu koja bi se inače poduzetniku izrekla za njegovo sudjelovanje u tajnom kartelu smanjena kao nagrada za suradnju s tijelom nadležnim za tržišno natjecanje u okviru programa oslobađanja od kazne ili njezina ublažavanja;
- (12) „oslobađanje od kazne ili njezino smanjenje” znači oslobađanje od kazni i smanjenje kazni;
- (13) „program za oslobađanje od kazne ili njezino smanjenje” znači program povezan s primjenom članka 101. UFEU-a ili nacionalnog prava tržišnog natjecanja na temelju kojeg sudionik u tajnom kartelu, neovisno o drugim poduzetnicima uključenima u kartel, surađuje u istrazi tijela nadležnog za tržišno natjecanje dobrovoljnim iznošenjem svojih saznanja o kartelu i njegove uloge u njemu, za što sudionik zauzvrat dobiva, odlukom ili prestankom postupka, oslobađanje od kazni ili smanjenje kazni za sudjelovanje u kartelu;
- (14) „izjava za oslobađanje ili smanjenje kazne” znači usmeno ili pismeno dobrovoljno izlaganje poduzetnika ili fizičke osobe, ili u ime poduzetnika ili fizičke osobe, tijelu nadležnom za tržišno natjecanje, ili zapis tog izlaganja, u kojem se opisuje upoznatost tog poduzetnika ili fizičke osobe s tajnim kartelom i uloga koju u njemu ima, a to je izlaganje posebno sastavljeno za podnošenje tijelu nadležnom za tržišno natjecanje radi dobivanja oslobađanja od kazni ili smanjenja kazni u okviru programa za oslobađanje od kazne ili njezino smanjenje, ne uključujući već postojeće informacije;
- (15) „već postojeće informacije” znači dokazi koji postoje neovisno o postupku tijela nadležnog za tržišno natjecanje, bez obzira na to nalaze li se te informacije u spisu predmeta tijela nadležnog za tržišno natjecanje ili ne;
- (16) „prijedlog za nagodbu” znači dobrovoljno izlaganje poduzetnika ili u ime poduzetnika tijelu nadležnom za tržišno natjecanje, u kojem se opisuje priznanje poduzetnika, ili njegovo odustajanje od osporavanja, njegova sudjelovanja u povredi članka 101. UFEU-a ili nacionalnog prava tržišnog natjecanja i njegove odgovornosti za tu povredu, koje je posebno sastavljeno kako bi tijelu nadležnom za tržišno natjecanje omogućilo primjenu pojednostavljenog ili ubrzanog postupka;
- (17) „podnositelj zahtjeva za oslobađanje od kazne ili njezino smanjenje” znači poduzetnik koji podnosi zahtjev za oslobađanje od kazni ili njihovo smanjenje u okviru programa za oslobađanje od kazne ili njezino smanjenje;
- (18) „tijelo podnositelj zahtjeva” znači nacionalno tijelo nadležno za tržišno natjecanje koje podnosi zahtjev za uzajamnu pomoć iz članaka 23., 24. ili 25.;

- (19) „tijelo primatelj zahtjeva” znači nacionalno tijelo nadležno za tržišno natjecanje koje primi zahtjev za uzajamnu pomoć te u slučaju zahtjeva za pomoć iz članka 24. i 25. može značiti nadležni javni ured, tijelo ili odjel čija je glavna odgovornost izvršenje tih odluka u skladu s nacionalnim zakonima i drugim propisima.

Svako upućivanje na primjenu i povrede članka 101. i 102. UFEU-a smatra se da uključuje usporednu primjenu odredbi nacionalnog prava tržišnog natjecanja na isti predmet.

POGLAVLJE II.

TEMELJNA PRAVA

Članak 3.

Zaštitne mjere

Izvršavanje ovlasti nacionalnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje koje su utvrđene u ovoj Direktivi podliježe odgovarajućim zaštitnim mjerama, uključujući poštovanje poduzetnikova prava na obranu i prava na učinkovit pravni lijek pred sudom, u skladu s općim načelima prava Unije i Poveljom Europske unije o temeljnim pravima.

POGLAVLJE III.

NEOVISNOST I RESURSI

Članak 4.

Neovisnost

1. Kako bi se osigurala neovisnost nacionalnih upravnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje pri primjeni članka 101. i 102. UFEU-a, države članice se osiguravaju da ona obavljaju svoje dužnosti i izvršavaju svoje ovlasti nepristrano i u interesu učinkovite i ujednačene provedbe tih odredbi, podložno razmjernim zahtjevima u pogledu odgovornosti i ne dovodeći u pitanje blisku suradnju među tijelima nadležnima za tržišno natjecanje u Europskoj mreži za tržišno natjecanje.
2. Države članice posebno moraju osigurati sljedeće:
 - a) da osoblje i članovi tijela nadležnog za donošenje odluka nacionalnih upravnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje mogu obavljati svoje dužnosti i izvršavati svoje ovlasti u cilju primjene članka 101. i 102. UFEU-a neovisno o političkom i drugom vanjskom utjecaju;
 - b) da osoblje i članovi tijela nadležnog za donošenje odluka nacionalnih upravnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje ne traže i ne primaju upute od bilo koje vlade ili drugog javnog ili privatnog tijela pri obavljanju svojih dužnosti i izvršavanju svojih ovlasti u cilju primjene članka 101. i 102. UFEU-a;
 - c) da se osoblje i članovi tijela nadležnog za donošenje odluka nacionalnih upravnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje suzdržavaju od svake radnje koja nije u skladu s obavljanjem njihovih dužnosti i izvršavanjem njihovih ovlasti u cilju primjene članka 101. i 102. UFEU-a;

- d) članovi tijela nadležnog za donošenje odluka nacionalnih upravnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje mogu biti razriješeni dužnosti samo ako prestanu ispunjavati uvjete potrebne za obavljanje svojih dužnosti ili u slučaju teške povrede dužnosti na temelju nacionalnog prava. Razlozi za razrješenje dužnosti trebaju se unaprijed utvrditi nacionalnim pravom. Oni se ne razrješuju dužnosti zbog razloga povezanih s urednim izvršavanjem svojih dužnosti i izvršavanjem svojih ovlasti u primjeni članka 101. i 102. UFEU-a kako je utvrđeno člankom 5. stavkom 2.;
- e) nacionalna upravna tijela nadležna za tržišno natjecanje ovlaštena su odrediti svoje prioritete pri izvršavanju svojih dužnosti u primjeni članka 101. i 102. UFEU-a kako je utvrđeno člankom 5. stavkom 2. U mjeri u kojoj su nacionalna upravna tijela nadležna za tržišno natjecanje dužna razmotriti službeno podnesene pritužbe, ona imaju i ovlasti te pritužbe odbaciti ako ih ne smatraju prioritetom. Time se ne dovodi u pitanje ovlast nacionalnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje da odbace pritužbe iz drugih razloga utvrđenih nacionalnim pravom.

Članak 5.

Resursi

1. Države članice nacionalnim tijelima nadležnima za tržišno natjecanje osiguravaju sve ljudske, financijske i tehničke resurse nužne za učinkovito izvršavanje njihovih dužnosti u primjeni članka 101. i 102. UFEU-a kako je utvrđeno stavkom 2.
2. Nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje primjenjuju članke 101. i 102. UFEU-a na sljedeće načine: provode istražne postupke u svrhu primjene članka 101. i 102. UFEU-a; donose odluke o primjeni tih odredaba na temelju članka 5. Uredbe 1/2003 i blisko surađuju u okviru Europske mreže za tržišno natjecanje u svrhu učinkovite i jedinstvene primjene članka 101. i 102. UFEU-a.

POGLAVLJE IV.

OVLASTI

Članak 6.

Ovlast za inspekciju poslovnih prostora

1. Države članice nacionalnim upravnim tijelima za tržišno natjecanje omogućuju provođenje svih potrebnih nenajavljenih inspekcija poduzetnika i udruženja poduzetnika za potrebe primjene članka 101. i 102. UFEU-a. Države članice službenim osobama i osobama u njihovoj pratnji koje su nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje ovlastila za provođenje inspekcije osiguravaju najmanje sljedeće ovlasti:
 - a) pristup svim službenim prostorima, zemljištima ili prometnim sredstvima poduzetnika ili udruženja poduzetnika;
 - b) izvršiti uvid u poslovne knjige i drugu poslovnu dokumentaciju, bez obzira na medij na kojem su pohranjene, uključujući pravo pristupa informacijama koje su dostupne subjektu nad kojim se provodi inspekcija;

- c) uzeti ili zahtijevati u bilo kojem obliku primjerke ili izvatke iz poslovnih knjiga ili poslovne dokumentacije, a ako to smatraju potrebnim, nastaviti pregledavanje tih primjeraka ili izvadaka u svojim prostorima ili u drugim za to određenim prostorima;
 - d) zapečatiti svaki poslovni prostor, poslovne knjige ili poslovnu dokumentaciju za vrijeme trajanja inspekcije i u opsegu koji je potreban za njezino provođenje;
 - e) zatražiti od bilo kojeg predstavnika ili zaposlenika poduzetnika ili udruženja poduzetnika objašnjenja u vezi s činjenicama ili dokumentacijom koja se odnosi na predmet i svrhu inspekcije te zabilježiti njihov odgovor.
2. Države članice osiguravaju da su poduzetnici i udruženja poduzetnika dužni podvrgnuti se inspekcijama koje provode nacionalna upravna tijela nadležna za tržišno natjecanje. Ako se poduzetnik ili udruženje poduzetnika opire inspekciji koju je odredilo nacionalno upravno tijelo za tržišno natjecanje ili odobrilo nacionalno sudsko tijelo, nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje mogu dobiti potrebnu pomoć policije ili druge odgovarajuće provedbene agencije kako bi im se osiguralo nesmetano provođenje inspekcije. Takva pomoć može se dobiti i kao mjera predostrožnosti.

Članak 7.

Ovlast za inspekciju drugih prostora

1. Ako je razumno pretpostaviti da se poslovne knjige ili druga dokumentacija povezana s poslovanjem i predmetom inspekcije, koje mogu biti bitan dokaz ozbiljne povrede članka 101. ili članka 102. UFEU-a, čuvaju u prostorima koji se ne navode u članku 6., na zemljištu i u prijevoznim sredstvima, uključujući domove direktora, članova uprave i drugih zaposlenika poduzetnika i udruženja poduzetnika, države članice osiguravaju da nacionalna upravna tijela nadležna za tržišno natjecanje mogu provoditi nenajavljene inspekcije tih prostora, zemljišta i prijevoznih sredstava.
2. Takve inspekcije ne mogu se provoditi bez prethodnog odobrenja nacionalnog sudskog tijela.
3. Države članice osiguravaju da službene i ostale osobe s njima u pratnji koje su nacionalni sudovi odredili za provođenje inspekcija u skladu sa stavkom 1. ovog članka imaju najmanje ovlasti navedene u članku 6. stavku 1. točkama (a), (b) i (c) i članku 6. stavku 2.

Članak 8.

Zahtjevi za pružanje informacija

Države članice osiguravaju da nacionalna upravna tijela nadležna za tržišno natjecanje mogu od poduzetnika i udruženja poduzetnika odlukom zahtijevati da im u određenom roku dostave sve potrebne informacije u svrhu primjene članka 101. i 102. UFEU-a. Ta obveza obuhvaća informacije koje su dostupne poduzetniku i udruženju poduzetnika.

Članak 9.

Utvrđivanje i otklanjanje povrede

Države članice osiguravaju da nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje, ako utvrde da postoji povreda članka 101. ili članka 102. UFEU-a, mogu od predmetnih poduzetnika i udruženja poduzetnika odlukom zahtijevati da takvu povredu otklone. U tu svrhu nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje mogu odrediti mjere praćenja poslovanja ili strukturne mjere koje su proporcionalne počinjenoj povredi propisa i koje su neophodne kako bi se ta povreda uspješno otklonila.

Članak 10.

Privremene mjere

Države članice osiguravaju da nacionalna upravna tijela nadležna za tržišno natjecanje, kada postupaju po službenoj dužnosti, mogu poduzetnicima odlukom naložiti privremene mjere barem u hitnim slučajevima kada postoji rizik nanošenja znatne i nepopravljive štete za tržišno natjecanje te na temelju dostatnih indicija povrede članka 101. ili članka 102. UFEU-a. Takva odluka primjenjuje se određeno vremensko razdoblje i može se produljivati ukoliko je to neophodno i primjereno.

Članak 11.

Obveze

Države članice osiguravaju da nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje u postupcima koji su pokrenuti s ciljem donošenja odluke kojom se zahtijeva prestanak povrede članka 101. ili članka 102. UFEU-a mogu odlukom učiniti obvezujućima obveze koje su poduzetnici ponudili preuzeti kako bi se otklonile zabrinutosti tih tijela. Takva se odluka može donijeti za određeno vremensko razdoblje i zaključno će izriekom sadržavati zaključak da više nema osnove za vođenje postupka od strane predmetnog nacionalnog tijela nadležnog za tržišno natjecanje.

POGLAVLJE V.

KAZNE I PERIODIČNI PENALI

Članak 12.

Kazne poduzetnicima i udruženjima poduzetnika

1. Ne dovodeći u pitanje nacionalne zakone država članica kojima se predviđa izricanje kazni u kaznenim sudskim postupcima, države članice osiguravaju da nacionalna upravna tijela nadležna za tržišno natjecanje mogu odlukom u upravnom postupku poduzetnicima i udruženjima poduzetnika izreći učinkovite, proporcionalne i odvraćajuće novčane kazne ili u nekaznenom sudskom postupku zatražiti izricanje takvih kazni, ako poduzetnici i udruženja poduzetnika namjerno ili nepažnjom povređuju članke 101. ili 102. UFEU-a.

2. Ne dovodeći u pitanje nacionalne zakone država članica kojima se predviđa izricanje kazni u kaznenim sudskim postupcima, države članice osiguravaju da nacionalna upravna tijela nadležna za tržišno natjecanje mogu odlukom u upravnom postupku poduzetnicima ili udruženjima poduzetnika izreći učinkovite, proporcionalne i odvraćajuće novčane kazne utvrđene razmjerno njihovom ukupnom prihodu ili u nekaznenom sudskom postupku zatražiti izricanje takvih kazni, ako namjerno ili nepažnjom:
 - a) poduzetnici ili udruženja poduzetnika odbiju primiti inspekciju iz članka 6. stavka 2.;
 - b) nastane oštećenje pečata koje su postavile službene ili druge osobe u pratnji koje su ovlastila nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje kako se navodi u članku 6. stavku 1. točki (d);
 - c) poduzetnici ili udruženja poduzetnika kao odgovor na pitanje iz članka 6. stavka 1. točke (e) daju netočan, nepotpun ili zavaravajući odgovor odnosno odbiju dostaviti potpuni odgovor ili unutar zadanog roka koji određuje nacionalno tijelo nadležno za tržišno natjecanje ne isprave netočan, nepotpun ili zavaravajući odgovor koji je dao zaposlenik;
 - d) poduzetnici ili udruženja poduzetnika kao odgovor na zahtjev na temelju odluke iz članka 8. dostave netočne, nepotpune ili zavaravajuće podatke ili ne dostave podatke unutar propisanog roka;
 - e) poduzetnici ili udruženja poduzetnika ne postupe u skladu s odlukom iz članka 10. i 11.
3. Države članice osiguravaju da se pojam poduzetnika za potrebe izricanja novčanih kazni primjenjuje na matična društva te na pravne i gospodarske sljednike poduzetnika.

Članak 13.

Izračun kazni

1. Države članice osiguravaju da nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje pri određivanju iznosa novčane kazne za povredu članka 101. ili 102. UFEU-a u obzir uzimaju težinu i duljinu trajanja povrede.
2. Države članice osiguravaju da kada se novčana kazna izriče udruženju poduzetnika uzimajući u obzir prihod njegovih članova, a udruženje ne može podmirivati svoje obveze, ono je dužno od svojih članova zatražiti njihove doprinose u podmirenju novčane kazne.

Ako je potrebno osigurati plaćanje kazne u punom iznosu, države članice osiguravaju da nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje imaju pravo zahtijevati plaćanje nepodmirenog iznosa novčane kazne od svih poduzetnika čiji su predstavnici bili članovi tijela udruženja nadležnih za donošenje odluka. Ako je to i dalje potrebno, nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje imaju pravo zahtijevati i plaćanje nepodmirenog iznosa novčane kazne od svih članova udruženja koji su poslovali na tržištu na kojem je došlo do povrede propisa. Međutim, plaćanje se ne zahtijeva od onih članova udruženja koji nisu proveli odluku udruženja koja je u suprotnosti s propisima i koji nisu znali da takva odluka postoji ili su se od takve odluke izrijekom ogradili prije početka istražnog postupka.

Članak 14.

Najviši iznos novčane kazne

1. Države članice osiguravaju da se najviši iznos novčane kazne koju nacionalno tijelo nadležno za tržišno natjecanje može izreći svakom poduzetniku ili udruženju poduzetnika koji sudjeluju u povredi članka 101. ili 102. UFEU-a ne određuje na razini nižoj od 10 % njihova ukupnog globalnog prihoda u poslovnoj godini koja je prethodila odluci.
2. Ako se povreda propisa koju je počinilo udruženje poduzetnika odnosi na aktivnosti njegovih članova, novčana kazna ne određuje se na razini nižoj od 10 % zbroja ukupnog globalnog prihoda svakog člana koji je djelovao na tržištu na kojem je nastupila povreda propisa od strane udruženja poduzetnika. Međutim, financijska obveza svakog poduzetnika koja se odnosi na plaćanje novčane kazne ne prelazi najviši iznos utvrđen u skladu sa stavkom 1.

Članak 15.

Periodični penali

Države članice osiguravaju da nacionalna upravna tijela nadležna za tržišno natjecanje mogu poduzetnicima ili udruženjima poduzetnika odlukom izreći učinkovite, proporcionalne i odvraćajuće periodične penale utvrđene razmjerno njihovom ukupnom dnevnom prihodu kako bi poduzetnike ili udruženje prisilila:

- a) da se podvrgnu inspekciji iz članka 6. stavka 2.;
- b) da dostave potpune i točne podatke kako se navodi u članku 8.;
- c) da postupe u skladu s odlukom iz članka 9, 10. i 11.

POGLAVLJE VI.

OSLOBAĐANJE OD KAZNE ILI NJEZINO SMANJENJE

Članak 16.

Oslobođenje od kazni

1. Države članice osiguravaju da nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje raspolažu programima oslobađanja od kazne ili njezina smanjenja na temelju kojih poduzetnicima mogu odobriti oslobađanje od novčanih kazni.
2. Države članice osiguravaju da se poduzetnik može osloboditi od kazni samo u sljedećim slučajevima:
 - a) ako ispunjava uvjete iz članka 18.;
 - b) ako otkrije sudjelovanje u tajnom kartelu i
 - c) ako prvi podnosi dokaze kojima se:
 - i. nacionalnom tijelu nadležnom za tržišno natjecanje omogućuje provođenje ciljane inspekcije povezane s tajnim kartelom u trenutku kada

primi zahtjev, pod uvjetom da nacionalno tijelo nadležno za tržišno natjecanje još ne raspolaže dokazima za provođenje inspekcije povezane s tajnim kartelom ili još nije provelo takvu inspekciju ili

- ii. prema mišljenju nacionalnog tijela nadležnog za tržišno natjecanje, omogućuje utvrđivanje povrede prava tržišnog natjecanja, pod uvjetom da nacionalno tijelo nadležno za tržišno natjecanje još ne raspolaže dokazima kojima se ta povreda može utvrditi i da nijednom drugom poduzetniku nije priznato oslobađanje od kazne na temelju stavka 2. točke (c) podtočke i. u vezi s istim kartelom.
3. Države članice osiguravaju da pravo na oslobađanje od kazni imaju svi poduzetnici, osim onih koji su svojim djelovanjem prisilili druge poduzetnike da sudjeluju u tajnom kartelu.

Članak 17.

Smanjenje novčane kazne

1. Države članice osiguravaju da nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje raspolažu programima oslobađanja od kazne ili njezina smanjenja na temelju kojih poduzetnicima koji ne ispunjavaju uvjete za oslobađanja od kazni mogu odobriti smanjenje novčanih kazni.
2. Države članice osiguravaju da se smanjenje novčanih kazni odobrava samo ako su ispunjeni uvjeti iz članka 18., a podnositelj zahtjeva otkrio je svoje sudjelovanje u tajnom kartelu te nacionalnom tijelu nadležnom za tržišno natjecanje dostavio dokaze o navodnom tajnom kartelu koji znatno dodatno doprinose dokazivanju povrede članka 101. UFEU-a ili odgovarajuće odredbe nacionalnog prava, u odnosu na dokaze kojima nacionalno tijelo nadležno za tržišno natjecanje već raspolaže u vrijeme podnošenja zahtjeva.
3. Države članice osiguravaju da nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje imaju mogućnost odobriti dodatno smanjenje novčanih kazni ako podnositelj zahtjeva dostavi dokaze kojima nacionalno tijelo nadležno za tržišno natjecanje bez dodatne potkrepe dokazuje dodatne činjenice koje dovode do povećanja novčanih kazni u usporedbi s novčanim kaznama koje bi se inače izrekle sudionicima u tajnom kartelu. Smanjenje novčanih kazni podnositelju zahtjeva razmjerno je odgovarajućem povećanju novčanih kazni.

Članak 18.

Opći uvjeti za oslobađanje od kazne ili njezino smanjenje

Države članice osiguravaju da podnositelj zahtjeva ispunjava sljedeće kumulativne uvjete kako bi stekao pravo na oslobađanje od kazne ili njezino smanjenje:

- a) prestao je sudjelovati u navodnom tajnom kartelu odmah po podnošenju zahtjeva, osim u onoj mjeri koja je, prema mišljenju nadležnog nacionalnog tijela nadležnog za tržišno natjecanje, razumno potrebna kako bi se sačuvala cjelovitost predmetnog istražnog postupka;

- b) od podnošenja zahtjeva surađuje s nacionalnim tijelom nadležnim za tržišno natjecanje istinski, u potpunosti, kontinuirano i brzo od trenutka podnošenja zahtjeva do trenutka kada nacionalno tijelo nadležno za tržišno natjecanje okonča postupak protiv svih stranaka u istražnom postupku donošenjem odluke ili na neki drugi način. Podnositelj zahtjeva u okviru te suradnje:
- i. nacionalnim tijelima nadležnima za tržišno natjecanje brzo dostavlja sve mjerodavne podatke i dokaze vezane uz navodni tajni kartel koji mu dođu u posjed ili su mu dostupni;
 - ii. na raspolaganju je nacionalnim tijelima nadležnima za tržišno natjecanje radi odgovora na sve upite koji bi mogli pridonijeti utvrđivanju činjenica;
 - iii. stavlja na raspolaganje sadašnje (te, ako je moguće, bivše) zaposlenike i direktore za razgovor s nacionalnim tijelom nadležnim za tržišno natjecanje;
 - iv. ne uništava, ne krivotvori i ne prikriva relevantne informacije i dokaze i
 - v. ne otkriva činjenicu da je podnio zahtjev niti dijelove njegova sadržaja prije nego nacionalno tijelo nadležno za tržišno natjecanje iznese svoje primjedbe u postupku koji se vodi pred tim tijelom, osim ako je drukčije dogovoreno i
- c) kada namjerava podnijeti zahtjev nacionalnom tijelu nadležnom za tržišno natjecanje, podnositelj zahtjeva ne smije:
- i. uništiti, krivotvoriti ili prikriti dokaze o navodnom tajnom kartelu ili
 - ii. otkriti da namjerava podnijeti zahtjev niti dijelove njegova sadržaja, osim drugim nacionalnim tijelima nadležnima za tržišno natjecanje.

Članak 19.

Oblik zahtjeva za oslobađanje od kazne ili njezino smanjenje

Države članice osiguravaju da podnositelji zahtjeva mogu podnijeti zahtjev u svrhu oslobađanje od kazne ili njezina smanjenja pismenim putem te da nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje raspolažu sustavom koji im omogućuje prihvaćanje izjava za oslobađanje od ili smanjenje kazni usmenim putem ili na drugi način koji ne rezultira dokumentima, informacijama ili drugim materijalima koje podnositelj zahtjeva posjeduje, čuva ili nadzire.

Članak 20.

Zabilježba za službeni zahtjev za oslobađanje od kazne

1. Države članice osiguravaju da poduzetnik koji želi podnijeti zahtjev za oslobađanje od kazne može nacionalnom tijelu nadležnom za tržišno natjecanje prethodno podnijeti zabilježbu. Na temelju zabilježbe podnositelj zahtjeva stječe pravo na mjesto u redu tijekom razdoblja koje nacionalno tijelo nadležno za tržišno natjecanje koje primi zahtjev za priznavanje zabilježbe određuje za svaki pojedinačni zahtjev. Na taj se način podnositelju zahtjeva omogućuje prikupljanje potrebnih informacija i dokaza za zadovoljavanje određenoga praga za oslobađanje.
2. Države članice osiguravaju da nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje imaju diskrecijsko pravo odlučiti hoće li dodijeliti zabilježbu ili ne.

3. Ako podnositelj zahtjeva unutar utvrđenog roka dopuni zabilježbu, države članice osiguravaju da se pružene informacije i dokazi smatraju dostavljenima u vrijeme dodjele zabilježbe.

Članak 21.

Skraćeni zahtjevi

1. Države članice osiguravaju da podnositelji zahtjeva koji su Komisiji podnijeli zahtjev za oslobađanje od kazne ili njezino smanjenje, podnošenjem zabilježbe ili potpunog zahtjeva, u vezi s navodnim tajnim kartelom mogu podnijeti skraćene zahtjeve u vezi s istim kartelom nacionalnim tijelima nadležnima za tržišno natjecanje koja podnositelj zahtjeva smatra najprimjerenijima za rješavanje tog predmeta.
2. Države članice osiguravaju da nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje prihvaćaju skraćene zahtjeve pod uvjetom da se zahtjevi podnose u jednom od oblika iz članka 19., odnose se na isti proizvod, zemljopisno područje i istog su trajanja kao i zahtjev za oslobađanje od kazne ili njezino smanjenje podnesen Komisiji te da sadržavaju kratak opis sljedećih elemenata, u mjeri u kojoj su poznati podnositelju zahtjeva u vrijeme njegova podnošenja:
 - a) naziv i adresa podnositelja zahtjeva;
 - b) drugi sudionici u navodnom tajnom kartelu;
 - c) predmetni proizvodi;
 - d) predmetna područja;
 - e) trajanje;
 - f) vrsta navodnog kartelnog ponašanja;
 - g) države članice u kojima se dokazi vjerojatno mogu pronaći i
 - h) informacije o prijašnjim ili mogućim budućim zahtjevima za oslobađanje od kazne ili njezino smanjenje podnositelja zahtjeva u vezi s navodnim tajnim kartelom.
3. Države članice osiguravaju da nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje izbjegavaju zahtijevati od podnositelja zahtjeva bilo kakve informacije u vezi s navodnom povredom obuhvaćenom skraćenim zahtjevom prije nego zatraže podnošenje potpunog zahtjeva u skladu sa stavkom 6.
4. Države članice osiguravaju da nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje koja prime skraćeni zahtjev podnositelju zahtjeva potvrde primitak i navedu datum i vrijeme primitka.
5. Države članice osiguravaju da nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje koja prime skraćeni zahtjev u vrijeme primitka provjere jesu li prethodno već primila skraćeni ili potpuni zahtjev u vezi s istim navodnim tajnim kartelom i o tome na odgovarajući način obavijeste podnositelja zahtjeva.
6. Države članice osiguravaju da podnositelji zahtjeva imaju mogućnost podnošenja potpunog zahtjeva za oslobađanje od kazne ili njezino smanjenje kojima se dopunjuju skraćeni zahtjevi iz stavka 1. predmetnim nacionalnim tijelima nadležnima za tržišno natjecanje, nakon što je Komisija ta tijela obavijestila da u

navedenom predmetu uopće ili djelomično ne namjerava djelovati. Države članice osiguravaju da nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje imaju ovlasti odrediti razuman rok u kojem je podnositelj zahtjeva dužan dostaviti potpuni zahtjev zajedno s odgovarajućim dokazima i informacijama.

7. Ako podnositelj zahtjeva podnese potpuni zahtjev u skladu sa stavkom 6. u roku koji je odredilo nacionalno tijelo nadležno za tržišno natjecanje, države članice osiguravaju da se informacije iz zahtjeva smatraju dostavljenima u vrijeme podnošenja skraćenog zahtjeva. Ako podnositelj zahtjeva podnese skraćeni zahtjev najkasnije 5 radnih dana nakon podnošenja zahtjeva za oslobađanje od kazne ili njezino smanjenje Komisiji, smatra se da je skraćeni zahtjev podnesen u vrijeme kada je zahtjev za oslobađanje od kazne ili njezino smanjenje podnesen Komisiji.

Članak 22.

Interakcija između programâ oslobađanja od kazne ili njezina smanjenja i izricanja kazni fizičkim osobama

Države članice osiguravaju da sadašnji i bivši zaposlenici i direktori poduzetnika koji tijelima za tržišno natjecanje podnose zahtjev za oslobađanje od kazni uživaju zaštitu od kaznenih i upravnih kazni te kazni izrečenih u nekaznenim sudskim postupcima zbog njihova sudjelovanja u tajnom kartelu na koji se zahtjev odnosi ako ti zaposlenici i direktori aktivno surađuju s predmetnim tijelima za tržišno natjecanje, a zahtjev za oslobađanje od kazni prethodi početku kaznenog postupka.

POGLAVLJE VII.

UZAJAMNA POMOĆ

Članak 23.

Suradnja između nacionalnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje

Države članice osiguravaju da kada nacionalna upravna tijela nadležna za tržišno natjecanje provode inspekciju u ime drugih nacionalnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje u skladu s člankom 22. Uredbe Vijeća (EZ) br. 1/2003, službene osobe i osobe u njihovoj pratnji koje je ovlastilo nacionalno tijelo nadležno za tržišno natjecanje podnositelj zahtjeva imaju pravo prisustvovati i aktivno pomagati nacionalnom tijelu za tržišno natjecanje primatelju zahtjeva pri provođenju inspekcije izvršavanjem ovlasti iz članka 6. i 7.

Članak 24.

Zahtjevi za obavješćivanje o preliminarno utvrđenim činjenicama i odlukama

1. Ne dovodeći u pitanje nijedan drugi oblik obavješćivanja koje izvršava nacionalno tijelo nadležno za tržišno natjecanje u državi članici koja je zatražila pomoć u skladu s pravilima na snazi u toj državi članici, države članice osiguravaju da tijelo primatelj zahtjeva, na zahtjev tijela podnositelja zahtjeva te u njegovo ime, obavješćuje poduzetnike adresate o preliminarno utvrđenim činjenicama o navodnim povredama članka 101. i 102. UFEU-a i o odlukama o primjeni tih članaka, kao i o

dokumentima koji se odnose na izvršenje odluka kojima se izriču novčane kazne ili periodični penali.

2. Tijelo primatelj zahtjeva osigurava da se obavješćivanje u državi članici od koje je zatražena pomoć izvršava u skladu s nacionalnim propisima i upravnim praksama na snazi u državi članici od koje je zatražena pomoć.

Članak 25.

Zahtjevi za izvršenje odluka kojima se izriču novčane kazne ili periodični penali

1. Države članice osiguravaju da tijelo primatelj zahtjeva na zahtjev tijela podnositelja zahtjeva izvršava odluke kojima se izriču novčane kazne ili periodični penali koje je u skladu s člancima 12. i 15. donijelo tijelo podnositelj zahtjeva. To se primjenjuje samo ako:
 - a) poduzetnik protiv kojeg su novčana kazna ili periodični penal postali izvršivi nema pravnu prisutnost u državi članici tijela podnositelja zahtjeva ili
 - b) očito je da poduzetnik protiv kojeg se može izvršiti naplata novčane kazne ili periodičnih penala ne raspolaže dovoljnim sredstvima u državi članici tijela podnositelja zahtjeva.
2. Tijelo primatelj zahtjeva osigurava da se provedba u državi članici od koje je zatražena pomoć izvršava u skladu s nacionalnim propisima i upravnim praksama na snazi u državi članici od koje je zatražena pomoć.
3. Tijelo podnositelj zahtjeva može dostaviti zahtjev za izvršenje samo ako je odluka kojom se omogućuje izvršenje u državi članici koja je zatražila pomoć konačna i protiv nje se više ne može podnijeti žalba redovnim pravnim sredstvima.
4. Pitanja o rokovima zastare uređena su zakonima na snazi u državi članici koja je zatražila pomoć.
5. Tijelo primatelj zahtjeva nije obvezno izvršiti odluke u skladu sa stavkom 1. ako je to u očitoj suprotnosti s javnim poretkom države članice za koju je zatraženo izvršenje.

Članak 26.

Sporovi u vezi sa zahtjevima za obavješćivanje i izvršenje odluka kojima se izriču novčane kazne ili periodični penali

1. Sporovi u pogledu zakonitosti mjere o kojoj se obavješćuje ili odluke kojom se izriču novčane kazne ili periodični penali u skladu s člancima 12. i 15. koje je donijelo tijelo podnositelj zahtjeva u nadležnosti su nadležnih tijela države članice koja je zatražila pomoć i na njih se primjenjuju nacionalna pravila te države.
2. Sporovi u pogledu mjera izvršenja poduzetih u državi članici od koje je zatražena pomoć ili valjanosti obavješćivanja koje je izvršilo tijelo primatelj zahtjeva u nadležnosti su nadležnih tijela države članice od koje je zatražena pomoć i na njih se primjenjuju nacionalna pravila na snazi u toj državi.

POGLAVLJE VIII.

ROKOVI ZASTARE

Članak 27.

Suspenzija rokova zastare za izricanje kazni

1. Države članice osiguravaju suspendiranje rokova zastare za novčane kazne ili periodične penale koje izriču nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje u skladu s člancima 12. i 15. tijekom trajanja postupka pred nacionalnim tijelima nadležnima za tržišno natjecanje drugih država članica ili pred Komisijom u vezi s povredom koja se odnosi na isti sporazum, odluku udruženja poduzetnika ili usklađeno djelovanje. Suspenzija se počinje primjenjivati od obavijesti o prvoj službenoj istražnoj radnji upućenoj poduzetniku koji je predmet postupka. Zaključuje se na dan kada predmetno tijelo zaključi postupak i o tome obavijesti predmetnog poduzetnika. Trajanje razdoblja suspenzije ne dovodi u pitanje rokove apsolutne zastare predviđene nacionalnim pravom.
2. Rokovi zastare za izricanje novčanih kazni ili periodičnih penala suspendiraju se sve dok je odluka tijela nadležnog za tržišno natjecanje predmet postupka koji je u tijeku pred žalbenim sudom.

POGLAVLJE IX.

OPĆE ODREDBE

Članak 28.

Uloga nacionalnih upravnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje pred nacionalnim sudovima

1. Države članice koje imenuju i nacionalno upravno tijelo za tržišno natjecanje, nadležno za istraživanje povreda članka 101. ili članka 102. UFEU-a, i nacionalno sudsko tijelo za tržišno natjecanje, nadležno za donošenje odluka o utvrđivanju povrede i/ili izricanju kazne, osiguravaju mogućnost da nacionalno upravno tijelo za tržišno natjecanje može izravno pokrenuti postupak pred nacionalnim sudskim tijelom za tržišno natjecanje.
2. Ako nacionalni sudovi djeluju u postupcima protiv odluka o izvršenju nacionalnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje o primjeni članka 101. ili članka 102. UFEU-a, države članice osiguravaju da je nacionalno upravno tijelo za tržišno natjecanje u potpunosti ovlašteno sudjelovati u tim postupcima kao tužilac ili tuženik te da uživa ista prava kao i osobe javnog prava u tim postupcima.

Članak 29.

Ograničenja u pogledu upotrebe informacija

1. Informacije prikupljene na temelju odredaba ove Direktive trebaju se upotrebljavati samo za svrhe za koje su prikupljene. One se ne bi trebale upotrebljavati za izricanje kazni fizičkim osobama.
2. Države članice osiguravaju da se pristup izjavama u svrhu oslobađanja od kazni ili njihova smanjenja ili prijedlozima za nagodbu odobrava samo za potrebe učinkovitog ostvarivanja prava na obranu u postupcima pred nacionalnim tijelom nadležnim za tržišno natjecanje. Države članice osiguravaju da informacije preuzete iz predmetnih izjava u svrhu oslobađanja od kazni ili njihova smanjenja ili zahtjeva za nagodbu može upotrebljavati stranka kojoj je odobren pristup spisu samo ako je to nužno za potrebe učinkovitog ostvarivanja prava na obranu u postupcima pred sudovima država članica u predmetima koji su izravno povezani s predmetom za koji je pristup odobren, a odnose se na sljedeće:
 - a) raspodjelu novčane kazne među sudionicima kartela koju im je zajednički i pojedinačno izreklo nacionalno tijelo nadležno za tržišno natjecanje ili
 - b) reviziju odluke kojom je nacionalno tijelo nadležno za tržišno natjecanje utvrdilo povredu članka 101. UFEU-a ili odredbi nacionalnog prava tržišnog natjecanja.
3. Države članice osiguravaju da se sljedeće kategorije informacija dobivenih u postupcima pred nacionalnim tijelom nadležnim za tržišno natjecanje ne upotrebljavaju u postupcima pred nacionalnim sudovima sve dok nacionalno tijelo nadležno za tržišno natjecanje ne zaključi svoj postupak protiv svih stranaka u istražnom postupku donošenjem odluke iz članka 9. ili članka 11. ili na drugi način okonča svoj postupak:
 - a) informacije koje su pripremile druge fizičke ili pravne osobe izričito za postupak nacionalnog tijela nadležnog za tržišno natjecanje i
 - b) informacije koje je nacionalno tijelo nadležno za tržišno natjecanje sastavilo i dostavilo strankama tijekom postupka.
4. Države članice osiguravaju da se izjave u svrhu oslobađanja od kazni ili njihova smanjenja razmjenjuju isključivo između nacionalnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje u skladu s člankom 12. Uredbe (EC) br. 1/2003:
 - a) uz suglasnost podnositelja zahtjeva ili
 - b) ako je i tijelo primatelj primilo zahtjev za oslobađanje od kazne ili njezino smanjenje od istog podnositelja zahtjeva u vezi s istom povredom kao i tijelo koje prenosi informacije, pod uvjetom da podnositelj zahtjeva u vrijeme prijena informacije nema mogućnost povući informacije koje je dostavio tom tijelu primatelju ili
 - c) ako se tijelo primatelj pismeno obvezalo da informacije koje su mu prenesene, kao i bilo koje druge informacije koje dobije nakon trenutka prijena koji je utvrdilo tijelo koje prenosi informacije, to tijelo ili drugo tijelo kojem su informacije naknadno prosljeđene neće upotrijebiti za izricanje kazni podnositelju zahtjeva ili drugoj pravnoj ili fizičkoj osobi obuhvaćenoj povoljnim postupanjem koje je ponudilo tijelo koje prenosi informacije na

temelju zahtjeva koji je u okviru programa oslobađanja od kazne ili njezina smanjenja tog tijela podnio podnositelj ili bilo koji sadašnji ili bivši zaposlenik navedenih osoba;

pod uvjetom da je zaštita od javne objave informacija koju je odobrilo nacionalno tijelo nadležno za tržišno natjecanje primatelj jednakovrijedna zaštiti koju pruža nacionalno tijelo nadležno za tržišno natjecanje koje prenosi informacije.

5. Ako tijelo nadležno za tržišno natjecanje prenosi informacije koje mu je dobrovoljno dostavio podnositelj zahtjeva u skladu s člankom 12. Uredbe (EZ) br. 1/2003 bez suglasnosti podnositelja zahtjeva, država članica osigurava da nacionalno tijelo nadležno za tržišno natjecanje primatelj može ispuniti obvezu iz stavka 4. točke (c).
6. Stavci 2. do 5. primjenjuju se bez obzira na oblik podnošenja izjava u svrhu oslobađanja od kazni ili njihova smanjenja u skladu s člankom 19.

Članak 30.

Dopuštenost dokaza pred nacionalnim tijelima nadležnima za tržišno natjecanje

Države članice osiguravaju da vrste dokaza koje su dopuštene kao dokazi pred nacionalnim tijelima nadležnima za tržišno natjecanje obuhvaćaju dokumente, usmene izjave, snimke i sve druge predmete koji sadržavaju informacije, bez obzira na medij na kojem su informacije pohranjene.

Članak 31.

Troškovi Europske mreže za tržišno natjecanje

Troškovi Komisije u vezi s održavanjem i razvojem Europske mreže za tržišno natjecanje i suradnje unutar Europske mreže za tržišno natjecanje pokrivaju se iz općeg proračuna Unije u granicama raspoloživih sredstava.

POGLAVLJE X.

ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 32.

Prenošenje

1. Države članice donose zakone i druge propise potrebne za usklađivanje s ovom Direktivom najkasnije do [dvogodišnje razdoblje za prenošenje]. One Komisiji odmah dostavljaju tekst tih odredaba.
Kada države članice donose ove odredbe, te odredbe prilikom njihove službene objave sadržavaju uputu na ovu Direktivu ili se uz njih navodi takva uputa. Države članice određuju načine tog upućivanja.
2. Države članice Komisiji dostavljaju tekst glavnih odredaba nacionalnog prava koje donesu u području na koje se odnosi ova Direktiva.

Članak 33.

Stupanje na snagu

Ova Direktiva stupa na snagu dvadesetog dana od dana objave u *Službenom listu Europske unije*.

Članak 34.

Adresati

Ova je Direktiva upućena državama članicama.

Sastavljeno u Bruxellesu

*Za Europski parlament
Predsjednik*

*Za Vijeće
Predsjednik*

ZAKONODAVNI FINANCIJSKI IZVJEŠTAJ

1. OKVIR PRIJEDLOGA/INICIJATIVE

- 1.1. Naslov prijedloga/inicijative
- 1.2. Odgovarajuća područja politike u strukturi ABM/ABB
- 1.3. Vrsta prijedloga/inicijative
- 1.4. Ciljevi
- 1.5. Osnova prijedloga/inicijative
- 1.6. Trajanje i financijski utjecaj
- 1.7. Predviđene metode upravljanja

2. MJERE UPRAVLJANJA

- 2.1. Pravila nadzora i izvješćivanja
- 2.2. Sustav upravljanja i kontrole
- 2.3. Mjere za sprečavanje prijevара i nepravilnosti

3. PROCIJENJENI FINANCIJSKI UTJECAJ PRIJEDLOGA/INICIJATIVE

- 3.1. Naslovi višegodišnjeg financijskog okvira i proračunskih linija rashoda na koje se prijedlog/inicijativa odnosi
- 3.2. Procijenjeni utjecaj na rashode
 - 3.2.1. *Sažetak procijenjenog utjecaja na rashode*
 - 3.2.2. *Procijenjeni utjecaj na odobrena sredstva za poslovanje*
 - 3.2.3. *Procijenjeni utjecaj na odobrena administrativna sredstva*
 - 3.2.4. *Usklađenost s tekućim višegodišnjim financijskim okvirom*
 - 3.2.5. *Doprinos trećih osoba*
- 3.3. Procijenjeni utjecaj na prihode

ZAKONODAVNI FINACIJSKI IZVJEŠTAJ

1. OKVIR PRIJEDLOGA/INICIJATIVE

1.1. Naslov prijedloga/inicijative

Direktiva Europskog parlamenta i Vijeća o ovlašćivanju tijela država članica nadležnih za tržišno natjecanje za učinkovitije provođenje pravila i osiguravanje pravilnog funkcioniranja unutarnjeg tržišta

1.2. Odgovarajuća područja politike u strukturi ABM/ABB¹

Područje politike: Naslov 03 – Politika tržišnog natjecanja.

Djelatnosti: 03 02 – Koordinacija politike, Europska mreža tijela nadležnih za zaštitu tržišnog natjecanja i međunarodna suradnja.

03 05 – Karteli, zabrana monopola i liberalizacija.

1.3. Vrsta prijedloga/inicijative

Prijedlog/inicijativa odnosi se na **ново djelovanje**.

1.4. Ciljevi

1.4.1. Višegodišnji strateški ciljevi Komisije na koje se odnosi prijedlog/inicijativa

Opći cilj A: Novi poticaj za zapošljavanje, rast i ulaganja

1.4.2. Posebni ciljevi i odgovarajuće aktivnosti u okviru strukture ABM/ABB

Posebni cilj br. 2: Učinkovita i dosljedna provedba prava tržišnog natjecanja EU-a od strane nacionalnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje i nacionalnih sudova.

Odgovarajuće aktivnosti u okviru strukture ABM/ABB: 03 02 – Koordinacija politike, Europska mreža tijela nadležnih za zaštitu tržišnog natjecanja i međunarodna suradnja i 03 05 – Karteli, zabrana monopola i liberalizacija.

1.4.3. Očekivani rezultati i utjecaj

1.4.4. Inicijativa će najviše utjecati na nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje, poslovne subjekte i potrošače, kao što je objašnjeno u odjeljku 2. Objašnjenja. Pokazatelji rezultata i utjecaja

U tablici u nastavku navedeni su mogući pokazatelji koji bi se mogli upotrijebiti za mjerenje rezultata i utjecaja.

Ciljevi	Ključni pokazatelji
Osigurati da sva nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje raspolažu učinkovitim instrumentima za provođenje istražnog postupka i donošenje odluka.	Zakonodavne mjere 1. Dostupnost instrumenata za provođenje temeljnog istražnog postupka i donošenje odluka za svako nacionalno tijelo nadležno za tržišno natjecanje. 2. Dostupnost glavnih postupovnih jamstava za svako nacionalno tijelo nadležno za tržišno

¹ ABM: upravljanje po djelatnostima; ABB: priprema proračuna na temelju djelatnosti.

	<p>natjecanje.</p> <p>3. Upotreba novih instrumenata za provođenje istražnog postupka za svako nacionalno tijelo nadležno za tržišno natjecanje.</p> <p>4. Broj odluka o izvršenju po vrsti odluka (npr. zabrane, preuzete obveze, privremene mjere).</p> <p>Meke mjere</p> <p>1. Primjena preporučenih praksi/smjernica, ovisno o slučaju, u nacionalnim tijelima nadležnima za tržišno natjecanje koje treba potvrditi ECN.</p>
<p>Osigurati da sva nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje mogu izreći učinkovite kazne.</p>	<p>Zakonodavne mjere:</p> <p>1. U državama članicama koje trenutačno izriču kazne poduzetnicima u kaznenim sudskim postupcima:</p> <ul style="list-style-type: none"> – mogućnost izricanja kazni u upravnim postupcima/kaznenim sudskim postupcima – mogućnost da nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje pokrenu postupke/da se brane u postupcima pred sudovima – broj kazni u odnosu na broj predmeta u usporedbi s prethodnim razdobljem kada su se kazne prvenstveno izricale u kaznenim sudskim postupcima. <p>2. Primjena zakonski propisanog najvišeg iznosa za razinu kazni za svako nacionalno tijelo nadležno za tržišno natjecanje.</p> <p>3. Promjene razine kazni u odnosu na stanje prije stupanja na snagu Direktive.</p> <p>4. Ukupan iznos izrečenih kazni.</p> <p>5. Primjena ili neprimjena pojma poduzetnika za potrebe izricanja novčanih kazni primjenjuje na matična društva te na pravne i gospodarske sljednike poduzetnika.</p> <p>Meke mjere</p> <p>1. Primjena preporučenih praksi/smjernica, ovisno o slučaju, u nacionalnim tijelima nadležnima za tržišno natjecanje koje treba potvrditi ECN.</p>
<p>Jamstvo da sva nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje raspolažu dobro osmišljenim programom oslobađanja od kazne</p>	<p>Zakonodavne mjere:</p> <p>1. Postojanje učinkovitih jamstava da podnositelji zahtjeva za oslobađanje od kazne ili</p>

<p>ili njezina smanjenja koji istovremeno olakšava podnošenje zahtjeva za oslobađanje od kazne ili njezino smanjenje u više jurisdikcija.</p>	<p>njezino smanjenje mogu sačuvati svoje mjesto u redosljedu zahtjeva za oslobađanje od kazne ili njezino smanjenje, za svako nacionalno tijelo nadležno za tržišno natjecanje.</p> <p>2. Postojanje pravila za zaštitu od kazne zaposlenika podnositelja zahtjeva za oslobađanje od kazne ili njezino smanjenje, za svako nacionalno tijelo nadležno za tržišno natjecanje.</p> <p>3. Broj zahtjeva za oslobađanje od kazne ili njezino smanjenje po nacionalnom tijelu nadležnom za tržišno natjecanje.</p> <p>Meke mjere</p> <p>1. Primjena preporučenih praksi/smjernica, ovisno o slučaju, u nacionalnim tijelima nadležnima za tržišno natjecanje koje treba potvrditi ECN.</p>
<p>Osigurati nacionalnim tijelima nadležnima za tržišno natjecanje dovoljna sredstva i mogućnost neovisne provedbe pravila EU-a o tržišnom natjecanju.</p>	<p>Zakonodavne mjere:</p> <p>1. Postojanje pravila kojima se sprječava da nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje primaju upute od javnih ili privatnih tijela, za svako nacionalno tijelo nadležno za tržišno natjecanje.</p> <p>2. Ispitivanje mogućih pokušaja utjecanja na neovisnost nacionalnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje.</p> <p>3. Ispitivanje primjerenosti ljudskih i financijskih resursa nacionalnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje njihovim zadaćama, uključujući smjerove kretanja i usporedbu broja zaposlenih i proračuna.</p>
<p>Dodatni troškovi nacionalnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje.</p>	<p>1. Dodatni troškovi zbog povećanja ovlasti (osposobljavanje itd.).</p> <p>2. Troškovi koji nacionalnim tijelima nadležnima za tržišno natjecanje nastaju zbog provedbe antikartelskih propisa (troškovi u odnosu na iznos izrečenih kazni).</p>

1.5. Osnova prijedloga/inicijative

1.5.1. *Zahtjevi koje je potrebno kratkoročno ili dugoročno ispuniti*

Glavni je cilj ove zakonodavne inicijative osigurati ostvarenje cjelokupnog potencijala decentraliziranog sustava provedbe pravila EU-a o tržišnom natjecanju uvedenih Uredbom (EZ) br. 1/2003 ovlastima koje nacionalnim tijelima nadležnima za tržišno natjecanje omogućuju učinkovitiju provedbu. Time će se povećati

učinkovitost provedbe pravila EU-a o tržišnom natjecanju i poduprijeti bliska suradnja u Europskoj mreži za tržišno natjecanje.

Za to je potrebno ostvariti sljedeće konkretne ciljeve:

1. osigurati da sva nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje raspolažu učinkovitim instrumentima za provođenje istražnog postupka i donošenje odluka;
2. osigurati da sva nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje mogu izreći učinkovite odvratajuće kazne;
3. osigurati da sva nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje raspolažu dobro osmišljenim programom oslobađanja od kazne ili njezina smanjenja koji olakšava podnošenje zahtjeva za oslobađanje od kazne ili njezino smanjenje u više jurisdikcija i
4. osigurati nacionalnim tijelima nadležnima za tržišno natjecanje dovoljna sredstva i mogućnost neovisne provedbe pravila EU-a o tržišnom natjecanju.

1.5.2. Dodana vrijednost sudjelovanja EU-a

Nekoliko je razloga koji opravdavaju uključivanje EU-a radi ostvarivanja ciljeva iz odjeljka 1.5.1. i cjelokupnog potencijala decentraliziranog sustava provedbe pravila EU-a o tržišnom natjecanju, kako je objašnjeno u odjeljku 2. Objašnjenja.

1.5.3. Pouke iz prijašnjih sličnih iskustava

Uredbom (EZ) br. 1/2003 nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje ovlaštena su za primjenu pravila EU-a o tržišnom natjecanju. Zbog toga se provedba pravila EU-a o tržišnom natjecanju sada odvija u razmjerima koje Komisija nikada ne bi mogla postići sama. Od 2004. Komisija i nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje donijeli su više od 1000 provedbenih odluka, a za 85 % tih odluka bila su odgovorna nacionalna tijela. Zakonodavni prijedlog temelji se na iskustvu provedbe nacionalnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje i dodatno utvrđenih činjenica od 2004.

1.5.4. Usklađenost i moguća sinergija s ostalim odgovarajućim instrumentima

Zakonodavni prijedlog usklađen je s Uredbom (EZ) br. 1/2003 i s njom će ostvarivati snažne sinergije jer će nacionalnim tijelima nadležnima za tržišno natjecanje omogućiti ostvarivanje cjelokupnog potencijala decentraliziranog sustava provedbe pravila EU-a o tržišnom natjecanju predviđenih tom Uredbom.

1.6. Trajanje i financijski utjecaj

Prijedlog/inicijativa **neograničenog trajanja**

1.7. Predviđene metode upravljanja²

Izravno upravljanje Komisije i njezinih službi.

² Pojednosti o metodama upravljanja i upućivanja na Financijsku uredbu nalaze se na *web*-mjestu Glavne uprave za proračun Europske komisije: http://ec.europa.eu/budget/index_en.cfm

2. MJERE UPRAVLJANJA

2.1. Pravila nadzora i izvješćivanja

Ta su sredstva namijenjena za održavanje, razvoj, smještanje, djelovanje i potporu središnjeg informatičkog sustava (sustav Europske mreže za tržišno natjecanje) u skladu s mjerodavnim standardima povjerljivosti i sigurnosti podataka. Oni su jamstvo bliske suradnje između nacionalnih tijela nadležnih za tržišno natjecanje i Komisije u Europskoj mreži za tržišno natjecanje. Primjenjuju se pravila o izvješćivanju glavne uprave.

2.2. Sustav upravljanja i kontrole

2.2.1. Utvrđeni rizici

U pogledu IT-a: rizik da sustavi IT-a neće učinkovito podupirati djelovanje Europske mreže za tržišno natjecanje.

2.2.2. Informacije o uspostavi sustava unutarnje kontrole

IT: Učinkoviti postupci upravljanja IT-om, kojima se aktivno uključuju korisnici sustava.

Rashodi: svrha je postupaka unutarnje kontrole osigurati odgovarajuće upravljanje rizicima povezanim sa zakonitošću i pravilnošću temeljnih transakcija te vrstom plaćanja. Nadalje, kontrolni sustav čine različiti sastavni dijelovi, kao što su izvješćivanje višoj upravi, *ex-ante* provjera koju provodi središnji financijski tim, unutarnji savjetodavni odbor za nabavu i ugovore, *ex-post* kontrole i revizija koje provode Služba za unutarnju reviziju i Europski revizorski sud.

2.2.3. Procjene troškova i koristi kontrola i procjena očekivane razine rizika od pogreške

Rashodi: Procjenjuje se da troškovi kontrola iznose manje od 3 % ukupnih rashoda. Nefinancijske koristi od kontrole obuhvaćaju sljedeće: veću vrijednost za uloženi novac, odvratanje, povećanje učinkovitosti, poboljšanja sustava i usklađenost s regulatornim odredbama.

Rizici se učinkovito umanjuju primjenom uspostavljenih kontrola, a razina rizika pogreške procjenjuje se na manje od 2 %.

2.3. Mjere za sprečavanje prijevare i nepravilnosti

Rizici prijevare umanjuju se primjenom posebnih kontrola. Aktivnosti i operacije s višim rizikom prijevare podvrgavaju se temeljitijem nadzoru i kontroli. Navedeni sustav kontrole i priroda rashoda u okviru izravnog upravljanja omogućuju da se vjerojatnost prijevare ocijeni niskom.

Sve transakcije podvrgavaju se *ex-ante* kontrolama prve razine u skladu s našim financijskim kanalima. Kontrole su istovremeno i operativne i financijske, pri čemu operativno pokretanje i provjeru provodi operativna uprava, a financijsko pokretanje i provjeru provodi financijski odjel u službi COMP R2.

Rizik prijevare ocjenjuje se svake godine u kontekstu postupka upravljanja rizicima.

3. PROCIJENJENI FINANCIJSKI UTJECAJ PRIJEDLOGA/INICIJATIVE

3.1. Naslovi višegodišnjeg financijskog okvira i proračunskih linija rashoda na koje se prijedlog/inicijativa odnosi

Postojeće proračunske linije

U 2016. informacijski sustavi za potporu djelovanja Europske mreže za tržišno natjecanje financirani su iz programa ISA² u okviru djelovanja ABCDE. Ostali troškovi povezani s djelovanjem Europske mreže za tržišno natjecanje financiraju se u okviru administrativnih rashoda. Isto načelo primjenjuje se u razdoblju 2017. – 2020. Načini na koji će prijedlog nakon 2020. utjecati na proračun ovisit će o Komisijinim prijedlozima za sljedeći višegodišnji financijski okvir te o konačnim rezultatima pregovora o višegodišnjem financijskom okviru nakon 2020.

Prema redoslijedu naslova višegodišnjeg financijskog okvira i proračunskih linija.

Naslov višegodišnjeg financijskog okvira	Proračunska linija		Vrsta rashoda		Doprinos	
	Naslov 1.a	Dif./Nedif. ³	zemalja EFTA-e ⁴	zemalja kandidatkinja ⁵	trećih zemalja	u smislu članka 21. stavka 2. točke (b) Financijske uredbe
	26.030100	DIF.	DA	DA	NE	NE

Naslov višegodišnjeg financijskog okvira	Proračunska linija		Vrsta rashoda		Doprinos	
	Naslov 5.	Dif./Nedif.	zemalja EFTA-e	zemalja kandidatkinja ^a	trećih zemalja	u smislu članka 21. stavka 2. točke (b) Financijske uredbe
	03.010211	NEDIF.	NE	NE	NE	NE

3.2. Procijenjeni utjecaj na rashode

3.2.1. Sažetak procijenjenog utjecaja na rashode

Naslov višegodišnjeg financijskog okvira	Broj 1.a	„Konkurentnost za rast i zapošljavanje”
--	----------	---

u milijunima EUR (do tri decimalna mjesta)

GU COMP			Godina 2018.	Godina 2019.	Godina 2020.	Sljedeće godine (plaćanja)	UKUPNO
• Odobrena sredstva za poslovanje							
Proračunska linija 26.030100 ⁶	Preuzete obveze	(1)	1,000	1,000	1,000		3,000
	Plaćanja	(2)	0,700	0,900	1,000	0,400	3,000

³ Dif. = diferencirana odobrena sredstva / Nedif. = nediferencirana odobrena sredstva.

⁴ EFTA: Europsko udruženje slobodne trgovine.

⁵ Zemlje kandidatkinje i, ako je primjenjivo, potencijalne zemlje kandidatkinje sa zapadnog Balkana.

⁶ Ti su iznosi okvirni i podliježu godišnjem proračunskom postupku i prioritetima utvrđenima godišnjim radnim programom ISA².

Odobrena administrativna sredstva koja se financiraju iz omotnice za posebne programe ⁷							
UKUPNA odobrena sredstva za GU COMP	Preuzete obveze	= 1.+ 1. a + 3.	1,000	1,000	1,000		3,000
	Plaćanja	=2 + 2a + 3	0,700	0,900	1,000	0,400	2,600
• UKUPNA odobrena sredstva za poslovanje	Preuzete obveze	(4)	1,000	1,000	1,000		3,000
	Plaćanja	(5)	0,700	0,900	1,000		3,000
• UKUPNA odobrena administrativna sredstva koja se financiraju iz omotnice za posebne programe		(6)	0	0	0		0
UKUPNA odobrena sredstva iz NASLOVA 1.a višegodišnjeg financijskog okvira	Preuzete obveze	=4 + 6	1,000	1,000	1,000		3,000
	Plaćanja	=5 + 6	0,700	0,900	1,000	0,400	3,000

Naslov višegodišnjeg financijskog okvira	5	„Administrativni rashodi”
---	----------	---------------------------

u milijunima EUR (do tri decimalna mjesta)

		Godina N	Godina N+1	Godina N+2	Sljedeće godine (plaćanja)	UKUPNO
GU COMP						
• Ljudski resursi		0,759	0,759	0,759		2,277
• Ostali administrativni rashodi		0,500	0,550	0,550		1,600
UKUPNO GU COMP	Odobrena sredstva	1,259	1,309	1,309		3,877
UKUPNO odobrena sredstva iz	(Ukupne preuzete obveze = ukupna plaćanja)	1,259	1,309	1,309		3,877

⁷ Tehnička i/ili administrativna pomoć i rashodi za potporu provedbi programa i/ili djelovanja EU-a (prijašnje linije „BA”), neizravnih istraživanja i izravnih istraživanja.

NASLOVA 5. višegodišnjeg financijskog okvira						
---	--	--	--	--	--	--

u milijunima EUR (do tri decimalna mjesta)

		Godi na N ⁸	Godina N+1	Godin a N+2	Sljedeće godine (plaćanja)	UKUPNO*
UKUPNO odobrena sredstva iz NASLOVA 1. – 5. višegodišnjeg financijskog okvira	Preuzete obveze	2,259	2,309	2,309		6,877
	Plaćanja	1,959	2,209	2,309	0,400	6,877

3.2.2. Procijenjeni utjecaj na odobrena sredstva za poslovanje

Za prijedlog/inicijativu potrebna su sljedeća sredstva za poslovanje, kako se navodi u nastavku:

GU COMP nije u mogućnosti dostaviti iscrpan popis ciljeva koje treba ostvariti financijskim intervencijama, prosječne troškove i brojčane podatke koji se zahtijevaju u ovom odjeljku jer je riječ o novoj inicijativi pa ne postoje prethodni statistički podatci na kojima bi se temeljili.

Kako bi se poduprla bliska suradnja u Europskoj mreži za tržišno natjecanje i ti ciljevi ostvarili na najučinkovitiji način, predviđamo među ostalima sljedeće rashode:

- održavanje, razvoj, smještanje, djelovanje i potpora središnjeg informatičkog sustava (sustav Europske mreže za tržišno natjecanje) u skladu s mjerodavnim standardima povjerljivosti i sigurnosti podataka. Učinkovito i djelotvorno djelovanje Europske mreže za tržišno natjecanje oslanja se na interoperabilnost.
- ostali administrativni troškovi nastali u vezi s djelovanjem Europske mreže za tržišno natjecanje, kao što su:
 - troškovi povezani s organizacijom sastanaka
 - osposobljavanje za nacionalna tijela nadležna za tržišno natjecanje
 - prijevod tiskanih materijala na sve jezike
 - izdavanje preporučenih praksi/smjernica na svim jezicima
 - daljnja ispitivanja/studije/vrednovanja

3.2.3. Procijenjeni utjecaj na odobrena administrativna sredstva

3.2.3.1. Sažetak

Za prijedlog/inicijativu nisu potrebna dodatna odobrena administrativna sredstva.

⁸ Godina N godina je početka provedbe prijedloga/inicijative.

Potrebe za ljudskim resursima pokrit će se osobljem kojemu je već povjereno upravljanje djelovanjem i/ili koje je preraspoređeno unutar glavne uprave te, prema potrebi, bilo kojim dodatnim sredstvima koja se mogu dodijeliti nadležnoj glavnoj upravi u okviru godišnjeg postupka dodjele sredstava uzimajući u obzir proračunska ograničenja. Isto vrijedi i za sredstva potrebna za pokrivanje ostalih administrativnih rashoda.

3.2.3.2. Procijenjene potrebe u pogledu ljudskih resursa

Za prijedlog/inicijativu potrebni su sljedeći ljudski resursi:

Procjenu navesti u ekvivalentima punog radnog vremena

	Godin a N	Godin a N+1	Godina N+2	Godina N+3	Neograničen o trajanje (vidi točku 1.6.) (vidi točku 1.6.)
• Plan radnih mjesta (dužnosnici i privremeno osoblje)					
XX 01 01 01 (Sjedište i predstavništva Komisije)	5,5	5,5	5,5	5,5	5,5
XX 01 01 02 (Delegacije)					
XX 01 05 01 (Neizravno istraživanje)					
10 01 05 01 (Izravno istraživanje)					
• Vanjsko osoblje (u ekvivalentu punog radnog vremena: FTE)⁹					
XX 01 02 01 (UO, UNS, UsO iz „globalne omoćnice”)					
XX 01 02 02 (UO, LO, UNS, UsO i MSD u delegacijama)					
XX 01 04 gg ¹⁰	– u sjedištima				
	– u delegacijama				
XX 01 05 02 (UO, UNS, UsO – neizravno istraživanje)					
10 01 05 02 (UO, UNS, UsO – izravno istraživanje)					
Ostale proračunske linije (navesti)					
UKUPNO	5,5	5,5	5,5	5,5	5,5

XX je predmetno područje politike ili proračunski naslov.

Potrebe za ljudskim resursima pokrit će se osobljem kojemu je već povjereno upravljanje djelovanjem i/ili koje je preraspoređeno unutar glavne uprave te, prema potrebi, bilo kojim dodatnim sredstvima koja se mogu dodijeliti nadležnoj glavnoj upravi u okviru godišnjeg postupka dodjele sredstava uzimajući u obzir proračunska ograničenja.

Opis zadaća koje treba obaviti:

Dužnosnici i privremeno osoblje	AD – Nadzor, koordinacija Europske mreže za tržišno natjecanje AST – upravitelj IT projekta sustava za potporu djelovanja Europske mreže za tržišno natjecanje, koordinacija sastanaka Europske mreže za tržišno natjecanje
---------------------------------	--

⁹ UO = ugovorno osoblje; LO = lokalno osoblje; UNS = upućeni nacionalni stručnjaci; UsO = ustupljeno osoblje; MSD = mladi stručnjaci u delegacijama.

¹⁰ U okviru gornje granice za vanjsko osoblje iz odobrenih sredstava za poslovanje (prijašnje linije „BA”).

3.2.4. *Usklađenost s tekućim višegodišnjim financijskim okvirom*

Prijedlog/inicijativa usklađeni su s tekućim višegodišnjim financijskim okvirom i sadašnjim financijsko programiranjem programa ISA², nisu potrebna dodatna sredstva.

3.2.5. *Doprinos trećih osoba*

Prijedlogom/inicijativom ne predviđa se sufinanciranje od trećih osoba.

3.3. Procijenjeni utjecaj na prihode

Prijedlog/inicijativa nema financijski utjecaj na prihode.